

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΩΝ

ΜΗΝΙΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΤΣΑΚΑΛΙΝΟΥ.

ΤΗ ΠΡΟΫΜΩ: ΞΥΝΔΡΟΜΗ: ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΕΤΟΣ Γ'

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1877.

ΟΥΑ. ΒΡ'

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ

Μελέτα ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ὑπὸ
Σωφ. Τζανόντη.—Τὰ ἐν Παρισίοις δασμωτήρια (τέλος τοῦ
ἑ. μέρους), ὑπὸ Π. Καταιβάτη.—Τινὰ περὶ ἀρχιτεκτονι-
κῆς, ὑπὸ Π. Κοκκόλη.—Ἡ Τύχη τῶν μεγάλων ἀνδρῶν,
ὑπὸ Ι. Α. Σ.—Λουκρητία Μαρία Δάβιδου (δράμα), μεταφ.
Γ. Κ. Σφήκα.—Ὁ κ. Εμ. Δ. Ροίδης περὶ συγχρόνου ἑλλη-
νικῆς ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Ζαλοκώστα.—Κανάρης, μεταφ. Π.
Καταιβάτη.—Περὶ περιβάλλεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέ-
μου, ὑπὸ Γεωργίου Κ. Τυπάλδου.—ΠΟΙΗΣΕΙΣ. Σὲ εἶδα, ὑ-
πὸ Κ. Ι. Συγοῦρου.—Εἰκῶν, ΚΑΝΑΡΗΣ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ.

ἘΣΤΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Η «ΑΥΓΗ»

Π. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

(Ὁπισθῶν τοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Πέτρων)

1877.

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ

Ο ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΩΝ ἀναγγέλλει πᾶρ βιβλίον οὕτως ἀντίτυπον
ἡμπερὶ τῆ διευθύνσει.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ὑπὸ Λάμπρου Ἐυαλάη, Τόμος Πρῶτος. Ὁ Πρῶτος Ἐρημίτης—Ἡ Γκιουζέλ.—Ἰουλιᾶ. Ἀθήνησι ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Φιλοκαλίας 1877. Τιμᾶται ἐν τῷ ἑσωτερικῷ φρ. 3, τῷ ἐξωτερικῷ 4

Ὁ προσφιλέστατος Κοσ. Λάμπρος Ἐυαλάης Παναγιωτόπουλος εἶναι γνωστός τοῖς Κοῖς ἀναγνώσταις τοῦ «Ζακύνθου Ἀνθῶνος» ἐκ τοῦ ὠραίου διηγήματός του «Οἱ δύο Καλλιτέχναι.» Ἀναγγέλλοντες σήμερον τὴν ἔκδοσιν τοῦ Α' τόμου τῶν διηγημάτων του, ἐπιφυλασσόμεθα νὰ γράψωμεν προσεχῶς περὶ αὐτοῦ ἐκτενέστερον.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ συλλεγόμενα ὑπὸ Γεωργίου Ἀρ. Κόντου δημοδιδασκάλου καὶ τακτικοῦ μέλους τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικοῦ Διδακταλικοῦ Συλλόγου—Τόμος Α.—φυλλάδιον Α'. Ἐν Κερκύρᾳ, τύποις «Ἰονία» 1877.

ΑΠΟΚΡΟΥΣΙΣ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΑΣ ὑπὸ Π. Ε. Δρακούλη Ἰθακησίου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων.»

Ὁ ΗΜΕΤΕΡΟΣ συνάδελφος καὶ φίλος κ. Σ. Γζανότης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν διαφόρων αὐτοῦ ποιημάτων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Λυκόφως». Τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγγελίαν τοῦ προσφιλοῦς κ. Γζανότης θερμῶς συνιστῶμεν τοῖς φιλομουσοῖς. Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται παρ' ἡμῖν. Τιμὴ φρ. 1.

ΝΡΧΤΟΔΟΥΡΔΟΥΔΑ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΝΑΡΘΟΥ ΜΑΡΤΩΚΗ

(ὑπὸ τὰ πιεστήρια)

ΤΙΜΗ διὰ μὲν τοὺς συνδρ. φρ. 1 1/2
διὰ δὲ τοὺς μὴ » 2

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἀλλαχοῦ κυκλοφοροῦντες ἀγγελίας τῆς ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον δημοσιευθεσομένης ὅσον οὕτω Συλλογῆς, νὰ σπεύσωσι τὴν ἐπιστροφὴν των, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης περὶ τὴν διανομὴν αὐτῆς. Τὰς ἀγγελίας δύνανται ν' ἀπευθύνωσι πρὸς τὸν κ. Σέργιον Ραφτάνην καὶ τὸν κ. ἐκδότην τοῦ «Ζακ. Ἀνθῶνος», παρ' οἷς ἐγγράφονται συνδρομηταὶ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου.

Ἐνεκα τῆς πληθύος τῆς ὕλης ἀναβάλλομεν εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον, ἐπισημαζόμενον ἤδη ὑπὸ τὰ πιεστήρια, τὸ τέλος τῶν «Δύο Ἀδελφῶν» καὶ τῶν «Αἰχμαλώτων τοῦ Θεοδώρου.»

Ἐάν ἀντίτυπον μὴ φέρον ἐν τῇ προμετωπίδι τὴν σφραγίδα τοῦ περιοδικοῦ θεωρεῖται κλοπιμαῖον.

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ

ΑΝΘΩΝ

ΕΤΟΣ Γ'.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1877.

ΦΥΛΛ. Α'.

ΜΕΛΕΤΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ(*)

Α'.

Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν παρετήρησέ ποτε ἐπὶ τινος γεωγραφικοῦ χάρτου τὴν ὠραίαν τῆς Ἑλλάδος χώραν, τὸ εὐθαλές ἐκεῖνο καὶ γόνιμον ἔδαφος, ἄνευ συγκινήσεώς τινος ἅμα καὶ χαρᾶς, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἐκεῖθεν μετηνέχθησαν ἐν τῇ Δύσει τὰ σπέρματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φώτων; Ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ταύτης χώρας, ὑπὸ γραφικῶν ποταμῶν διαβροχομένης καὶ φυσικαῖς καλλοναῖς ἀφειδῶς κεκοσμημένης, κατῴκησε πρὸ τριάκοντα περίπου αἰῶνων εἰδός τι ἀνθρώπων, οὗς ἡ θεία Πρόνοια, πρὸς ὄφελος συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκροίκισε διὰ πολλῶν φυσικῶν καὶ διανοητικῶν προτερημάτων, σφραγίσασα συνάμα τὸ μέτωπον αὐτῶν διὰ τοῦ σήματος τῆς μεγαλοφυΐας· τὰ δὲ προτερήματα ταῦτα, θαυμασίως διαμορφωθέντα ὑπ' αὐτῶν, παρήγαγον καὶ ἀνέδειξαν τοὺς μεγάλους ἐκείνους φιλοσόφους, τοὺς ὑψιπέτας ἐκείνους ποιητάς, τοὺς ἐμβριθεῖς ἐκείνους ἱστορικούς, τοὺς

εὐγλώττους ἐκείνους ῥήτορας, τοὺς ἀμιμήτους ἐκείνους καλλιτέχναις, τοὺς ἀτρομήτους ἐκείνους ἥρωας, οὗς ἡ ἀνθρωπότης τοσοῦτον ἐθαύμασε καὶ ἐξακολουθεῖ ἔσσει θαυμάζουσα.

Περὶ αὐτῶν, δηλαδὴ περὶ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων ἐν γένει, ὀλίγα τινα προτιθέμεθα σήμερον νὰ εἴπωμεν. Ἡ δὲ σοβαρὰ λέξις τῶν φιλοσόφων ἄς μὴ ἀναχαιτίσῃ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τοῦ νὰ ἀκολουθήσωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν σκολιὰν καὶ ἐπίπονον ταύτην ὁδοπορίαν, ἣν ἐπιχειροῦμεν, καίπερ εἰδότες τὸ ἀσθενές τῶν ἡμετέρων δυνάμεων. Οὐχ ἦττον δὲν προτιθέμεθα νὰ ρίψωμεν αὐτοὺς εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦ συστήματος τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων, ἢ νὰ μυσώμεν αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ μυστήρια τῆς διδασκαλίας αὐτῶν· ἐπιχειροῦμεν ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ συγγράψωμεν τὸν βίον τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν, περὶ δὲ τῶν φιλοσοφικῶν αὐτῶν δοξασιῶν θὰ εἴπωμεν πανθ' ὅσα εἰσὶν ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ὅπως, ἀναλύοντες καὶ παραβάλλοντες αὐτάς, δώσωμεν ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν φιλοσόφων τούτων τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῶν θέσιν· διότι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτο κρατοῦνται ἀμοιβαίως, οὐδὲν γεννᾶται ἢ προέρχεται κατὰ τύχην, ἄνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας ἢ ἀνωτέρου λόγου· τὸ πᾶν γεννᾶται ἐν τῷ ἀρμόδιῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ, διαδεχόμενον πᾶν τὸ προετοιμάσαν τὴν γέννησιν αὐτοῦ, αὐτὸ δὲ ὀφείλον νὰ προετοιμάσῃ πᾶν ὅ,τι μέλλει νὰ διαδεχθῆ αὐτό. Οἱ αὐτοὶ δεσμοὶ, οἵτινες συγκρατοῦσι τὰ γεγονότα συγκα-

(*) Σ. Μ. Τὴν ἀνωτέρω σπουδαιοτάτην μελέτην μεγίστου ἰνδιαφέροντος, ἐρανεζόμεθα ἐκ τῆς «Revue des deux Mondes» Ἐθεωρήσαμεν δ' αὐτὴν ἀξίαν μεταφράσεως διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἀνεπισσόμενας ὑψηλὰς φιλοσοφικὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέας τῶν ἡμετέρων προγόνων, τοῦθ' ὅπερ, πεποιθήμεν, μεγάλως θὰ εὐαρεστήσῃ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας.

τούσι και τὰς ἰδέας· και οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐστὶ κεχωρισμένον τῶν ἰδεῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ και τοῦ φυσικοῦ κόσμου.

Ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας εἶνε ἡ ἱστορία ὄλων τῶν προσπαθειῶν και ὄλων τῶν ἀγῶνων, οἵτινες ἐγένοντο παρὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὅπως ἐπιστημονικῶς ἀνεύρη τὸν λόγον τῆς ἰδίας αὐτοῦ φύσεως, τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ και τῶν σχέσεων τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ κόσμου. Οἱ δὲ ἀναζητήσαντες τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τούτων εἰσιν αὐτοὶ οὗτοι, ὧν σήμερον ἐπιχειροῦμεν νὰ συγγράψωμεν τὸν βίον και, κατὰ τὸ ἐνὸν, νὰ ἀναλύσωμεν τὰς δοξασίας. Και νὰ μὲν ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας δὲν δύναται νὰ θεωρησῇ τοὺς ἐπιχειρησάντας πρῶτον τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τούτων ὡς δυναθέντας νὰ ἀνεύρωσι τὴν ἀληθῆ και πραγματικὴν λύσιν αὐτῶν, οὐχ ἤττον εὐλόγως δύναται νὰ κατατάξῃ αὐτοὺς ἐν τῇ χορείᾳ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, πρὸς οὓς αἰώνιος ἐπαινος και δόξα ἀφείλεται, ἅτε διαχαράξαντας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἅτε διαχαράξαντας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἅτινα οἱ μεταγενέστεροι αὐτῶν ἠκολούθησαν και οὕτω ἐδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς συμπαρασκατικώτερας ἀληθείας.

Ἡ ἑναρξίς τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ Θάλητος και Πυθαγόρου, περὶ τὸ ἐξακροιστὸν περίπου ἔτος Η. Χ. ἀμμοσάντων· ἀπὸ δὲ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀναφαίνεται ἡ μεγάλη διαφορὰ, ἥτις ἀνεγεννήθη και ἀναγεννηθήσεται εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς μετὰ τῆς φιλοσοφίας τῶν αἰσθησῶν και τῆς φιλοσοφίας τοῦ λόγου· διότι ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν φιλοσόφων, καταπλαγέντες ὑπὸ τῆς ὕλικῆς πραγματικότητος και τῆς ἐξωτερικῆς κινήσεως, πρῶτον και κύριον πάντων ἐζήτησαν τὴν ἀρχὴν τῶν σωμάτων τοῦ κόσμου και ἀνεζήτησαν αὐτὴν εἰς πᾶν ὅ,τι ἐβλεπον οἱ δευκαμνοὶ των και εἰς πᾶν ὅ,τι ἐπιπτεν εἰς τὰς αἰσθήσεις των· ἄλλοι δὲ, περὶ ἐλαχίστων πειρησμένοι τοῦ

ὕλικου κόσμου, ἔκλεισαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπέναντι τῆς ἐξωτερικῆς πραγματικότητος και ἀνεζήτησαν τὴν ἀληθειαν διὰ τῆς ἐσωτερικῆς θεωρίας, τούτεστι διὰ μόνης τῆς μελέτης τοῦ λόγου, ἀρνηθέντες πᾶσαν ἀξίαν εἰς τὴν διὰ τῶν αἰσθησῶν μελέτην.

Ἡ ἱστορία ὀλίγα ἀναφέρει περὶ τοῦ βίου τοῦ Θάλητος. Γνωστὸν μόνον ἐστὶν ὅτι ἐγεννήθη ἐν Μιλήτῳ, ἑλληνικῇ ἀποικίᾳ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἀξιοῦσι δὲ ὅτι κατήγετο ἐκ τοῦ Κρόμου, πρῶτου θεμελιωτοῦ τῶν Θηβῶν. Ἀφοῦ διώκησε τὴν Μίλητον ἐπὶ τινα χρόνον, παρητήθη τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, ὅπως ἐπιδιοθῆ ὅλος εἰς τὴν σπουδὴν. Διηγοῦνται περὶ αὐτοῦ ὅτι, ὅπως ἐπησχολημένος εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἀστέρων, κίων ἐπεσέ ποτε ἐν τινι φρέατι, χαίνοντι πρὸ τῶν ποδῶν του. Και τῶναι· ὁ Θαλῆς ἐνέκυψε πολὺ εἰς τὴν ἀστρονομίαν, εἰς αὐτὸν δὲ οἱ Ἕλληνες ἀφείλουσι τὴν διαίρεσιν τοῦ ἔτους εἰς 365 ἡμέρας. Ἀπέθανε δὲ τυμβογέρων, τιμώμενος παρὰ τῆς πατρίδος του, ἣν εἶχε διαφυλάξει ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ Κύρου. Περὶ δὲ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ οὐδὲν ἕτερον γνωρίζομεν ἢ ὅτι παρεδέχετο τὸ ὕδωρ ὡς πρωτίστην ἀρχὴν τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ περὶ τοῦ Πυθαγόρου ἀναφέρονται διάφοροι παραδόσεις, ἀφίθολα μὲν ἀποκνήματα τῆς δημώδους φαντασίας, ἀλλ' οὐχ ἤττον ἀδιαφειλονίκητος ἀπόδειξις τῆς ἐπιδράσεως και θαθείας ἐντυπώσεως, ἧς ὁ μέγας ἀνὴρ ἐποίησατο ἐπὶ τῶν πνευμάτων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ.

Ἐγεννήθη ἐν Σάμῳ, νήσῳ τοῦ Ἀρχιπελάγους· ἐγκατέλειψε δ' αὐτὴν, ὡς λέγουσιν, ὅπως περιηγήθη τὴν Ἀνατολὴν, ἐνθα ἐσπούδασε παρὰ τοῖς μάγοις τῆς Χαλδαίας και παρὰ τοῖς ἱερεῦσι τῆς Αἰγύπτου. Ἀλλὰ τὰ ταξείδιά του ταῦτα ἦσαν, ὡς λέγουσι, πλαστὰ, ὅπως πάντα τὰ τῶν συγχρόνων αὐτῷ φιλοσόφων. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, τῆς Σάμου εὐρισκομένης μετὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπάνοδον αὐτοῦ ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Πολυκράτους, ἐκουσίως ἐξέρισθη ἀπὸ τῆς πα-

τρίδος αὐτοῦ και ἀπεσύρθη εἰς Κρότωνα, πόλιν τῆς Ἰταλίας, ἐν ἣ ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν. Μαθηταὶ ἐξ ὄλων τῶν μερῶν συνέρρον πρὸς αὐτὸν, και πάραυτα ἐσχματίσθη περὶ αὐτὸν εἶδος τι, οὕτως εἰπεῖν, κοινότητος, ἥτις ὠνομάσθη Πυθαγορικὴ Σχολή. Ὁ Πυθαγόρας ἐπέβαλε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ αὐστηρὸν τινα κανόνα, τούτεστι, κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη τῆς διδασκαλίας του, νὰ μὴ δύνηται τις ἐξ αὐτῶν νὰ ὀμιλῇ, ἀλλ' ἀπλῶς και μόνον νὰ ἀκούῃ τὰς ἐντολάς και διδάγματα αὐτοῦ· οὕτως δὲ ἀφ' ἐτέρου οὐδενὸς ἡμέλει ὅπως ἐμπνεύσῃ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὡς και τῷ λαῷ, τὸν πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενον σεβασμόν. Μέγας, μεγαλοπρεπῆς, πάντοτε λευκὰ ἰνδεδυμένος, μὴ ἀστευόμενος ποτε, οὐδ' ὀργιζόμενος, ὡσεὶ ἦτο ἀπρόσβλητος ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν και τῶν κοινῶν συγκινήσεων, κατώρθωσε νὰ νομισθῇ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς αὐτὸς ὁ Ἀπόλλων. Ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἔκουσως ἐνεκαθεῖρχθη ἐν τινι σπηλαίῳ, ἀφοῦ πρῶτον παρεκάλεσε τὴν μητέρα αὐτοῦ νὰ γράφῃ ἰδιαιτέρως πᾶν ὅ,τι θὰ συνέβαινε διακοῦσης τῆς ἀπουσίας του· κατόπιν δὲ, ὅτε ἐκεῖθεν ἐξῆλθε, διεκήρυξεν ὅτι ἐπανήρχετο ἀπὸ τοῦ ἄδου και διηγήθη τῷ ἐκστατικῷ και ἐμβροντήτῳ λαῷ πᾶν ὅ,τι συνέβη ἐπὶ τῆς γῆς ἐπὶ ἐν ἔτος. Ἐλέγετο δὲ προσέτι ὅτι εἶχε τὴν μίαν κνήμην ἐκ χρυσοῦ και ὅτι οἱ ἀστοὶ ἵπταντο περὶ αὐτὸν ἅμα ἐκάλει αὐτοὺς.

Ὅ,τι δὴποτε και ἂν ὑποτεθῇ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν παραδόσεων τούτων και τῶν τρόπων, οὓς ὁ Πυθαγόρας μετεχειρίζετο ὅπως ἐπιβλήθη ἐπὶ τοῦ λαοῦ, οὐχ ἤττον ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς μεγάλῃς σχολῆς, διατηρηθείσης πολὺν καιρὸν μετ' αὐτόν. Περὶ ἐλαχίστου ποιούμενος τῶν πεπερασμένων και προσκαίρων γεγονότων, ὅπως ἐπιδιοθῆ εἰς τοὺς ἀπαραγράπτους και ἀμετατρέπτους νόμους τῆς φύσεως, πολὺ ταχέως ἐφθασεν εἰς τὸ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀ-

ληθῆ πραγματικότητα διὰ τῶν ἀνεκτιμητῶν, οὕτως εἰπεῖν, ἀριθμητικῶν νόμων· ἀκολούθως δὲ ἀπέδωκεν εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τὸν λόγον και τὴν αἰτίαν τοῦ παντός· και, ἐπειδὴ οἱ ἀριθμοὶ ἔχουσι τὴν μονάδα, ἥτις παράγει αὐτοὺς, ὡς ἀρχὴν, ἐξ ἧς παράγεται ὁ κόσμος, ὅπως ὅλοι οἱ ἀριθμοὶ παράγονται ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς μονάδος, ὤρισεν ὡς ἀρχικὴν αἰτίαν παντός πράγματος τὴν ἰδανικὴν μονάδα.

Αἱ σχέσεις, αἰτινες ὑπῆρχον ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, ἐκανόνιζον τὰς σχέσεις παντός πράγματος ἐν τῷ κόσμῳ, και αὐταὶ ἐπίσης ἐχρησίμευον τῷ Πυθαγόρῳ ὡς βάσις τῆς πολιτικῆς και ἠθικῆς αὐτοῦ. Ἐπίστευε δὲ εἰς τὴν μετεμψύχωσιν, ἤγουν εἰς τὴν μετοικησιν τῶν ψυχῶν ἐξ ἐνὸς σώματος εἰς ἄλλου· και αὐτὸς οὗτος ἠρίθμει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅλα τὰ σώματα, δι' ὧν ἡ ψυχὴ του διήλθε, πρὶν ἢ εἰσελθῆ εἰς τὸ ἰδικόν του.

Οὕτως ἰδρυθεῖσῶν τῶν δύο τούτων σχολῶν, ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν ἔχουσα ὡς σκοπὸν τὴν ἀνεύρεσιν τῆς πραγματικότητος ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἀντικειμένοις, ἡ δ' ἄλλη ἐν ταῖς γενικότησι και τοῖς νόμοις, ἡ νεολαία ὤφειλεν εἰς ἀμφοτέρας νὰ φοιτᾷ, ὅπως δυνθῆ νὰ ἐξαγαγῆ τὴν ἀληθειαν τῶν ἀρχῶν ἐκάστου τῶν διδασκάλων αὐτῶν.

Ὁ Ἀναξίμανδρος και Ἀναξίμενης ἐκ Μιλήτου παραδέχονται ἀπείρους κοσμοὺς ἐν τῷ ἀπείρῳ κινουμένους, ὁ δὲ Λύσιππος και Δημόκριτος ἀφ' ἐνὸς και ὁ Ἀναξαγόρας και Ἡράκλειτος ἀφ' ἐτέρου ἀντικαθιστῶσιν, ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν ἀτόμων, ἀπειρον ἀριθμὸν πρωτίστων στοιχείων ὑπερβολικῆς σμικρότητος, ὧν οἱ διάφοροι συνδυασμοὶ, ἀτελεύτητοι ὡς ἐκεῖνα, σχηματίζουσι πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει. Ὁ Ἡράκλειτος και Ἀναξαγόρας ἀποδίδουσι τοὺς συνδυασμοὺς τούτους εἰς τὰς μετὰ τῶν ἀτόμων συγγενείας, μάλιστα δὲ ὁ Ἀναξαγόρας ἀνήλθεν εἰς τὸ

σημείον τοῦ νὰ διακηρύξη ὑπεράνω τῶν ἀτόμων τὴν ὑπαρξίν ἰσχυρῆς τινος ἀρχῆς. Καὶ τότε διεθρῦλετο τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ὁ Λύσιππος καὶ ὁ Δημόκριτος παραδέχονται μὲν τὰς εἰς τὰ ἄτομα ἀποδιδόμενας ἰδιότητες, ἡτοὶ τὸ σχῆμα, τὴν στερεότητα καὶ τὴν κίνησιν, δὲν ἀποδεικνύουσιν ὅμως ἄλλην αἰτίαν ἢ τὴν τύχην εἰς τοὺς συνδυασμοὺς, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ σώματα. Καὶ ἡ δοξασία αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη, οὕτως εἰπεῖν, ὀλιγὴ διδασκαλία.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ βίου τοῦ Ἀναξίμανδρου, Ἀναξιμένους καὶ Λυσίππου ὀλίγα εἰσὶ γνωστά. ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ἐτέρους τρεῖς, ἡ ἱστορία διέσωσεν ἡμῖν περὶ τοῦ βίου των ὀλίγα τινα, ἅτινα δὲν θεωροῦμεν ἀπὸ σκοποῦ νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα.

Ὁ Ἀναξαγόρας ἐγεννήθη ἐν Κλαζομεναῖς, πόλει τῆς Ἰωνίας, κατὰ τὸ 500 περίπου ἔτος Π. Χ. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Ἀναξιμένους, μαθητοῦ τοῦ Ἀναξίμανδρου, μαθητοῦ τοῦ Θάλητος καὶ ὑπῆρξεν ὀρθότος ὅστις μετέφερε τὴν ἰωνικὴν σχολὴν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα καὶ ἀποκατέστη. Ἀπέκτησε πάραυτα μέγαν ἀριθμὸν μαθητῶν, ἐν οἷς καὶ τὸν Περικλέα, οὗτινος προσεῖπε τὸ μεγαλεῖον καὶ τοῦ ὁποίου ἡ φιλία τῷ ἔσωσε τὴν ζωὴν. Τὸ πλῆρες πολυτιμοτάτων γνώσεων δόγμα του, καίτοι κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἦττον εἰς πᾶν πρᾶγμα ἐνεβάθυνεν, οὐχ ἦττον ἀπῆδε πρὸς τοὺς καθεστῶτας νόμους τῆς πολυθείας, ἐφ' ᾧ, ἀφοῦ ἐπὶ τινα χρόνον ἀπῆλαυσε τὴν εὐλοίαν τοῦ λαοῦ, κατηγορήθη κατόπιν ἐπὶ ἀσεβείας, ἅτε ἀρνηθεὶς νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ ἥλιος ἦν Θεός. Καὶ ἤθελεν ἀναμφερρῆσως καταδικασθῆ εἰς θάνατον, ἂν δὲν συνηγόρει ὑπὲρ αὐτοῦ ὁ Περικλῆς, χάριν τοῦ ὁποίου κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν ἢ δὲ ἀπόφασις αὐτῆ ἐνέπνευσε τῷ Casimir Delavigne τοὺς ἐξῆς δύο ὠραίους στίχους:

La Divinité même inspire Anaxagore ;
D' un exil flétrissant l'arrêta le déshonore.

Ὁ Ἀναξαγόρας λοιπὸν κατέλιπε τὰς Ἀθήνας, περιηγήθη διαφόρους τόπους καὶ ἀπέθανεν εἰς Λάμψακον ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν. Διηγούνται ὅτι, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του, οἱ ἀρχόντες τῆς πόλεως ἐκείνης ἠρώτησαν αὐτὸν ἂν εἶχε τι νὰ τοῖς παραγγείλῃ. «Ναί, εἶπε, τοῦ νὰ σχολάζωσι καθ' ἕκαστον ἕτος τὰ τέκνα κατὰ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ θανάτου μου.»

Ὁ Δημόκριτος, δαείποτε κλαίων οὗτος φιλόσοφος, ἐγεννήθη ἐν Ἐφέσῳ καὶ ὠνομάζετο σκοτεινὸς φιλόσοφος, καθόσον δὲν ὠμίλει ἢ αἰνιγματωδῶς. Συνέγραψε πόνημά τι περὶ τῆς φύσεως, καταθέσας αὐτὸ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τὸ ὁποῖον ἦν σκοπίμως τοσοῦτον σκοτεινόν, ὥστε οὐδεὶς ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὁ δὲ συγγραφεὺς ἠρνήθη νὰ ἐρμηνεύσῃ αὐτὸ καὶ εἰς αὐτὸν ἔτι τὸν Δαρεῖον, καίπερ θερμῶς παρακαλέσαντα αὐτὸν πρὸς τοῦτο. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ περιεφρόνει καὶ ἐμίσει τὴν ἀνθρωπότητα, ὥστε ἀπηξίου νὰ διδάξῃ αὐτήν ἢ δὲ μισανθρωπία του αὐτῆ καὶ τὰ νυχθήμερον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ρέοντα δάκρυα προήρχοντο, ὡς βεβαίῳ ἡμᾶς ἡ ἱστορία, ἐκ θλίψεως καὶ ἐλέους διὰ τὰς ποταπότητας καὶ ἀμαρτήματα τῆς ἀνθρωπότητος.

Τοῦναντίον ὁ Δημόκριτος ἐγέλα αἰωνίως καὶ τοσοῦτον μάλιστα σπασμωδικῶς, ὥστε οἱ κάτοικοι τῶν Ἀβδηρῶν, πατρίδος αὐτοῦ, ὑπέλαβον αὐτὸν ὡς παράφρονα καὶ προσεκάλεσαν τὸν Ἰπποκράτην πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰπποκράτης ἐλθὼν καὶ συνομιλήσας μετὰ τοῦ ὑποτιθεμένου παράφρονος, τοσοῦτον ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ σοφίᾳ τοῦ ἀνδρός καὶ ταῖς εὐρείαις γνώσεσιν αὐτοῦ, ὥστε ἀνεχώρησε διακηρύττων δημοσίᾳ ὅτι οἱ Ἀβδηρίται εἶχον ἀνάγκην ἑλλεβόρου. Περὶ δὲ τοῦ ἀξιοσημειώτου τρόπου τῆς σοφίας του ἀναφέρονται οὐκ ὀλίγα ἐπεισόδια. Συνέβη ποτὲ, κατὰ τὴν παρὰ τὴν αὐλὴν τοῦ Δαρείου, βασιλέως τῶν Περσῶν, διαμονὴν του, νὰ ἀπο-

θᾶν ἢ ἡ μήτηρ τοῦ ἡγεμόνος τούτου μὴ παρηγορούμενου δὲ καὶ μὴ δυναμένου νὰ ὑποφέρῃ τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας του ταύτης, ὁ Δημόκριτος τῷ ὑπεσχέθη ὅτι ἡ ἀποθανοῦσα βασίλισσα θὰ ἀνίστατο ἐκ νεκρῶν, ἂν κατῴρου νὰ χαράξῃ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῆς τὸ ὄνομα τριῶν ἀνθρώπων, μὴ δοιμασάντων ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδεμίαν δυστυχίαν. Ὁ Δαρεῖος, ἔμπλεως ἐλπίδων, ἐνήργησε μεγάλας ἀναζητήσεις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἄλλα, τῶν ἀναζητήσεών του, ὡς εἰκός, ματαιωθείσων, εὐκόλως ἐνόησεν ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ ἠέλησε, διὰ τοῦ μέσου τούτου, νὰ πεῖσῃ αὐτὸν ὅτι οὐδεὶς ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου δεόν νὰ ἐγκαταλείπηται εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ λύπην, καθόσον οὐδεὶς ὁ μὴ ἀμοιρῶν ταλαιπωριῶν καὶ δυστυχημάτων.

Ὁ Δημόκριτος κατηνάλωσεν ἅπασαν τὴν πατρικὴν αὐτοῦ οὐσίαν εἰς τὰς περιηγήσεις. Ἐπειδὴ δὲ οἱ νόμοι τῶν Ἀβδηρῶν αὐστηρῶς ἐτιμῶρουν τὸν σπαταλήσαντα τὴν πατρικὴν οὐσίαν, ὁ Δημόκριτος, ὅπως ἀποφυγῇ τὴν τιμωρίαν αὐτῆν, ἀνέγνω δημοσίᾳ ἐν ἑκ τῶν ἔργων του, ὅπερ τοσοῦτον ἐθαύμασαν οἱ συμπολιταὶ αὐτοῦ, ὥστε πρὸς ἀμοιβὴν ἠλοήσαντο αὐτῷ πεντακόσια τάλαντα.

Ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ λίαν προκεχωρημένη. Λέγεται δὲ ὅτι, περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ἐξώρυξεν αὐτὸς οὗτος τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπως κάλλιον ἀφῆθῃ εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ μελέτας.

Ἄλλ' αἱ ἀρχαὶ τῆς πυθαγορικῆς σχολῆς ἀνεπτύχθησαν παρ' ἄλλης τινὸς σχολῆς, τῆς ἑλεατικῆς, ἧς ἡγέται ὁ πῆρξεν ὁ Ξενοφάνης, ὁ Παρμενίδης καὶ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης.

Ἀπὸ τῆς περιφρονήσεως τῆς αἰσθητικῆς πραγματικότητος εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀρνησιν τῆς πραγματικότητος ταύτης δὲν ὑπῆρχεν ἢ ἕν βῆμα, ὁ δὲ Ηυαξαγόρας εὐκόλως θὰ ὑπερεπήδα αὐτὸ βῆμα καὶ ἤθελεν ἔτι συνεπῆς. Ἄλλ' ἦτο περὶ αὐτὸν νὰ ὑπερηγήσωσιν αὐτὸ οἱ ἄλλοι, οἵτινες, ἐν ὀνόματι τῆς παν-

τελοῦς ἐνόητος, αἰώνιου μὲν, ἀλλ' ἀκινήτου καὶ ἀπράκτου, ἐτόλμησαν ν' ἀρνηθῶσι τὸ πλῆθος τῶν ὄντων καὶ τὴν κίνησιν, δηλονότι τὴν αἰσθητὴν πραγματικότητα, δηλονότι τὸν κόσμον.

Τοιοιουτρόπως, αἱ δύο αὐταὶ σχολαὶ, αἱ ἰδρυθεῖσαι ἢ μὲν ὑπὸ τοῦ Θάλητος, ἢ δὲ ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου, κατέληξαν εἰς συμπεράσματα ἀντικρυς ἀντίθετα καὶ καθολοῦ ἄτοπα, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐπιπολαζούσης ὑπερβολῆς καὶ ἢ μὲν ἐξ αὐτῶν, ἡγουμένων τοῦ Δημοκρίτου καὶ Λυσίππου, ὡς μόνην ἀρχὴν καὶ αἰτίαν διεχαράξατο τὸ ἀτελεύτητον πλῆθος τῶν ἀτόμων ἐν αἰωνία κινήσει, ἢ δὲ τὴν ἀκίνητον ἐνόησαν.

Ἄλλ' ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐπειράθη νὰ συγκεράσῃ τὰς δοξασίας τῶν ἰδίου τούτων σχολῶν, ἀναμιγνύων τὴν ἰωνικὴν φυσικὴν μετὰ τῶν ἰδεῶν τῆς πυθαγορικῆς ἐπὶ τῆς μονάδος. Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι αὐτοῦ οἰκτρῶς ἐναυάγησαν, ὁ δὲ φιλόσοφος οὗτος μόνον διὰ τοῦ θανάτου του ἐδοξάσθη ὡς ἐκ τῆς φλογώδους αὐτοῦ ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἐκληφθῇ ὡς θεός, κρυφίως ἐρρέφθη εἰς τὴν Αἴτνην κατὰ τινα ἐκρήξιν αὐτῆς μὴ ἀποβελόντος ὅμως κατὰ τὴν πτώσιν του τὰς χαλκίνας αὐτοῦ κρηπίδας, αὐταὶ ἐξεσφενδονίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἡφαιστείου καὶ κατέπεσαν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οὕτω ἀπεκαλύφθη ἡ ἀπάτη.

Ἐκ τῶν δύο ὅλων ἀντιφατικῶν καὶ ἀντιθέτων συμπερασμάτων τῶν δύο τούτων σχολῶν ἀνεφάνη τάξις τις ἀνθρώπων, ἡτις, δυστυχῶς, ἐπέπρωτο νὰ ἐπιδράσῃ κατὰ πολὺ ἐπὶ τε τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἡθῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Καὶ ἐννοοῦμεν τοὺς σοφιστὰς. Εὐγλωττοὶ μὲν ῥήτορες, ἀλλ' ἄνευ πειθοῦς, ἐδανείζοντο ἐναλλάξ ἐκ τῶν δύο σχολῶν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν καὶ συμπεράσματα καὶ ἤξιον νὰ διδάσκωσι τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν, ἄλλας μὲν ἐξ αὐτῶν ἀλλοιοῦντες, ἄλλας δὲ ὑποστηρίζοντες, ἀξιοῦντες συνάμα ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπῆρχεν,

ἄπερ ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ μὴ ἀποδεικνύηται, καίτοι ἀπατηλὸν, καίτοι ψευδές. Ἐν τόπῳ δὲ, ὡς ἡ Ἑλλάς, ἐν ᾧ, ἐνώπιον τῶν συνελεύσεων τοῦ δήμου, εὐκόλως παρασυρομένου ὑπὸ τοῦ λόγου, ἡ ἰσχὺς ἀνῆκεν εἰς τὸν μᾶλλον εὐγλωττον, οἱ διδάσκαλοι οὗτοι ἔπρεπε νὰ ἐπιφέρωσι καὶ πράγματι ἐπέφερον σπουδαῖον ἀποτέλεσμα. Ἡ νεολαία συνωθεῖτο περὶ αὐτοὺς, ἀπληστος νὰ μνησθῆ εἰς τὴν τέχνην ἐκείνην τοῦ τὰ πάντα λέγειν καὶ τὰ πάντα ἀποδεικνύειν καὶ ὑπισχυομένην αὐτῇ τὸ ὄπλον τῆς παντοδυναμίας.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης ἀστασίας τῶν πνευμάτων, ὡς σελαγίζων ἀστὴρ ἐπὶ τοῦ στερεώματος ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὁ Σωκράτης.

(Ἀκολουθεῖ)

ΓΥΡ. ΤΖΑΝΟΤΗΣ

ΤΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΔΕΣΜΩΤΗΡΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

(Συνέχεια· ἔρα φυλλ. ΚΘ.)

Γνωστόν ἐστίν ὅτι ἕκαστον ἔνταλμα συλλήψεως πρέπει νὰ περιέχῃ καὶ τὴν ἀφορμὴν τούτου· τούτῳ ἐστὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐγγύθις ὡς πρὸς τὸν κατακρατούμενον, ἀφ' ἑτέρου δὲ εὐθύνῃ ὡς πρὸς τὸν δημόσιον ἐκείνον λειτουργόν, τὸν διατάττοντα τὴν φυλάκισιν. Ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Δήμου τὰ πάντα μετετρέπησαν· ἡ λέξις ἀναιτίως ἀπαντάται συχνότατα ἐν ταῖς εἰρκτοσημειώσεσιν· ἐπιότε τὰ αἷτια εἰσι γελῶσα· Ἐποπτος, —θεωρούμενος ὡς κληροδόχος, —πολιτικὰς αἰτίας, —ἔσχισε τὰς τοιχοκολημένας προκηρύξεις, — περιεποιήθη τοὺς τραυματίας (Μιχαὴλ Allard, 4η ἀπριλίου), —ἀπέλυσε τὰ ὕδατα τῆς

Vanne ὅπως πνίξῃ τοὺς ἔθνοφύλακας (Dufaix, ἀρχιεπιστάτης τῶν ὄχλων), —συνενόησις μετὰ τῶν Βερσαλλίων· Τινὲς τῶν μνημονευθεισῶν ἀφορμῶν πρὸς αἰτιολογίαν τῶν συλλήψεων εἰσὶ λίαν γελοιώδεις. Sibert, Νικόλαος, 3η ἀπριλίου, ἤρξατο ἐκ Tarbes καὶ μετέβαινεν εἰς Sèvres ὅπου διαμένει. —Ganche, 4η ἀπριλίου· εἶπεν ὅτι ἡ ἔθνοφυλακὴ ὑπεχώρει. —Lemoire Arthur, «δὲν ἐπλήρωσε τὸν ράπτῃν του, ὅστις δὲν τῷ παρέδωκε τὰ φορέματά του.» —Moléon, 5η ἀπριλίου, «ἐφημέριος τοῦ Ἀγίου Séverin,» Hédeline, Ἄλφονσος, ὅτι ἔγραψεν ἔγγραφα εἰς τὴν γαλλικὴν προστερονιδίου (gilet) ἀνήκοντος εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ ἰανωνμηθέντος Κουὲ φημερίου. —Chrétien (Λουδοβίκος) 6η ἀπριλίου, «ἐπυροβόλησεν ἐξ ἀμελείας, χωρὶς ὅμως νὰ τραυματίσῃ τὸν δένα.» Τὸ ἀπέραντον τούτου συναζήριον τῆς παραφροσύνης ἠδυνάμεθα νὰ συνεχίσωμεν ἐπ' ἀπειρον. Πρὸς τὸν πρόεδρον Bonjean, παραπονοούμενον ὅτι συνελήφθη, ὁ Raoul Rigault ἀπαντήσας κρίνατο· «Ἡμεῖς δὲν ἀποδίδομεν δικαιοσύνην ἀλλὰ ποιούμεν ἐπανάστασιν.» Ἄλλ' οὔτε τὴν ἐπανάστασιν ἐπιποιοῦν, μοχθηρὰς μόνον εὐθύναις διαπράττοντες· Ἐκεῖνος ὅπερ ἤδη ἀνεφέρωμεν δὲν θὰ ἦτο ἡ γελῶσα, ἀνὰ οἱ δυνάμει τοιούτων προσταγμάτων τῶν συλληφθέντων δὲν ὑφίσταντο πάνδεινα· ἀλλ' ἰδοὺ καὶ πράγματα ναισχύοντως ἐδεδυρά· Ἐκ τοῦ γρηγοροῦς τῆς ἀστυνομίας. Παρίσιοι, τὴν 3η ἀπριλίου 1871. Πολίτα διευθυντὰ (τοῦ σαφροιστηρίου) παρακαλεῖσθε ἑαυτοὺς καθεῖρξαι ἐν κηρωρισμένη φυλακῇ μὴ δώσατε τροχὴν εἰς τὸν περιεπεριστοιχισμένον Lacarriere Jean Louis στυλοκατῆν πρὶν ἢ ὁμολογήσῃ τὸ ἔγκλημά του· ἀντὶ τοῦ εἰδικοῦ ὑποστουνομόν, ὁ εἰρηνοδόχος· Félix Haury. —Ὁ Δῆμος διεκρίθη πάντοτε ἐπὶ ὑπεροπτικῇ περιφρονήσει πρὸς ὀρθογραφίαν καὶ τὴν νομιμότητα· ἀπαντα τὰ χειρόγραφα τὰ διαφω-

τα τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀναρρίπισθεῖσαν πυρκαϊάν, τούτο ἐπιμαρτυροῦν. Ἐνίοτε συνέβαινον παράδοξα λάθη, καὶ ὡς πρὸς τούτο, παρακαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην ὅπως ἐπιτρέψῃ ἡμῖν νὰ ἀναφέρωμεν προσωπικόν τι γεγονός· τεῖνον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἡμετέρας δι-αβεβιωσέως. Ἐχομεν ἀνά χεῖρας ἔγγραφον οὕτω πως συντεταγμένον. Διαταγὴ τοῦ κομητάτου τῆς δημοσίου σωτηρίας πρὸς ἀρχιεπίσκοπον Mazas ὁ Κορ Maxime Du Camp, Ἐπογεγραμμένος· G. Ranvier, Ferd. Gambon, καὶ παρακατιῶν· Διαταγὴ πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ σαφροιστηρίου ὅπως παραλάβῃ τὸν πολίτην Du Camp, σ.λ. ἠρξάμεθα τὴν διαταγὴν τοῦ κομητάτου τῆς δημοσίου σωτηρίας· ὑπογεγραμμένος· A. Regnard. Τὸ ὄπλον τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐπικοσμεῖται ὑπὸ τριῶν σφραγίδων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο ἦσαν ἐρθραὶ καὶ ἡ τρίτη κυανῇ. Ἀντὶ δὲ νὰ κατακρατησῶν τὸ ὑποδειχθέν ἄτομον, συνέλαβον ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ Rivoli καὶ τῆς πλατείας τοῦ Δημαρχείου, μέλος τοῦ κεντρικοῦ κομητάτου, ὄνοματι Ἄλφονσον Ducamp, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπαρξὴς ἠγνοεῖτο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὑπὸ τοῦ ὀμωνύμου του, καὶ τὸν ὁποῖον ἐνέγραψαν ἐν τῇ εἰρκτοσημειώσει τῆς ἀστυνομίας, ὅπου ὁ Θεόφιλος Ferré ἀνήγγειλε πρὸς αὐτὸν ὅτι τὴν ἐπαύριον ἔμελλε νὰ τυφεκισθῇ. Ἡ προσέγγισις τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἐπέτρεψεν εἰς τὸ δυστυχῆ τούτον νὰ δραπέτευσθ. ἠδυνήθημεν νὰ ποιήσωμεν μνησίαν τοῦ λάθους τούτου, ἀποδείξεις τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἐν χειρῶν ἡμῶν, ἀλλὰ πόσα ἄλλα, ἅτινα ἔσχον θλιβερὸν τέλος, εἰσὶ καὶ ἐν τῇ μνησίᾳ διὰ παντὸς κερκυμμένα! Ὡς ἤδη εἶπαμεν, ἕκαστος, κτελῶν τὸ μέρος δικτάτορος, ἐφυλάκιζεν ἀποδοκίματους, ἐνόμιζε δὲ τιμητικὸν ἔργον τὴν πληρῶσιν τῶν φυλακῶν· ἀλλὰ πρὸ πάντων, δύο ἄνθρωποι, οὓς ἐνόμιζον νὰ ποιήσωμεν γνωστοῦς, διεκρίματισαν τὰ πρῶτα μέρη εἰς ταύ-

την τὴν γελοῖαν ἄμα δὲ καὶ αἶμα τὴν τραγικοκομωδιάν. Ἀμφοτέροι ἀνευ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς, ἀνευ πνεύματος καὶ αἰσθήματος, ἀνευ οὐδεμιάς ἄλλης δραστηριότητος ἢ τῆς ἀπορροῦσιν ἐκκριτικῆς ἠλλείψεως χροστοθησίας, ἀνευ οὐδεμιάς ἄλλης ἐκπαιδεύσεως ἢ τῆς πορορφωμένης εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα καὶ τὰ καπηλεῖα, οὗτοι, λέγω, ἀνεδείχθησαν οἱ δράσται τῆς χαμερπεστέρως ἐξωτερικεύσεως τῶν θρησιῶν ἀνομημάτων τοῦ δήμου. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἶναι Raoul Rigault, ὁ δ ἕτερος ὁ Θεόφιλος Ferré, δύο νέοι ἠλικίας ὡς ἐγγιστα εἰκοσιπέντε ἐτῶν, δύο ἀπαίσιοι μαγκες, οἵτινες ἐποίησαν τὸ κακὸν χάριν τοῦ κακοῦ. Ὁ Raoul Rigault ἦτο παχύσωμος νεκνίας, τετραχηλισμένος, ἔχων ἀτιμέλητον τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον, στιβαρὸς τοὺς ὤμους, μικρὸς τὰς κνήμας μύωψ, ἀτενῆς τὸ βλέμμα, ἰταλὸς τὴν φωνήν, φιλήδονος τὸ στόμα, λίαν ἐκδοτος εἰς τὸν καλὸν οἶνον, ὁμιλῶν, φωνάζων, χειρονομῶν ἐν πάσῃ περιπτώσει, βοῶν ἄφρονον ταμβάκον ἐν τῷ μέσῳ ἐκάστης φράσεως, ἐκπλήτων τοὺς πρωτοπείρους διὰ τῆς εὐφραδείας του, σχεδὸν ἐπιφανῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Σολεῖων καὶ λίαν εὐπρόσδεκτος παρὰ ταῖς δεσποσύνας τῆς κατωτέρως τάξεως. Ἡμισπουδαστής, ἡμισφημεριδογράφος, ἀνευ θάρρους εἰς τὴν ἐργασίαν, ἀνευ πνεύματος συγγραφῆς, ἐπαναλαμβάνων ὡς θεοπνεύστους ἀληθείας ἑκάστης τῆς ἀνοησίας τῆς σταχυολογηθείσας ἐν τῷ φιλῶ τοῦ Λαοῦ καὶ τῷ Πατρὶ Duchêne εἰς ἐλακμῆνατο ὡς γενναῖος καθότι ἦτο ἀγροῖκος, ὡς δραστήριος καθότι ἦτο σκληρός, ὡς ἀγγίλους καθότι ἦτο καυχησίλογος. Καταδίκαι τινὲς ἐπιτευχθεῖσαι περὶ τὰ τέλη τῆς αὐτοκρατορίας ὡς ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἄρθρων του ἐν τινι τῶν μικροφύλων ἐκείνων τῶν ἀποκαλουμένων τότε εἰρημερίδων τῆς ἀρίστερας ὀχθῆς, ἐπέτρεψαν αὐτῷ ὅπως περικτεῖ ὀλίγον ὡς ἀμάρτυρ καὶ

πως μελετᾷ προσεχέως ἐκδικήσεις, ἐν ὀνόματι τῶν ὑπὸ τῶν «δριφύρων τῆς τυραννίας» καταπατηθειῶν ἀρχῶν του. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ ὑποκινητὴς ὄλων τῶν ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Λατίνων ἀσημάντων στάσεων, τῶν ταραχῶν τοῦ ἀμφιθεάτρου, οὗτος ἐστρατολόγει ταραχοποιούς, καὶ, ἀπειλῶν διὰ τοῦ δακτύλου ἐκείνους οἵτινες δὲν ὑπέκρινον εἰς τὰς ἐπιταγὰς του, τοῖς ἔλεγον· «Σοῦ θὰ λάβω τὴν κεφαλὴν!» ἔχεν ἐπινοήσει νέον τρόπον δικαιοσύνης ὃν καὶ ἀπεκάλεσεν «ἡ ἐκδίκησις διὰ μέσου τῶν ἀζύγων» οἱ πατέρες ὄφειλον νὰ δικάζωνται ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν οὐδὲν, οἱ χωροφύλακες, ὑπὸ τῶν καθειργμένων, οἱ ἀξιωματικοὶ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οἱ δικασταὶ ὑπὸ τῶν καταδίκων. Ἡ λαιμητόμος ἐφαίνετο αὐτῷ ἑραδία καὶ ἀπρηχαιωμένη, ἀντικαθίστα δ' αὐτὴν δι' ἠλεκτρικῆς ἐπιστοιχίας, δυνάμενης εὐκόλως νὰ φρονέσῃ 500 ὀπισθοδρομικοὺς ἐν διαστήματι ἐνὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας. Ἀκρόαμενοι αὐτοῦ ἐγγέλων οἱ πλειστοὶ ἐπὶ ταῖς ἰδιοτροπίας ταύταις ἐπίστευον ὅτι ἡ ἀκμὴ τῆς νεότητος ἐξεχέετο εἰς τὰς ἀκατανοήτους ταύτας τερατολογίας· οὐχ ἦτον ὁ μικρόσωμος οὗτος, σαρκώδης καὶ ρυπαρὸς ἄνθρωπος διηγείτο ὑψηλοφῶνως τὰς ὄνειροπολήσεις του, καὶ καλῶς ἔγνω ὅπως ταύτας πραγματοποίησεν.

Ἦτο ἀρχηγὸς ὀλιγαριθμοῦ τινὸς ὀμάδος, ἣτις δὲν ἀνεγνώριζεν ἢ ἓνα δεσπότην· ἐκείνον, ὅτινα ἀπεκάλουν οὐκείως τὸν γέροντα, ἤγουν τὸν Blanqui. Ὁ Blanqui εἶχε σχηματίσει ἰδέαν ὀρθὴν περὶ τοῦ Rigault, καὶ ἔλεγε περὶ αὐτοῦ· «Ὡς ἄνθρωπος, ὁ Rigault δὲν εἶναι ἄλλο ἢ τσακλίνης, ἀλλὰ συνάμα εἶναι καὶ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος πρώτης τάξεως.» Τὸ γεγονός ἦτο ἀληθές καὶ λίαν ἀξιωματώμενον· ὁ Raoul Rigault εἶχεν ἀστυνομικὸν νοῦν, καὶ βέβαιον ἐστὶν ὅτι, ἐὰν ἔζη, ἤθελεν ὑποκύψει εἰς τὸ δεσπότην αὐτοῦ πάθος, καὶ ἤθελε γί-

νει τρομερὸς μυστικὸς πράκτωρ, ἕμιος τοῖς γηραιῶς λαθροθῆραις οἵτινες γίνονται δασοφύλακες. Εἶχεν εἰδικῶς σπουδάσει τοὺς ἀστυνομικοὺς κλητήρας, ἐγνώριζε τοὺς ἐπὶ τῶν ἠθῶν, τοὺς ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας, τοὺς ἐπὶ τῶν ξενοδοχείων, τοὺς ἐπὶ τῶν ἐρευνητικῶν ἐνωμοτιῶν, πρὸ πάντων δὲ ἐφοβεῖτο τοὺς ἐπὶ τῆς ἀπογραφῆς, καὶ διέπρεπεν εἰς τὴν ματαίωσιν τῶν σχεδίων τῶν κλητῆρων τοῦ Lagrange, ὅστις τότε ἦτο ἐπιτετραμμένος τὰ τοῦ πολιτικοῦ γραφείου τῆς ἀστυνομίας. Ἡ μεγίστη δ' αὐτοῦ χαρὰ ἦτο νὰ ἀπολουθῆ τούτους, νὰ βαδίξῃ κατὰ στοῖχον μετ' αὐτῶν, νὰ συνάπτῃ συναναστροφὴν μετ' αὐτῶν, νὰ τοὺς ὀδηγῆ εἰς τι ζυθοπωλεῖον τῆς συνοικίας, καὶ νὰ τοὺς μεθύσῃ ἀχρεΐστατα. Τότε κατεγοητεύετο, καὶ ἐν τῇ εὐθείᾳ διαλέκτῳ του ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐκπληττομένους φίλους του· «Ἀφῆκα τὸν γάδαρον ὑπὸ τὴν τράπεζαν.» Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ μόνος εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀστυνομίας, καὶ ἐμῶρου ὀπαδοῦς διοικῶν εἶδος τι μεταβατικῆς μοιραρχίας ἥτις συχάνεις ἀντεπολέμησε τὴν ταυτικὴν ἀστυνομίαν. Ἡ μεγίστη αὐτοῦ μέριμνα ἦτο νὰ ποιῆ γνωστὸν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας τοὺς μυστικοὺς κλητῆρας, οὓς ἔμελλον νὰ φοβῶνται· πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὀφείλει νὰ ὑποδείξῃ αὐτοῖς τούτους ὅπως μελετήσωσι καλῶς τοὺς χαρακτῆρας των καὶ τοὺς γινώσκωσι παντοῦ ὅπου ἠδύνατο νὰ τοὺς συναντήσωσι. Ἐπομένως αὐτὸς ὤδευε συχάνεις, ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο φίλων οὓς ἐδίδασκε, καὶ περιεφερόμετο κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας καὶ κατὰ τὴν πρώτην τῆς πρωίας περὶ τὴν ἀστυνομίαν, θεωροῦντες τοὺς διαβαίνοντας καὶ ὑποδεικνύων εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τοὺς ἐκείνους οὓς ἐγίνωσκεν ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Ἐσπέραν τινὰ σεληνόφωτον περιπατῶν μετὰ δύο νεοφύτων ἐπὶ τῷ

ἀκηπιδήματος τῶν Χρυσόχων» εἶδεν ἐρχόμενον τὸν Lagrange· οὗτος ἀνεγνώρισε τὸν Rigault, καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ δείξῃ ὅτι τὸν εἶδεν, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὁ Rigault, ὃν ὁ Blanqui καλῶς ἔκρινε, καὶ ὅστις ἦτο πράγματι «μάγκας» δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἀστευθῆ· ἔθηκε τὰς δύο αὐτοῦ παλάμας ἐν εἶδει φωνητηρίου περὶ τὸ στόμα του καὶ ἐφώνησε· «Καλημέρα, Lagrange!» Ἐκεῖνος δὲ περιστράφη ἐπὶ τῶν περυνῶν του, ὤδευσε κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Rigault, κείμενον ἐν μέσῳ τῶν δύο φίλων του, καὶ, προσποιούμενος ὅτι τότε μόνον τὸν ἀνεγνώρισε, τῷ εἶπεν· «Ἀχ! σὺ εἶσαι! Χαίρομαι ὅτι σὲ βλέπω· ὁ προϊστάμενος εἶναι ὀργισμένος· σπεῦσον λοιπὸν ὅπως πέμψῃς τὴν ἐκθεσίν σου, διότι ἄνευ ταύτης δὲν θὰ ἔχῃς φιλοδώρημα τὸν μῆνα τοῦτον.» Μετὰ τοῦτο ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του καὶ ἀνεχώρησε. Μετὰ τινα ἡμέματα, ἐστράφη, καὶ τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του θέαμα ἐκίνησε τὸ μειδιάμᾳ του. Ὁ Rigault ἀνεστραμμένος ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου, ἐξυλοκοπεῖτο ὑπὸ τῶν δύο μαθητῶν του, οἵτινες τὸν ὑπέλαβον ὡς «κατάκραξε γεγωνίᾳ τῆ φωνῆ»· «Καλησπέρα, Rigault!» καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Ἐὰν ἄλλοι ἠπατήθησαν ὡς πρὸς αὐτὸν, ὀφείλομεν ν' ἀποδώσωμεν αὐτῷ τὴν δικαιοσύνην ταύτην, ὅτι οὐδένα ἠπάτησεν· οὗτος ἀπεκαλύπτετο ὀλοσχερῶς καὶ ἐδείκνυεν ὑπερηφάνως τὸ «ἔκζεμα» τοῦ μίσους, ὅπερ αὐτὸν κατεβίβρωσκεν. Ἀπηξίου τὰς εἰς τοὺς φιλοδόξους ἰλιαζούσας ὑπεκφυγὰς δὲν ὀμίλει οὔτε περὶ ἰσότητος οὔτε περὶ ἐλευθερίας, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον περὶ ἀδελφότητος· οὗτος ἔλεγε· «Ὁταν θὰ ἤμεθα οἱ κυρίαρχοι. . . Ὁταν θὰ καταλάβωμεν τὴν ἐξουσίαν!» Ἐν τινι τῶν πολιτικῶν δικῶν, εἰς

ἣν οὗτος ἐνείχετο, ὁ εἰσαγγελεὺς, ὃν διαρκούσης ὄλης τῆς δίκης ἀπέκάλει δημόσιον κατήγορον—συνέστησεν αὐτὸν, ἕνεκα τῆς ὑπερβαλλούσης αὐτοῦ νεότητος, εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ δικαστηρίου· ἀλλ' ὁ Raoul Rigault διέκοψεν αὐτὸν, εἰπὼν· «Ἀποκροῦω τὴν ἐπιείκειάν σου, καθότι, ὅταν καταλάβω τὴν ἐξουσίαν, δὲν θὰ φεισθῶ σοῦ.» Περιεφρόνει τὸν Ροβεσπιέρρον, ὃν ἀπέκάλει «ἀνεξάντλητον φλύαρον»· εὑρίσκε τὸν Saint-Just «χαῦνον» καὶ τὸν Couthon «γεροντικὴν βακτηρίαν.» Ἐν ἀπάσῃ τῇ γαλλικῇ ἐπαναστάσει δὲν ἐθαύμαζεν οὗτος ἢ δύο ἀνθρώπους· τὸν Hébert καὶ τὸν Marat, ἓνα αἰσχροκερδῆ καὶ ἓνα τρελλόν. Ἐπεθύμει νὰ ἐξισωθῆ πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ τοὺς ὑπερέβη. Ἡ θεὰ ράσου ἢ ναοῦ ἐνεβαλλεν αὐτὸν εἰς μανίαν· καὶ αὐτὸς ἀκόμη εὐχαρίστως ἤθελεν ἀπαγωνίσει τὸν τελευταῖον τῶν ἱερέων διὰ τοῦ ἐντέρου τοῦ τελευταίου τῶν βασιλέων.» Δὲν ἐξεφώνει ποτὲ τὴν λέξιν ἄγιος ἢ ἀγία· ἀλλ' ἔλεγεν· ἡ ὁδὸς «Hy-Michel» ἀντὶ τῆς ὁδοῦ «Ἁγίος Ἰάκυνθος—Ἁγίος Μιχαήλ.» Τὰ παιδαριεύματα ταῦτα ἕτερπον τοὺς ἀκρωμένους, καὶ καθίστων ἐνίοτε δύσληπτον τὴν γλώσσάν του, παρέχουσαν ἄλλως τε εἰς αὐτὸν εὖνον φήμην πρωτοτυπίας, ἐφ' ἣ καὶ ἐσεμνύνετο, καθότι ἦτο ματαίδοξος ὡς κολοῖός. Περὶ τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως τοῦ ἀτόμου τούτου πολὺ ὀλίγον γινώσκωμεν· καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦτο, κάκισται φήμαι διεδόθησαν ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Λατίνων· οὐχ ἦττον ἡμεῖς δὲν ἐπαναλαμβάνομεν τὰς φήμας ταύτας, μὴ ἐπιμαρτυρουμένας ὑπὸ τῶν ὑφ' ἡμῶν κατεχομένων ἐγγράφων.

Μετὰ τὴν 4ην Σεπτεμβρίου, οὗτος ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ὄνειρόν του καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὅπου ὁ κόμης Kératry, τὸν ἐγκαθίδρυσεν, ἀκριβῶς ἐν τῇ πολιτικῇ ὑπηρεσίᾳ ἣν κατεῖχεν ὁ Lagrange. Ἐ-

κει δὲ πολὺ ὀλίγον ἐφρόντιζεν ὅπως βοηθῆ τὴν κυβένησιν τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ἢ ὅπως δράξεται τῆς καταλλήλου εὐκαιρίας ἵνα τὴν ἀνατρέψῃ. Οὗτος ἐνεέχετο εἰς τὴν συνωμοσίαν τῆς 31ης Ὀκτωβρίου ἀνηγορεύθη παρὰ τοῦ Blanqui ἀστυνόμος, καὶ ἠτομάζετο ὅπως ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του, ὅτε τὸ κίνημα ἀπέτυχε· τότε ἀναγκάσθη νὰ παραιτηθῆ, ἀλλὰ δὲν ἐγκατέλιπε τὴν θέσιν του χωρὶς νὰ ἀπαγάγῃ πλείστας ἐγγράφους ἀποδείξεις, αἵτινες βραδύτερον δὲν τῷ ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς, σὺν δὲ τοῖς ἄλλοις τὸ βιβλίον τῶν ἐπιγραφῶν ὄλων τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἀστυνομίας. Ἐπικηλήθην εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ ἠρκέσθη ν' ἀγορεύῃ εἰς τὰ κηπέδια, ἀντὶ νὰ προσέλθῃ εἰς τὰ λείψανα τῶν ἡμετέρων στρατιῶν, ἅτινα ἐπολέμουν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐν ταῖς προφυλακαῖς. Ἦτο ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ, ὡς ὅλοι οἱ ἐπικναστάται, οἱ δειναιρέτοιμοι τὴν κατοχὴν τηλεβόλων ὅπως διευκολύνωσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν θεωριῶν τῶν ὅτε δὲ ὠνεῖδιζον αὐτὸν ἐπὶ ἀπραξίᾳ, ἀπάντα ἀδιαφόρως. «Ἐίμαι πυροβολιστὴς δωματίου.» Δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ἀνάνδρος, διότι γενναίως ἀπέθανεν· ἀλλ' ὡς οἱ ἄλλοι ὁμογενεῖς του, προσεδόκα ὅπως διαπρέψῃ τὴν περιφανῆ ἡμέραν τῶν κοινωνικῶν διεκδικήσεων, ἦτο τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν.

Δι' αὐτὸν, ὡς καὶ διὰ τοσοῦτους ἄλλους, ἡ ἡμέρα αὕτη ἀνέτειλε τὴν 18ην μαρτίου. Ὁ Duval καταλάβων τὴν Ἀστυνομίαν, ὀλοσχερῶς ἐγκαταλείφθησαν, δι' ἀνωτέρας διαταγῆς, ὅς ὄλων τῶν ὑπαλλήλων καὶ κλητῶν, ἦτο φυσικῶς τῷ λόγῳ ὁ στρατιωτικὸς αὐτῆς διοικητῆς. Ὁ Raoul Rigault προσετέθη αὐτῷ ὡς πολιτικὸς πληρεξούσιος τὴν 27ην Μαρτίου ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ κομητάτου, μὴ περιμείνας τὸν ἐπίσημον αὐτοῦ διορισμὸν, ἀλλ' αὐτεξουσίως ἐγκαθιδρυθεὶς τὴν

20ην. Τὴν 28ην ἐξελέχθη μέλος τοῦ Δήμου, ἐν τῇ Ἡ' νομαρχικῇ ἐπαρχίᾳ, διὰ 2175 ψήφων ἐπὶ 47825 ἐγγεγραμμένων ἐκλογέων· τὴν 30ην ἀνηγορεύθη μέλος τῆς γενικῆς ἀσφαλείας· τὴν 25ην ἀπριλίου παραιτεῖται ἀπὸ τῆς θέσεώς του ὡς πληρεξουσίου τῆς ἀστυνομίας, μετὰ ζωηρὰν σκηπνὴν συμβάσαν ἐν τῷ συμβουλίῳ τῆς κοινότητος. Κατηγόρουν τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργουμένας πολυαριθμους καὶ αὐθαίρετους συλλήψεις· ὁ Vesinier, ὁ Pillot καὶ ὁ Rastoul πρότεινον τὴν παραδοχὴν τῆς ἐξῆς προτάσεως. «Ἡ κοινότης ψηφίζει, ἐν ὀνόματι τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν κατάργησιν τοῦ ἀπορρήτου.» Ὁ Raoul Rigault κατεπολέμησε τὴν πρότασιν ταύτην· τῷ εἶπον ὅτι «τὸ ἀπόρρητον εἶναι ἀνήθικον»· οὗτος δ' ἀπεκρίνατο· «Καὶ τί μὲ μέλει ἀφοῦ ἔχω ἀνάγκην τούτου; Καὶ ὁ πόλεμος εἶναι ἀνήθικος, καὶ μ' ὄλα ταῦτα ἡμεῖς τὸν κάμνομεν.» Ἀπεχώρησεν, ἀλλ' ἀναστήσας χάριν ἑαυτοῦ μίαν τῶν βδελυροτέρων λειτουργιῶν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, διωρίσθη ἐπιτροπὸς τῆς κοινότητος τὴν 27ην ἀπριλίου, καὶ ἐγένετο τοιοῦτοτρόπως ὁ ἱεραρχικὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἀναπληρωτοῦ του, ὅστις ἦτο μέθυσός τις ὀνόματι Cournet, φίλος τοῦ καλοῦ φαγητοῦ, παρασχὼν ὑπηρεσίας τινὰς τοῖς καταδίκαις, ἀντὶ ἀδράς ἀμοιβῆς. Ὁ Raoul Rigault, ἀφοῦ πρῶτον κατέλιπε τὰ δώματα τοῦ παλαιοῦ ἀστυνόμου, ἀποκατέστη ἐν τοῖς Δικαστηρίοις, ἐν τῷ γραφεῖῳ τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως παρὰ τῷ Ἀκυρωτικῷ Δικαστηρίῳ, πάντοτε περιβεβλημένος στολὴν στρατηγοῦ τῶν δημοσπόνδων, καὶ σοβαρώτερος τὴν στάσιν, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγένετο «κυρίαρχος.» Ἐν τισὶ περιστάσεσι, διηύθυνεν οὗτος μόνος τὰς ἀναζητήσεις ἅς παρήγγελλεν ἐπὶ δέκα ἐπτὰ διερευνήσεων, πλεσθεισῶν διαρκούσεως τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου ἐν τῷ οἰκῷ

ματι τοῦ Κου Zangiacomi, οὗτος παρίστατο τριῶν αὐτοπροσώπως.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Δήμου, αἵτινες ὑπηρετήσαν ἐντὶ ἀστυνομίᾳ, δὲν διεκρίνοντο οὔτε ἐπὶ ἐγκρατεία, οὔτε ἐπὶ νηραλιότητι. Ὁ στρατηγὸς Duval, ὁ Raoul Rigault καὶ ὁ Cournet ἔτρωγον καὶ ἔπινον ἀφθόνως, ἐδειπνοῦν δὲ ἐπὶ τοῖς ἡχοῖς νυκτοσυναυλιῶν, λησμονοῦντες πληρέστατα τὸν ἰδρωτὰ τοῦ λαοῦ. Οἱ λογαριασμοὶ τοῦ ξενοδόχου Martin, ὅστις ἐπρομήθευεν αὐτοῖς τὰς τροφάς, εἰσὶν ἄξιοι ἰδιαίτερας μελέτης. Τὴν 21ην ἀπριλίου 1871, ἐπληρώθη καὶ ἐμετρήθη, εἰς χεῖρας τοῦ πολίτου Replan, γενικοῦ ταμίου, τὸ ποσὸν 10852 φράγκων ὡς ἀμοιβὴν ζωοτροφίας μέχρι τῆς 22ης ἀπριλίου. Εἰσακολουθοῦσι δὲ τὰ κατὰ θέκαστα, ἐν οἷς ἀναγινώσκωμεν τὰ ἐξῆς. «Τροφὴ τοῦ Κου ἀστυνόμου, 7541 φρ.» Ὁ μέσος ὄρος ἀνέρχεται εἰς 228 φρ. καὶ 54 λεπτόν τὴν ἡμέραν, ἀντιστοιγῶν πρὸς ἐτησίαν δαπάνην 83,406 χιλιάδων φράγκων. Τοῦτο ἐξηκολούθησε μέχρι τέλους. Ἀριθμοὶ τινες θέλουσιν ἐξηγήσει τὰ ὑπέρογκα ταῦτα ἔξοδα.—25 Μαρτίου· πρόγευμα τοῦ στρατηγοῦ (Duval) διὰ 15 συνδαιτυμόνας, 74 φιάλαι οἴνου τῆς Beaune.—18 ἀπριλίου, πρόγευμα τοῦ ἀστυνόμου, διὰ 13 δημοτραπέζους, 48 φιάλαι οἴνου τοῦ Mâcon, 2 φιάλαι «cognac».—19 ματίου, πρόγευμα τοῦ ἀστυνόμου διὰ 10 συνδαιτυμόνας, 48 φιάλαι οἴνου τοῦ Mâcon καὶ 3 φιάλαι «cognac».—27 ματίου, διὰ τὴν μουσικὴν, 27 φιάλαι οἴνου τοῦ Mâcon (καλῶς ὑπονοούμενου, ἀνευ βλάβης τῶν ἀφθόνων καὶ ἐξαιρέτων οἴνων, ὧν ἔβριθον τὰ ὑπόγεια τῶν ἀστυνόμων).—Ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ὁ Raoul Rigault ἀνεμίγνυε τὸν οἶνον μετὰ τοῦ οἴνοπνεύματος. Ἄλλως τε οὐδέποτε ἐφιλοτιμήθη ἐπὶ μεγάλη ἀγνότητι ἠθῶν· ἀπέδειξε δὲ, διαρκούντων τῶν δύο μηνῶν τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου, ὅτι δὲν

ἀπηξίου οὐδὲν εἶδος διασκεδάσεως. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ χρηματικὸν ζήτημα, δὲν ἦτο πολὺ λεπτὸς τὴν συνείδησιν. Ἀποθηκοφύλαξ τις, ὀνόματι Ἐρνεστος Robert συνελήφθη, τὴν 3ην ἀπριλίου, ὑπὸ τοῦ Benjamin Sicard, βοηθοῦ παρὰ τῷ ἐπιτελεῖῳ τῆς ἀστυνομίας· κατέσχον ταῦτοχρόνως ἐν τῷ οἰκῷ αὐτοῦ ποσὸν τι ἐκ τετρακοσίων καὶ ἐνὸς φράγκου. Ὁ Robert οὗτος ἠλευθερώθη τὴν 10ην ἀπριλίου, ἀνεζήτησε τὰ χρήματά του, συνέταξε σημειώσιν ἀφηγομένην τὸ συμβάν, διηύθυνε δὲ ταύτην πρὸς τὸν Raoul Rigault, ὅστις ἔγραψε· Πληρώσατε τὰ 404 φράγκα, ἅτινα ἐτέθησαν εἰς τὸ συρτάριον δεξιᾷ τοῦ γραφείου, καὶ ἄτινα ἐχρησίμευσαν εἰς τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας μας. Ἐν ὄψει τῆς διαταγῆς ταύτης ὁ ταμίας ἐπλήρωσε. Τὸ λογιστικὸν μέρος δὲν ἐφάνη διαπρέψαν ἐπὶ ἀμέμπτῳ κανονικότητι· ἰδοὺ π. χ. ἡ ἐξῆς διαταγὴ 8η ματίου 1871 π.ληρώσατε τὸ ποσὸν 42000 φράγκων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς τῆς ἀστυνομίας.— Ὑπογεγραμμένος· F. Cournet. Μετὰ δύο ἡμέρας, τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπεπίνετο παρὰ τῆς ἐπιτροπείας τῶν οικονομικῶν, τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ μεγάλην ποσότητα χρημάτων διανεμηθέντων τὴν 18ην ἢ τὴν 19ην, εἰς τοὺς κυριωτέρους ὑπαλλήλους, ὅταν οὗτοι προησθάνθησαν ὅτι τὰ πάντα ἤρχιζον νὰ σαλεύωνται. Τὴν 16ην ματίου, ὁ Θεόφιλος Ferre λαμβάνει πᾶν κατάλληλον μέτρον καὶ προαλείφεται πρὸς πᾶσαν ἐνδεχομένην καὶ δυσμενῆ περιπτώσιν. Ἰδοὺ ἡ παραλαβὴ αὐτοῦ· «Etaber παρὰ τοῦ πολίτου Replan τὸ ποσὸν ἐξ χιλιάδων φράγκων δι' ἀπατηθέντα καὶ ἀπατηθησόμενα ἔξοδα.» Ἀρὰ γε ἐκ τῶν κεφαλαίων τούτων ἐμελλε νὰ προαφαιρεθῆ τὸ ἀναγκαῖον χρηματικὸν πρὸς κατασκευὴν τοῦ παρασῆμου, ὅπερ ὁ Raoul Rigault εἶχεν ἀποφασίσει νὰ δημιουργήσῃ ἢ νὰ θεσπίσῃ; Τοῦτο τὸ παράσημον συνίστατο εἰς χρυσοῦν νομισματόσημον

ἀφ' ἑνὸς μὲν παριστάνον τὸν εὐγνώμωνα Δῆμον, ἀφ' ἑτέρου τὸ τρίγωνον φέρον ἐπ' αὐτοῦ τὸν φρύγιον πῖλον, καὶ ἐρυθρὰν τριβίαν φέρουσαν τὴν λευκὸν σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου. Τὸ ὄνειρον τοῦ Raoul Rigault ἦτο νὰ μιμηθῆ τὸν Hébert, ἐκεῖνο δὲ τοῦ Θεοφίλου Ferré ἦτο νὰ μιμηθῆ ἀπλῶς τὸν Rigault. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὄντων, οὗς τὸ κινὸν μίσος ὠφείλε νὰ συνδέη, ἡ ἀμιλλα ἐν τῷ κακουργεῖν ὑπῆρξε διαρκής. Ὁ Rigault ἐπέκτεινε νεανικὴν τινα καὶ φιλοπράγμονα σεμνοπρέπειαν· παρὰ δὲ τῷ Ferré οὐδὲν τοιοῦτον· οὗτος ἦτο δυσειδὲς καὶ καχεκτικὸν ἐξάμβλωμα, φέρον πολλὴν μακρὰν κεφαλὴν ἐπὶ σώματος λίαν μικροῦ. Ἡ ἀφθονος αὐτοῦ κόμη, τὸ πυκνὸν αὐτοῦ γένειον δὲν ἀποκαθίστων ἢ ἔτι εὐαισθητικὸν τέραν τὴν ἐν αὐτῷ ἔλλειψιν ἰσορροπίας· (μύψ καὶ αὐτὸς, ὡς ὁ κύριός του καὶ ἀντίζήλός του, εἶχε μελανούς καὶ λίαν γλυκεῖς καίτοι ὀλίγον ἐκστατικούς, ὀρθαλμούς ὁμοίους πρὸς ἐκείνους τῶν παραφρόνων θεομανῶν· ἐνδειξίς παραδόξως παρατηρουμένη παρ' ἀνθρώπων ὅστις ὑπῆρξεν ὁ τόπος τοῦ παράφρονος ἱεροσχεταστοῦ, οἷον παριστάνουσι τὰ δράματα τοῦ μεσαιῶνος· τὸ πρόσωπόν τού ἠθελεν εἶσθαι ἀρκούντως κανονικόν, ἐὰν δὲν ἠσχῆμιζεν αὐτὸ καὶ τὸ ἀποκαθίστα δυσμορφον ἢ ὑπερμεγέθης καὶ ἀγκυλοειδῆς αὐτοῦ ρίς, ἣτις παρῆγεν εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν φυσιογνωμίαν τὸ φαινόμενον ἀνησυχου γυπός. Οὗτος δὲν ἠγνόει τὴν δυσμορφίαν του, αὕτη δὲ συνέτεινεν ἔτι μᾶλλον εἰς τὰς προμεμελετημένας αὐτοῦ βιαιοπραγίας· ἐγγράφον τι ὑπ' αὐτοῦ συνταχθὲν τὴν 8ην ὀκτωβρίου 1862, ὃ τε δὲν ἦτο ἡ παιδίον, καὶ ὅπερ εὐρέθη εἰς τὴν κατοικίαν του, οὐδεμίᾳ δὲ ἄλλως τε δεκτικὸν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, νομίζομεν κατάλληλον νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα ὀλόκληρον.

Ἄτοπήματα καὶ ἐμπαιγμοὶ μικροῦ

ἀνασιήματος. Ἐχὼ δυστυχῶς εἶνα ἀρκούντως μακρὰν· οὐδεὶς δύναται νὰ φαντασθῆ ποτὲ πόσας θλίψεις· μέχρι τοῦδε μοὶ ἐπροξένησεν· ἀλλὰ συγχρόνως πρέπει νὰ δηλολογήσω ἔτι τὸ μικρὸν ἀναστημά μου καὶ ἡ αὐξήσις τοῦ μύστακός μου συνέτειναν ἁπλῶς τὰς θλίψεις ταύτας. Καθ' ὅδον στρέφονται ὅπως μὲ παρατηρῶσι, ἀκολούθως δὲ ὑπομειδῶσιν· οἱ δὲ παῖδες τῶν τριῶν, μετέμψιζουσιν καὶ μοὶ χαρίζουσι παρωνύμια. Εἰς τὰ σχολεῖα ὅπου ἐμαθήτευσα, μοὶ ἔδωσαν πάντοτε ἐπωνύμια, ὡς π. χ. *μυδιόγκος* καὶ *ρίσοστρατάρχης*. Ἐνίοτε δὲν ἠδυνάμην ν' ἀνεχθῶ τὰς προσωνυμίας ταύτας, τότε δὲ ἀνεφύετο ἔρις, ἣτις ἐτελεύτα διὰ γρονθοκοπημάτων εἰς ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Καὶ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν τῶν συγγενῶν μου, ἅπαντες οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτοὺς μὲ χλευάζουσι· καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ προϊστάμενός μου, ἐπειδὴ τὸ ἐξωτερικόν μου δὲν ἔχει τι τὸ εὐεῖδές, δυσκολεύεται νὰ μὴ ἀποδώσῃ τὴν ἐλαχίστην ἀξίαν· ἅπαντες νομίζουσιν ὅτι στερούμενος φυσικῶν πρακτικῶν, ἀμολῶ ἐπίσης πάσης ἱκανότητος. Ὅταν εὐρίσκωμαι ἐν συναναστροφῇ μετὰ πεπαιδευμένων ἀνθρώπων φοβούμενος μὴ περιπέσω εἰς γλωσσικὰ λάθη, καθίσταμαι δειλός, καὶ δὲν δύναμαι νὰ ὀμιλήσω· τότε ὑποτραυλιζῶ, τοῦθ' ὅπερ δὲν μοὶ ἐπιτρέπει θεσβαίως νὰ ἐπιδείξω τὴν εὐφυίαν μου. Ἐκτός τούτου, εἶμαι κακοενδεδυμένος, τοῦθ' ὅπερ μὲ καθιστᾷ σκαιὸν καὶ ἀπειρόκαλον· ἂν δὲ θέλω νὰ δείξω ὑπερφάνειαν, ἀνορθοῦμαι, πλὴν δυστυχῶς προσλαμβάνω ἦθος γελειογραφικόν. Τέλος ἔχω ἰδέας πολλὰ ἀνωτέρα· νέου ὀμήλικός μοι· θέλω νὰ φάνωμαι σοβαρὸς καὶ αὐστηρὸς, ταῦτα δὲ δὲν ἀρμόζουσι πρὸς τὸ ὕφος τοῦ *Καραγκιόζου*, ὅπερ ἔχω. Ἐμπρὸς λοιπὸν, δυστυχῶς φίλε ἔσο ἰσχυρὸς, καταφρόνησον τὰς κακολογίας, ἅς κατὰ σοῦ οἱ ἄλλοι θὰ ἐκτοξεύωσιν· ἔχε θάρρος καὶ δραστηριότητα, σὺ θὰ προση-

χ' ἦς, καὶ εὐδεὶς θὰ δυνήθῃ νὰ διαμαρτυρηθῆ κατὰ σοῦ. Ὑπάρχει παρωνυμία τις ἐν Παρισίοις λέγουσα, «*Εκείνοι οἵτινες ἐπιτυγχάνουσιν ἔχουσι πάντοτε δίκαιον· οἱ ἀποτυγχάνοντες δὲ ἔχουσι πάντοτε ἄδικον.*» Προσπάησον ὅπως ἐπιληθῆσῃ τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρωνυμίας ταύτης!

Οὐδὲν σαφέστερον τῆς ἐξομολογήσεως ταύτης. Τὸ νευρόσπαστον τοῦτο, ἀπαυθῆσεν νὰ κινή τὸν γέλατον, ἠθέλησε νὰ ἐμποίησεν φόβον· γινώσκων δὲ ἑαυτὸν γελοῖόν, διενόηθη νὰ γίνῃ τρομερός, καὶ ἐγένετο. Οὗτος ἔσχε διαφόρους συγγενεὶς παράφρονας, δυνάμεθα δὲ νὰ παραδεχθῶμεν πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὅτι δὲν ἦτο ὑγιής τὰς φρένας. Ὁ πατήρ του, ἀρχαῖος ἀμαξήλατος εὐγενοῦς οἴκου, ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας μετὰ τοῦ καρποῦ τῶν οικονομῶν του, εἶχεν ἀναθρέψει αὐτὸν παρὰ τοῖς ἀδελφίσι τῆς χριστιανικῆς κατηχήσεως, καὶ μετὰ ταῦτα παρὰ τινι κυρίῳ Δ. . ., οὗ τὸ ὑποτροφεῖον ἐκλείσθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἕνεκα τῶν ἄγαν ὑλιστικῶν ἀρχῶν τῶν ἐκεῖ διδασκομένων. Τὰς «*σπουδὰς*» αὐτοῦ ἐκπεραίωσε ὁ Θεοφίλος Ferré μετέβη ὡς γραφεὺς ἢ λογιστικὸς ὑπάλληλος παρὰ τινι ἐμπορικῷ πράκτορι. Ἐκεῖ εὗρεν αὐτὸν ἢ διοικήσει τοῦ Δήμου, μεταβαλοῦσα αὐτὸν εἰς θηρίον. Ἐχαιρεν ἤδη φήμην τινὰ μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν, ἀφ' ὅτου κατὰ τὴν ἐπίδειξιν Baudin, ἐν τῷ κοιμητηρίῳ Montmartre, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τῆς τάφου ἀναφανήσας· «*Ἡ Δημοσυνέλευσις ἐν τῷ Κεραμικῷ!* Ὁ Λόγος ἐν Notre-Dame!» Τὴν 6ην Ἰανουαρίου 1869 ἐν τινι συνεδριάσει ἐν τῷ καπηλειῷ τοῦ Vieux-Chêne κατὰ τὴν ὁδὸν Mouffetazd, εἶπεν· «*Οἱ ἄστοι ἀποζῶσιν ἐκ τῶν ἰδρώτων τοῦ λαοῦ. . . Τὴν καταπιέζουσιν ἡμᾶς σήμερον ἔξουσιν, δυνάμεθα νὰ καταλάβωμεν ἡμέραν τινὰ, καὶ τότε θέλομεν τοὺς κατασυντρίψει!*» Τοὺς σπουδαίους τούτους τίτλους οὗτος

ἐπιτηδεύει· ἐξεμεταλλεύθη, καὶ κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτωβρίου 1870 ἐτέθη ἐπικεφαλῆς τοῦ κομητάτου τῆς ἐποπτείας, ἐδρεύοντος ἐν τῇ ὁδῷ Clignancourt, ἀριθ. 41. Οὐχ ἦπτον, διαρκούντος τοῦ πόλεμου, πολλὴ ἐφρόντισε νὰ μὴ ἐκθέσῃ τὸ ἄθλιον αὐτοῦ σῶμα εἰς τὸν κίνδυνον, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν παρευρέθη οὐδ' ἄπαξ εἰς τὰς μάχας. Ἐξελέθη μέλος τοῦ Δήμου καὶ βοηθὸς τὴν 30ην μαρτίου, παρὰ τῆς ἐπιτροπείας τῆς γενικῆς ἀσφαλείας· ὑπὸ τὴν ιδιότητα δὲ ταύτην ἐζητήσατο τὴν 23ην ἀπριλίου τὴν ἄμεσον καταδικῆν τῶν ὀμῶν ἀπλῶς καὶ μόνον ὅπως πραγματοποιήσῃ τὰς ἀρχάς του.» Τὴν 5ην Μαΐου, ὁ Raoul Rigault προσλαμβάνει αὐτὸν ὑπὸ τὸν τίτλον ἀντιστασιαγγελέως τοῦ Δήμου· τέλος ὅταν, τοῦ φρουρίου Issy καταληρθέντος ὑπὸ τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων, οἱ ἀνάρται προητοιμάσθησαν εἰς ἀντίστασιν, ἣτις εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέληξεν ἢ εἰς ἐπίτασιν τῆς ἡττης των, καὶ ἐμελέτησαν ἀπαραδειγματίστους θηριώδεις, ὁ Θεοφίλος Ferré ἐγένετο πληρεξούσιος εἰς τὸ κομητάτον τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσιν, προεβίβασθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐκτελεστοῦ τῶν θανατικῶν ποινῶν τοῦ Δήμου. Γνωστὸν ἔστιν ἐὰν ἐξετέλεσε πιστῶς τὴν ἀνατεθείσαν αὐτῷ ἐντολήν. Κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς μάχης, ὅτε μόνον τὸ Belleville ἀνθίστατο, ὁ Ferré ἔκοψε ταχέως τὸ γένειόν του, περιέβαλε τὸ ἰσχνόν του σῶμα διὰ γυναικείων φορεμάτων, προσεκόλλησεν ἐπισθεντῆς κεφαλῆς τοῦ κρόβυλον (chignon) διὰ τῆς βίας κατασχεθέντα—καὶ ὑπεξέφυγε τοιοῦτοτρόπως. Συνελήφθη τὴν νύκτα τῆς 9ης πρὸς τὴν 10ην Ἰουλίου 1871, ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Saint-Sauveur ἀριθ. 6, ἐν ᾧ δώματι συγκατῶκει μετὰ τινος ταπητουργοῦ, τοῦ καὶ τυγχάνοντος ἀδελφοῦ του. Διαρκούσης τῆς διαρκείας αὐτοῦ, ἐπὶ ἀνέγνωστος καὶ σκώπτης· καίπερ δὲ εἶχε διαβεβαίωσει ὅτι δὲν θὰ ὑπερησπίζετο, ἀντε-

κρουσε μετά επιδειξιότητα λελανθασμένης καταθέσει ως πρὸς τὸ πρόσωπον, ὅπερ παρέστησεν ἐν τῇ **Grande-Roquette** τὴν ἡμέραν τῆς 27 μαΐου, καὶ ἀνεδέξατο τὴν εὐθύνην πάντων τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένων. Χωρὶς ποσῶς νὰ ὠχριάσῃ, ἤκουσεν ἐν τῷ ὑψώματι τῆς **Satory** τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως, ἥτις κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς τουφεκισμόν, ἀνετίναξεν εἰς τὸν ἀέρα τὸν πῖλόν του, ἀνεφώνησε· **Ζήτω ὁ Δῆμος!** καὶ ἀπέθανεν. Διὰ τῆς μικροσκοπικῆς καὶ σταθερᾶς γραφῆς του συνέταξε σχέδιον ὑπερασπίσεως λῆγον διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων. «**Ἡ τύχη ἐστὶν ἰδιότροπος· διαπιστεύομαι ὅμως εἰς τὸ μέλλον τὴν φροντίδα τῆς μνήμης μου καὶ τῆς ἐκδικησεώς μου!**»

Δὲν δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ **Raoul Rigault** καὶ ὁ **Ferré** ὑπῆρξαν οἱ ἄνδρες τοῦ Δῆμου· οὗτος δὲν ἔσχεν ἄνδρες ἀλλὰ φάσματα, καὶ φάσματα ἀπολεσθέντα εἰς τὰς σκιὰς τοῦ παρελθόντος, ἅπερ ἡ ἀνάγκη τῆς μιμήσεως ἐκίνησεν εἰς βιαιοπραγίας, ἀλλ' ἄτινα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατυπώσωσιν οὐδεμίαν ἰδέαν νεοφανῆ. Ἄλλ' οὗτοι οἱ δύο περὶ ἀγοραῖοι ἠθοποιοὶ τῆς τρομοκρατίας ἀνυπολόγιστα δεινὰ ἐπροξένησαν, ὑπερερεθίζοντες πάντοτε τὴν ἀγέλην τῶν φαντασιολόγων εἰς βίαια μέτρα. Ἐν καιρῷ ἐπαναστάσεως, πρέπει τις νὰ φωνασθῇ ἰσχυρότερον παντὸς ἄλλου ἵνα ἀκούηται καὶ περισσότερον.

Ἐν τῷ βιβλίῳ του τῷ ἐπιγραφόμενῳ **De Paris à Cayenne** (σελίς 59) γράφει ὁ **Delescluze**· «**Ἡ στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ὀφείλει, ἐν εὐθυδικίᾳ, νὰ ἐξαρκῇ πρὸς καταστολὴν τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων.**» Εἶχε δικαίον· οὗτος ἠδύνατο νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νομὸν τοῦτον σχετικῶς ἤπιον, ἐὰν ἐτύγχανε πράγματι ὢν ὁ κυρίαρχος, ἀλλ' ὑπέκυπτεν εἰς τὴν πλειονοψηφίαν, ἐλαυνομένην ὑπὸ τῶν ἐξηγμένων, οἵτινες ὠνειοπολοῦν διαρκῆ τὴν λαμπρότητον καὶ διηνεκῆ τὸν τυφεκισμόν.

«**Παρατηρήθη ἐν τοῖς συλλόγοις διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως**» λέγει ὁ **Stendhal**, «**ὅτι πᾶσα περιδεῆς κοινῶν δεσπόζεται ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς καὶ ποδηγετεῖται ὑπὸ τῶν ἥκιστα πεφωτισμένων ἄλλ' ἀφρονεστέρων μελῶν τῆς.**» Ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι ἀκαταμάχητος, ἅπαντα δὲ ἡ ἱστορία τοῦ Δῆμου παρέχει αὐτῇ ἐπιπρόσθετον κύρος. Χωρὶς ποσῶς νὰ συγχωρήσωμεν τὴν ἐγκληματικὴν ἀνταρσίαν τῆς 18ης Μαρτίου καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀπορρεύσαν ἀλλόκοτον κυβέρνησιν, δυνάμεθα οὐχ ἥττον νὰ εἴπωμεν ὅτι αὕτη ἠρίθμει ἀνθρώπους τινὰς οὐχὶ μνησικάκους καὶ κακοβούλους· πλὴν οὗτοι ἀνίσχυροι καὶ ἀσθενεῖς δὲν παρεδέχθησαν, ἀλλ' ὑπέστησαν τὰς αἰμοχαρεῖς προτάσεις, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι ν' ἀναβάλωσι τὴν ἐκτέλεσίν των. Ὡς ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ τῶν **Ιακωβίνων** δεσποτισμοῦ ἡ μετριοπολιτεία ἐνομιζέτο ἐγκλημα, καὶ ἐπὶ αὐστηρᾷ ποινῇ ὄφειλέ τις νὰ ὠρῆται πρὸς τοὺς λύκους ἰσχυρότερον αὐτῶν ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν καταβροχθισθῇ.

Ὁ βάναισος καὶ συρφετώδης ὄχλος τῶν ὁμοσπόνδων ἀξιωματικῶν ἦτο ἔτοιμος νὰ διαπράξῃ οἰονδήποτε κακούργημα· αἱ σφαγαὶ ἐφαίνοντο αὐτοῖς δίκαιαι, καὶ αἱ πυρκαϊαὶ δὲν τοῖς ἀπήρεσκον· ἀλλὰ ταῦτα τὰ μέγιστα δεινὰ ἠδύναντο νὰ προληφθῶσιν ἐὰν οἱ ἡγήτορες τῆς ἀντιστάσεως, τὰ μέλη τῆς διοικήσεως τοῦ Δῆμου, δὲν ἐβακχεύοντο μέχρις ἀνθρωποκτόνου μονομανίας ὑπὸ τῶν προτροπῶν, τῶν χλευασμῶν, τῶν ἀπειλῶν, τῶν ἐπιτιμήσεων τοῦ **Raoul Rigault** καὶ τοῦ **Ferré**, τῶν δύο τούτων φοβερῶν φαυλοβίων, οὓς ἡ ἱστορία θέλει στηλιτεύσει ὡς ἐστηλίτευσε τοὺς **Hébert** καὶ **Marat**. Ὅσον οὐπω θέλομεν ἰδεῖ αὐτοὺς ἐνεργοῦντας ἐν ταῖς φυλακαῖς, αἵτινες ὑπῆρξαν αἱ πραγματικαὶ αὐτῶν κτήσεις, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διοικήσεως τοῦ Δῆμου.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α' ΜΕΡΟΥΣ—II. ΚΑΤΑΒΑΤΗΣ

TINA ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Βεβαίως τὸ διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν ἐκλύμετρον ἀντιπροσωπεύει παρά παντὶ λαῷ ἡ διάφορος ἰδίως κατάστασις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης. Ἐκ δὲ τοῦ σφυγμοῦ τῶν στοιχείων ἔργου τινὸς ἐξάγει ὁ καλλιτέχνης τὸ σημεῖον τῆς προόδου, καὶ ἐκ τῆς παραβολῆς τὴν διαφορὰν τῶν ψυχικῶν παθήσεων, τῶν διαθέσεων παρά δυσὶν ἔθνεσιν.

Ἄρ' οὐ ὑπὸ τὸν γλαυκὸν καὶ εὐθυμὸν τῆς Ἀττικῆς οὐρανὸν ἐβουλήθη ν' ἀκμάσῃ καὶ βιώσῃ ἡ ὑψηλὴ ἐπιστήμη, οὐδὲν ἄπορον ἂν ὑπὸ τὰς ἀβρὰς καὶ μυροφόρους ἐκείνας αἴρας ἡ καλλιτεχνία ἐξελέξατο οἰκητήριον, ὅθεν ἐξέπεμπεν ἐπεξεργαζομένη τ' ἀριστορογμήματα, ἅπερ πᾶς χρόνος ἐσεβάσθη, ἡ δὲ εὐρεία διάνοιξ καὶ μεγάλη καρδιά, ἀποθαυμάσασα αὐτὰ, ἀπέδωκε λατρείαν· ἡ θελγήτρων καὶ ποιήσεως μεστὴ ἐκείνη θρησκεία συνωδᾷ τῇ καλλίστῃ τῶν φύσεων παρήγαγε ἀπεικονίσματα θαυμάσια πιστότατα· οὐδὲ κλιᾶκρῖβέστατοι, λεπτότατοι καὶ χαριέστατοι εἰ καλλιτέχναι Ἕλληνες ἐν τῇ ἐξωτερικεύσει τῆς ἐντυπώσεως, ἐν τῇ ἐνσαρκώσει τῆς φαντασίας, ἅπαντες ὑπερβαλλόντως ἑαυτοὺς τε καὶ τὸ ἴδιον ἀπηθανάτισαν ἔθνος· Ἡ τέχνη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς τρία διήρηται μέρη, ἀρχιτεκτονικὴν, πλαστικὴν καὶ γραφικὴν.

Ἀρχιτεκτονικὴ. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καλεῖται τὸ πρὸς κανόνα καὶ ρυθμὸν οἰκοδομεῖν. Αὕτη παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν εἰς τρία διήρηται τμήματα. εἰς τὴν πολιτικὴν, εἰς τὴν στρατιωτικὴν κα' εἰς τὴν ναυτικὴν ἀρχιτεκτονικὴν· ὑπὸ τὸ πρῶτον τμηματοοῦμεν τὴν οἰκοδομὴν τῶν οἰκιῶν, θεάτρων· ὑπὸ τὸ δεύτερον, τὴν ὀχύρωσιν πόλεων καὶ πασσασκευὴν αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ἢ προσβολὴν· ὑπὸ δὲ τὸ τρίτον, τὴν

ναυπήγησιν πλοίων, κατασκευὴν λιμένων καὶ γεωσοικίων.

Ἡ πολιτικὴ ἀρχιτεκτονικὴ πολλὰ περιλαμβάνει, ἐξ ὧν διακρίνομεν τὴν θρησκευτικὴν, τὴν ὑδρογλυκὴν καὶ τὴν γεωργικὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Τὸ πρῶτον περιέχει τὰς πρὸς οἰκοδομὰς ἐργασίας, τὸ δεύτερον τὰς περὶ τὰ ὕδατα καὶ τὸ τρίτον τὰ ἔργα τὰ γεωργικά.

Παρ' ἐκάστῳ λαῷ ἰδιαιτέρον διακρίνομεν ἀρχιτεκτονικὸν σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ἕκφορασις τῆς θέσεως τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος. Ἡ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀσσυρίων τέχνη καὶ ἐν πολλοῖς ἡ τῶν Ἰνδῶν διακρίνεται διὰ τὸ σταθερὸν καὶ κολοσσαῖον τῶν μνημείων· ἡ τῶν Σινδωνικῶν· ποχὰς παραλλάσσει ἡ δ' Ἑλληνικὴ ἡμίμασε κατὰ τοὺς ἐνδόξους χρόνους τοῦ Περικλέους.

Ἀρχαιότατα Ἑλληνικὰ ἔργα εὐρίσκόμεν τὰ θαυμαστά κυκλώπεια τεῖχη, μετὰ δὲ τὴν περιώνυμον κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν τὴν ἐξυποβασταζόντων κίωναν θαυμασίων ἱερῶν κατασκευὴν κατὰ δωρικὸν, ἰωνικὸν ἢ κορινθιακὸν ρυθμὸν. Ἀπὸ 580—460 π. Χ. κατεσκευάσθη ὁ ἐν Ἐφέσῳ τῇ Ἀρτέμιδι ναὸς, τὸ ἐν Σάμῳ Ἡρώον, ὁ ἐν Ἀθῆναις ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, ἀπὸ δὲ τοῦ 460—336, τὴν γονιμωτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν τῆς τέχνης ἐποχὴν, ἀπαντῶμεν ναοὺς, θεάτρα, ᾠδεῖα, στοὰς ἢ τὸ θησαῖον, τὰ Προπύλαια, τὸν Παρθενῶνα ἐν Ἀθῆναις, τὸν τῇ Δήμητρι ναὸν ἐν Ἐλευσίνι, τὸν τῷ Ἀπόλλωνι ἐν Ἰγλία.

Τῇ ἑλληνικῇ τέχνῃ ὀφείλομεν τὸν δωρικὸν, τὸν ἰωνικὸν καὶ τὸν κορινθιακὸν ρυθμὸν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐδέξαντο τὸν Ἑλληνικὸν μετὰ τοῦ ἰδίου «**συνθετικοῦ**» καλουμένου.

Ἀπὸ τοῦ ἕκτου μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἦν γνωστὴ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «**Ῥωμαϊκῆ**». Αἱ διάφοροι τροποποιήσεις, ἅς ἕκαστος λαὸς εἰς τὸν ἀρχαῖον εἰσήγαγε ρυθμὸν ἐμόρφωσαν τὸν ἀρχαῖον γοθθικὸν ρυθμὸν. Ἡ τότε κατὰ τὴν ἀνατολὴν τέ

χνη μετά τούτου του ρυθμού παρήγαγε τὸν βυζαντινὸν ρυθμὸν· μετὰ μικρὰν ἀντικατάστασιν τούτου δ' ἐξ Ἰσπανίας· ἀραβικὸς ρυθμὸς καὶ εἶτα ὁ μεταγενέστερος γοτθικὸς ρυθμὸς· ἔνωσις τοῦ ἀρχαίου γοτθικοῦ, βυζαντινοῦ, ἀραβικοῦ, ἐν τέλει ἡ Ἰταλία ἀπὸ τοῦ 16 αἰῶνος πολλὰ συντέλεσεν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ποθητοῦ ἀρχαίου ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ.

Ἀρχαῖοι περιφραεῖς ἀρχιτέκτονες ἐγένοντο Ἀγαμήδης καὶ Τροφώνιος, ἀνεγείραντες τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς· Κτησιφῶν καὶ Με-αγένης κατασκευασταὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ· Ἀντιμαχίδης καὶ Ἀντιστάτης ἀναλαβόντες τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Χάρης κατασκευαστῆς τοῦ κολοσσοῦ τῆς Ρόδου. Ἐκτίμος καὶ Καλλικράτης τοῦ Παρθενῶνος καὶ Πυθίας καὶ Σάτυρος τὸν τάφον τοῦ Μαισόλου. Μεταγενέστεροι δὲ ὁ Μακεδὼν Δημοκράτης, ὃ ἀποδίδουσι τὸ σχέδιον τῆς κατασκευῆς τοῦ Ἄθω εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου· Ἀνθίμιος ὅστις μετὰ Ἰσιδώρου κατεσκεύασε τὸν θαυμαστὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας· Ἀρνάλφης καὶ Βρουνελλίσκης κατασκευάσαντες τὸν καθεδρικὸν ἐν Φλωρεντίᾳ· Βρυμάντης ἀπαθανάτισθεις διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ μητροπολιτικοῦ τοῦ ἁγίου Πέτρου, ὃν ἀπεπεράτωσεν ὁ Μιχαήλ-Ἀγγελος. Ὁ Christophen, Wrai Sui Jones οἵτινες, κατεκύβησαν τὸν μητροπολιτικὸν τῷ ἁγίῳ Παύλῳ ἐν Λονδίῳ.

Π ΚΟΚΚΟΛΗΣ.

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.

(THOMAS)

Ἄνδρες μεγαλοεῖς, ἐξ οὐρανῶν καὶ ἐν ἡσθε χώρας ἰδοὺ ὁ ὑμέτερος κλοῖρος αἱ δυστυχίαι, αἱ καταδιωγμοί, αἱ τῶν αὐτῶν περιφρονήσεις, ἡ τοῦ λαοῦ ἀδιαφορία, αἱ τῶν ἀντιλήλων σας συκοφαντίαι ἡ ἐκείνων οἵτινες τοιοῦτους νομίζουσι ἑαυτοὺς, ἡ ἐνδεΐα, ἡ ἔξορις καὶ ἴσως θάνατος ἄσημος πεντακοσίας λεύγας μακρὰν τῆς ὑμετέρας πτωχείας ἰδοὺ εἶτε ἀνγγέλλω ὑμῖν. Εἶναι ἀνάγκη διὰ τοῦτο νὰ παύσητε φωτίζοντας τοὺς ἀνθρώπους· Ὄχι ἀνυπερόβως καὶ ἐάν τὸ ἰπεθυμῆτε, αἱ εἶθε αἱ κύριοι· Ἀμάρτυτε, ἀν δύνωσθε, τὴν μεγα-

λοσύνην καὶ ἐπιτίθητε εἰς τὴν φρικτὴν καὶ ἀδυσώπητον ὄψιν ἢν σὰς παρέχει. Δὲν ἐγεννήθητε ἕνα σκέπτοσθε, ὅπως ὁ ἥλιος ἐκχεῖ τὸ εἶλα· αὐτοῦ δὲν ἰλάσθε ὡς ἐκείνος τὴν κίνησίν σας· Ἰσχυρῶτε λιπὺν εἰς τὸν δεσπίζοντα ὑμᾶς νόμον, καὶ ἀπόσχαστε νομίζοντας ἑαυτοὺς δυστυχεῖς. Πῶσον ἰσχυροὺν οἱ πολέμοι ὑμῶν ἀπέναντι τῆς ἀληθείας· Αὕτη μὲν ὑπάρχει αἰώνιος, ἐκεῖνοι δὲ ἐφήμεροι. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ἡ μόνη ἀμοιβή σας, ἡ τροφὴ τῆς ὑμετέρας μεγλοσύνης, τὸ ὑπερόχλιον τῶν ὑμετέρων ἐργασίῳ. Μυριάδες ἀνθρώπων, ἀνασθῆτων ἢ ἀδιὰφρων ἢ βα βίων, καταδιώκουσιν ἢ περιφρονοῦσιν ὑμᾶς ἀλλ' ἐν ᾧ χρόνῳ ὑπάρχουσιν ψυχαί, μεθ' ὧν αἱ ὑμέτεραι συνταυτίζονται, ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλληλ' τῆς γῆς γωνίαν. Σκέψητε ὅτι αὐταὶ πύργοι καὶ ὡς ὑμεῖς σκέπτονται. Σκέψητε ὅτι οἱ Σακράται καὶ οἱ Πλάτωνες, πρὸ δισχιλίων ἐτῶν θανόντες εἰσιν ὑμέτεροι φίλοι. Σκέψητε ὅτι εἰς τοὺς ἐπεροχόμενους αἰῶνας ὑπάρξουσιν ἄλλαι ψυχαὶ αἵτινες ἐπίσης θὰ σὰς ἐνοῶσι καὶ ὡν αἱ ἀσέφεις ἔσονται αἱ ὑμέτεροι. Δὲν ἀποτελεῖτε ἡ ἕνα καὶ μόνον λῶν, μίαν καὶ μόνην οἰκογένειαν μεθ' ἑλῶν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν οἵτινες περὶ ὑπῆρξαν ἢ ὑπάρξουσὶ ποτε. Τὰ πεπρωμένον τῆς ὑπάρξεώς σας δὲν ἐγκεῖται εἰς σημεῖον τῆς διαστήματος ἢ δικαιοσύνης. Ζῆτε διὰ πάσας τὰς χώρας καὶ τοὺς αἰῶνας. Παρατίνατε τὸν ὑμέτερον θῖον ἐπ' ἐκείνου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐξενέγκτε ὑψηλότερον τὰς ὑμέτερας ἰδέας. Δὲν διέπατε τὴν σχέσιν τὴν μεταξὺ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ὑμετέρας ψυχῆς· Τί· ὁ θεὸς σὰς ἐλπεί, σὰς ἀκούει, σὰς ἐπιδοκιμαεῖ· καὶ σὰς θὰ ἦσθε δυστυχεῖς! Ἐπὶ τέλος, εἰ δὲ δῆσοτε τὰς ἀθροπίνου μαρτυρίας, τομῶν νὰ σὰς ὑποχρεῶ ταύτην, σὺν ἡ ἀσθενῆ καὶ ἀβίβαν ὡς εἶνε κατὰ τὴν δρακίτιδα ταύτην τῆς ζωῆς στιγμῆν, ἀλλὰ παγκόσμιον καὶ διαρκῆ ἐπὶ τοῦ βίου τῶν αἰῶνων. Ἰδετε τὴν γενεάν τῶν ἐπ' ὧν ἀνυφουμένην καὶ λέγουσαν ἐκείτω ὑμῶν. Ἀπόμαζον τὰ δάκρυά σου. Ἐρχομαι ὅπως σοὶ ἀποδώσω δικαιοσύνην καὶ δώσω πέρασ εἰς τὰ θενά σου. Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀπεργαζομένη τὴν ζωὴν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἐγὼ ἡ ἐκδικήσατα τὸν Καρτίσιον κατὰ τῶν ἐξουθενητῶν αὐτῶν, ἐγὼ ἡ εἰ μέσου τῶν ἐράων καὶ τῶν πιγετῶν τὴν κόνιν του εἰς Παρισίους· καμίστατ' ἐγὼ ἡ σιγμακτίζουσα τοὺς συκοφάντας καὶ ἐκμηδενίζουσα τοὺς καταχρωμένους τὴν ἐαυτῶν ἰσχύην, ἐγὼ ἡ μετὰ περιφρονήσεως θεωροῦσα τὰ μαιτωλεῖα ἐκείνα τὰ ἀνεγρήθητα εἰς ἀνθρώπους οἵτινες δὲν ὑπῆρξαν ἢ ἰσχυροὶ καὶ ἡ τιμῶσα ὡς ἱερὰν τὴν ἄεστον πλάκα τὴν καλύπτουσαν τὴν κόνιν τοῦ μεγαλοφυῶς ἀνδρός. Μέμνητο ὅτι εἶσαι ἀθῆναιος καὶ τοιοῦτον θὰ μείνη τὸ ὄνομά σου Ὁ χρόνος φύγει, αἱ στιγμαὶ παρέρχονται, τὸ δνειρον τῆς ζωῆς καταρρέει. Πέσμενον καὶ θὴ ζήσης καὶ θὰ συγχωρήσης εἰς τὸν αἰῶνά σου τὰς ἀδικίας του, εἰς τοὺς δυνάττας τὴν σκληρότητά των, εἰς τὴν φύσιν ὅτι σὲ ἐξέλεξεν ἕνα διδάξῃς καὶ φωτῆς τοὺς ἀνθρώπους.

I A Σ.

ΜΑΡΙΑ ΔΑΒΙΔΩΝ

ΒΑΛ. Ὄχι ὅμως ἐν Λονδίῳ εἶνε ἀξίωτος νέος, στενωτάτος φίλος τοῦ Βίρωνος, τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ καὶ τοῦ Θωμά Μουαρ—βλέπετε ὅτι εἶνε λαμπρὰ ἐταρία.

ΙΣ. Ἐταρία ἐμπόρου.

ΒΑΛ. Ποιῶν.

ΙΣ. Δὲν θὰ εὖρη ἀσφάλειαν.

ΒΑΛ. Εἶνε ἤδη ἀσφαλισμένη.

ΙΣ. Ἀπὸ ποῦν.

ΒΑΛ. Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.

ΙΣ. Θὰ ἀσφαλισθῶ κ' ἐγὼ.

ΒΑΛ. Δὲν θὰ γίνετε δεκτός.—Ἐννοεῖτε λοιπὸν ὅτι ὄφειλον νὰ τῆ παρασχοῦ τὰς τιμὰς, ὡν ἦτο ἀξίος, καὶ ἰδοὺ διατὶ δὲν μὲ εἶδετε· ἀλλ' ἀπ' οὐ εἶνε ἔξω τῆς οἰκίας μετὰ τοῦ πατρὸς μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ διέλθω στεινὰς τιμὰς μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς παιδικῆς ηλικίας μου.

ΛΟΥΚΡ. Προσφίλης Βαλερία!

ΒΑΛ. Ὁ πατὴρ μου ἐπανερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν θὰ περάσει ἐντεῦθεν ἵνα μὲ συμπαραλάβῃ, εὐτὼ δὲ θὰ ὠρελήθῃ τῆς περιστάσεως ἵνα σὰς παρουσιάσῃ τὸν ξενιζόμενόν μου.

ΛΟΥΚΡ. ὦ! εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ.

ΡΙΧ. Δὲν ἦτο δὰ καὶ πρὸς ἀνάγκη.

ΙΣ. Ἀναβάλλομεν λοιπὸν εἰς ἄλλην ἡμέραν τοὺς λογαριασμούς.

ΒΑΛ. Ἐκαμῆς λογαριασμούς.

ΛΟΥΚΡ. (συνάψουσα) Ναι!

ΒΑΛ. Ἀλλὰ τίτε δὲν θέλω νὰ σ' ἐνοχλῶ.

ΛΟΥΚΡ. Πλὴν σὺ μὲ καθιστῆς ἐν δαίμονα.

ΙΣ. Ἐκατάλαβα· πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὰς ὑποθέσεις μου, καὶ ἄς πᾶν κατὰ διαβόλου οἱ ποταμοὶ! (συνάψι τὰ χαρτία, φέρει τὸν πλῆν του καὶ ὀργίως ἀπέχεται.)

ΜΑΡΤ. Θα ἀρῆσωμεν μὲνας τὰς δύο φίλας, ἀλήθεια.

ΡΙΧ. Ναι, ἄς ὑπάγωμεν· εἴθε μαζῆ μου διότι θέλω νὰ σοὶ τελειώσω τὴν ἐ-

μὴν!... Δεσπονίς, (οἶκ' ἡ) μὴ τῆ ὀρελήσθε περὶ φιλολογίας.

ΒΑΛ. Δαδί,

ΡΙΧ. (Διὰ τὸ οὗτο θέλω) Πηγαίνωμεν.

ΜΑΡΤ. (Δυστυχῆς Λουκρητία! θὰ ἀναπτυεῖσαι ἄλλῳ.) (ἀπέχεται μετὰ τοῦ Ριχάρδου.)

ΛΟΥΚΡ. Τί σοὶ εἶπεν ὁ θεὸς μου;

ΒΑΛ. Νὰ μὴ σοὶ θυμῆσῃ περὶ φιλολογίας... μῆπως ἐγενεῖς ἐχθρὰ τῶν γραμμάτων;

ΛΟΥΚΡ. Ἐγὼ... κατὰ δυστυχίαν, αὐτὸς τὰ μισαί... καὶ δὲν δύνασαι νὰ πιστεῖσῃς πῶσον πάσχει ἡ καρδιά μου... καὶ ὅμως τὸν συγχωρῶ τὸν θεὸν μου, πιστεῖει ὅτι ἡ σπουδὴ ἐφύνησε τὴν δυστυχῆ θυγατέρα σου...

ΒΑΛ. Καὶ ἴσως εἶνε ἀληθές.

ΛΟΥΚΡ. Καὶ σὺ τὸ πιστεῖεις;

ΒΑΛ. Ὄχι μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ μου κατ' αὐτὸν, ὑπάρχουσι μεγάλοισι πῶν ταχέως ἀναπτυσσόμεναι καρποὶ ἄωροι, ἀστέρως προωρισμένοι νὰ ἐκλείψωσιν ἐντὸς πελάγους φωτῆς... ἀλλὰ σὺ, Λουκρητία μου, σκληροπαθεῖς!

ΛΟΥΚΡ. ὦ! ἀπειραντίας. Σὺ ἦλθες πρὸς ἐμὲ ὡς σωτὴρ ἄγγελος, διότι μὲ ἀφήρησας ἐν φυγῆς καὶ παρηγόρους ἀτμοσφαιράς ἵνα ἀναπτυεῖσω τὰς χλιαράς τῆς ἀνοξείας αἵρας... ὦ! εἴθε, φίλη μου, ἄς θυμῆσῃμεν περὶ τῆς παιδικῆς ἡμῶν ηλικίας, ἢ μάλλον ἄς ἐκτυλίξωμεν τὰς πτυχὰς τῶν νεαρῶν μου καρδιῶν—ἄς ἐμπιστευθῶμεν ἡ μίαν πρὸς τὴν ἄλλην τὰ μυστικά μας—ἔχεις σὺ;

ΒΑΛ. ἴσως ἔχω ἐν, ἀλλὰ πρῶτον ἀποκαλύψον μοι τὸ ἰδικόν σου.

ΛΟΥΚΡ. Τὸ ἰδικόν μου εἶνε μίαν ἀμφοβία,

ΒΑΛ. Ἀμφοβία;

ΛΟΥΚΡ. Ναι· ἐνίστε νομίζω ὅτι εἶμαι ὅλως διαφορὸς τῶν λοιπῶν νεανίδων, ὅτι αἰσθάνομαι ὅτι αἱ ἄλλαι δὲν αἰσθάνονται, καὶ τοῦτο μοὶ ἐμπνέει φόβον! ἀκουσὸν με καὶ εἰπέ μοι ἂν καὶ σὺ σὴ

πέσαι και αισθάνεσαι, ως εγώ. Πιστεύω, και τούτο το γνωρίζεις, ότι δεν έχω παιδική ηλικία, διτί πενταετής ήδη δεν ήδυνάμην να συμμερισθώ τας διασκεδάσεις και τὰ παιχνίδια, άτινα τριπλήτη προς σε προύξουν ευχαρίστησι· άπ' εναντίας αι αναμνησάι, αι παιδικά συντροφία μαίεσσαν άσφάλια, και μόνη απεσβόμην ή εις τὸ βάθος του περιβάλλοντος, ή εντός του δωματίου μου, εκεί δέ γλυκεία άκατάληπτος με καταλαμβάνε μελαγχολία.

ΒΑΛ. Ενθυμούμαι ότι πολλάκις σε εύρον με δακρυβρόντους οφθαλμούς.

ΛΟΥΚΡ. Και θά ενθυμείσαι προς τούτοις ότι με ήρώτας ποιόν τὸ αίτιον, και ποτέ δεν ήδυνήθην να σοι τὸ εἶπω.—Σχεδόν αδύνατον θά σοι φανή, και όμως δεκαεπταέτις ήδη δεν ενθυμούμαι να έμειδιάσα άπαξ. Η διάνοια των άλλων μεινύδων, ως και ή ιδιική σου, έχει στιγμάς αναπαύσεως ή τουλάχιστον ήρεμίας· ή ιδιική μου ποτέ. Υπό τσοσούτων σκέψων ταράσσεται, ώστε εάν ήδύνατο, χωρίς να μοι επιφέρωσι τὸν θάνατον, να μοι αποξίωσι τὸ μέτωπον, νομίζω ότι πολλήν θά ήσθάνομην ανακούφισιν· συχνάκις δέ αι ὀλως διάφοροι αὐται σκέψεις συμπτυνούνται εν μιᾷ μόνη ιδέα ήτις με πλήττει ἐδῶ... και δεν ήξεύρω τί θέλει

να μοι εἶπῃ τότε αὐτῶ συγκεντροῦμαι, ώστε οι οφθαλμοί μου δεν ελέρουσι ή απέραντον έκτασιν... και μακράν, μακράν ἀκούω ἀρμονίαν οὐράνιου ὄργανου. Αἱ ασυνήθεις αὐται μεταρσιώσεις, τὰ μυστηριώδη ταῦτα δράματα, τσοσούτων ευαισθητότους καθιστώσι τὰς ἴνας μου, ώστε ή ελαφροτέρα εντύπωσις προσβάλλει ταύτας, και ὅλα φρίττουσι τὰ μέλη μου....

Ω! αν τότε δεν ήδυνάμην να κλαύσω θά απέθνησκον· αλλά τὰ δάκρυα με έπαναφέρουσι εν τῇ ζωῇ. Άκουσον ὑπάρχουσι αντικείμενα ὅλως αδιάφορα

πρὸς τὰς άλλας κάραι, τὰ ἴσοῦα ὅμως μέγα μέρος τῆς ζωῆς μου· αποτελοῦσι δὴ ὅλην ἐπὶ του αὐτοῦ φρένα στελέχους και τὸ εν ἐπὶ τοῦ άλλου κλίνοντα, ως ἴνα περι έρωτος συνδιαλεχθῶσιν· ή πτήσις χελιδόνος, ὁ ήχος έρημικοῦ κώδωνος ἀγγέλλοντος τὸ ψυχροράγημα τῆς ήμέρας... ή δύσις... ὅ! ή δύσις του ήλιου εἶνε θεῖον δέ ἐμὲ μυστηρίου! Καθημένη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς γενεθλίου μου λίμνης, ἀπορροφῶ, οὕτως εἶπεῖν, τὰς τελευταίας του ἀκτῆνας, και ὅταν βλέπω ὑποτρέμων ἐπὶ του ὄρους τὸ τελευταῖον του ἀγωνιώτους φάτος του κρᾶσπεδον, μελαγχολοῦσα έπανέρχομαι εις τὸ δωματίον μου... ἀλλ' ὅταν τὴν πρῶτην τῆς ἐπιούσης, καθημένη ἐπὶ τῆς κλῆνης μου, χουστόκομον βλέπω αὐτὸν έξερχόμενον των στύδόντων ὑδάτων, τότε τὴ πέμπω ἀσπασμὸν και κλίνω γόνυ ἐκείτιδος πρὸ του Υψίστου!

ΒΑΛ. Σὺ αισθάνεσαι τὴν ἐπέλευσιν τῆς ποιήσεως, ἴσως δέ και τῆς μεγαλοφύας.

ΛΟΥΚΡ. Εγώ, τῆς μεγαλοφύας;... (ἐθους)

ΒΑΛ. Ἀπ' εναντίας δ' εγώ αισθάνομαι έκστασιν ἴσως γλυκύτεραν τῆς ιδιικής σου ἀτειζουσα τοὺς οφθαλμούς... του έρωτου μου.

ΛΟΥΚΡ. Ἀγαπᾶς.

ΒΑΛ. Ἰδού τὸ μυστικόν μου! Ἐν Ὁξφόρδ, ἐνῶ έσπούδαζον εν τῷ παρθενωγωγείῳ, συχνάκις έπέσκειπ' ἔμην τὴν θέαν μου, ήτις ως γνωρίζεις, συνεξέυχθη πλοῦσιν τινὰ ἄγγλων· ἐκεῖ συνήθησα νέον τινὰ, πρὸς ὃν ήσθάνθην εὐθὺς πλεον ή συμπάθειαν, έρωτα, έρωτα διακαέστατον· έφαινετο ὅτι ανταπεκρίνετο εις τὸ αἰσθημά μου τούτο... έφαινετο... καιτοι μετά πολλῆς ἀνασκαπῆς έφέρετο πρὸς ἐμέ!... πλην ήμέραν τινὰ, και ὑπῆρξε στιγμή αλγεινοτάτη, μοι εξήγησε τὴν ἀφορμὴν τῆς πρὸς ἐμὲ συμπεριφορᾶς του· δεν ήτο ελευθερος.

ΛΟΥΚΡ. Ω! Θεέ μου... και τότε;

ΒΑΛ. Τότε προσεπάθησα να τον κησμονήσω—έννοεις ὅμως ὅτι ήτο πολὺ ἀργά ὡπως ὑπερασχίσῃ τὸ λογικόν... ὁ δέ πτωχὸς ἐκεῖνος έρωσ μου με παρηκολούθησεν εν Πλατοβούργ.

ΛΟΥΚΡ. Και δεν έμαθες τι πλεον περι αὐτου;

ΒΑΛ. Ὅχι, ἀλλ' ήμέραν τινὰ έμαθον· καιτι καλύτερον! (καίροσα.)

ΛΟΥΚΡ. Τί;

ΒΑΛ. (θέλει να ἠμιλήσῃ πλην ἀναγκάζεται) Δεν σοι λέγω ἄλλοτι ἐπὶ του παρόντος... εἶνα ἐκπληξῆς τὴν ὅποιαν σοιπρατοίμασα... Και σὺ, φίλη μου, δεν έχεις να μοι έμπιστευθῆς τοιαῦτον τι μυστικόν; δεν ἀγαπᾶς σὺ;

ΛΟΥΚΡ. Ὅχι!... και ὅμως... ἀλλά θά γέλασεις, φίλη μου;...

ΒΑΛ. Διατί;

ΛΟΥΚΡ. Δάτι· ὁ έρωσ μου καιτε θύναμα έχει· αὐτε μορφήν, ή τὴν μορφήν ἐκείνην· μόνον τὴν ὅποιαν τὸ εἶδωκεν ή φαντασία μου.

ΒΑΛ. Εξήγηθήτι.

ΛΟΥΚΡ. Και τούτο εἶνε ἀληθι· τρέλα... και ὅμως αὐτὸς έχει! Ἀπὸ ὅτων παιδικῶν μου χρόνων συνέλαβον κατά διάνοιαν ἰδανικὰ τινὰ τύπων, ἄγγελων· καλλονῆς τούτων αισθάνομαι περι ἐμέ, του ἀκούω και τὸ ὄμιλῶ...

ΒΑΛ. Ἀλλά τούτο...

ΛΟΥΚΡ. Εἶπέ μοι συγκεντροῦντες τὴν διάνοιαν ἐπι τινος ιδέας και ἀτειζοντες τοὺς οφθαλμούς ἐπὶ τινος αντικείμενου δεν βλέπομεν ἐνίστε τὸ αντικείμενον τούτο λαμβάνον τὴν μορφήν τῆς ιδέας;... ὑπάρχει λοιπὸν εν τῷ οὐρανῷ ἀστήρ, ὁ ὠραιότερος πάντων, ὁ ἀστήρ τῆς Ἀφροδίτης, εν αὐτῷ δέ έθεσα τὸν θρόνον του μυστικοῦ ἄγγελου μου... Τὸν θεωρῶ πάντοτε... ἀνεγνώσα πρὸς τούτοις και στίχους, ἰδιὰς τινας, τίσου ὠραίας, ἠδέας, νευροῦδας, και ἐπίστευσα

ὅτι εν τῷ ποιητῇ ἐκείνῳ ἀνεύοισκον τὸ ἰδανικόν μου εν δύναμαι να εἶπω σχεδόν ὅτι ὠμίλησα πρὸς αὐτον, και εἶμαι βεβαία ὅτι θά τον διέκρινον μεταξὺ μυριάων, αν ποτέ συνήτησιν αὐτον.

ΒΑΛ. Ἀλλὰ τούτο θά ήτο κινδυνώδες· πιθανόν να ἐκλείψῃ ὁ ἀστήρ σου. Νους και καρδιά δεν συναντῶνται πάντοτε· αν ἀναγνώστῃς τὸν Βύσωνα ποιητην δεν γνωρίζεις τὸν Βύσωνα ἄνθρωπον.

ΛΟΥΚΡ. Εἶνε λοιπὸν ἀλήθης;... ὁ, εγώ ἐπίστευσα ὅτι ή μεγαλοφύα, οὐσα βεβαίως θεῖος σπινθήρ, δεν θά κατοικε ή εις γενναίας ψυχάς. Επιστευσα ὅτι ὁ Θεὸς τῇ εἰδωκε τὴν ἰσχυν να θρασῆ τὴν ἀσφάλλον ἴνα επανέλθῃ πρὸς τὴν οὐράνιαν πηγὴν αὐτῆς!

ΒΑΛ. Και τίς εἶνε ὁ ποιητῆς οὗτος ὅστις, κατά σε, κατοικε εις τὸν ἀστέρα τῆς Ἀφροδίτης;

ΛΟΥΚΡ. Εἶνε ἀπλοῦν ὄνομα... τι σε μέλλει να τὸ μάθῃς;

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΔΡ. ΕΒΕΡΣΩΝ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ

και οι ἄνω

ΕΒΕΡ. Ἰδού μας, θύγατερ... και ήμέρα, Λουκρητία.

ΒΑΛ. Ἰδού ὁ ξένος μας.

ΛΟΥΚΡ. Ἰδοκλίνουσα θεωρεῖ αὐτὸν και μένει ἐπὸλίγον εν έκστάσει, εἶνα πρὸς ἀπολλαγὴν ἀπὸ τῆς ταραχῆς ταύτης λέγει· Ἐπιτρέψατέ μοι να καλέσω... (δεξιῶν) Μητέρα μου.

ΕΒΕΡ. (σιγῆ πρὸς τὸν Γεώργιον δεκνύων τὴν Λουκρητίαν) Σὰς εἶπουν τὴν ἀλήθειαν;

ΓΕΩΡ. Ἐντελῶς.

ΣΚΗΝΗ Σ΄.

Κ.ος ΡΙΧΑΡΔΟΣ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ και οι ἄνω.

ΜΑΡΓ. Τί θέλεις, Λουκρητία; ΛΟΥΚΡ. (θεροβημένη) Ἰδέτε. ΡΙΧ. (Ἰδού ὁ ποιητῆς!)

ΕΒΕΡ. Λαμβάνω την τιμήν νά σάς παρουσιάσω ένα τῶν ἐξοχότερων ποιητῶν του Λουδίνου — τῶν κ. Γεωργίου Δορσεύ.

ΛΟΥΚΡ. (αἰφνης σπρφαίση) Αὐτός (ἄδῃ μείδιμα διαχέεται ἐπὶ τῆς φωνηγομαίης αὐτῆς, ὡς εὐρύτης οὐτὸν ὡς τὸν ἐφαντάθη) (Τὸ ἤσθῃ-νύμην!)

ΜΑΡΤ. Εἴμεθα πολὺ εὐτυχεῖς ὑπερ-δεχόμενοι εἰς τὸν πτωχὸν μας αἶκον . . .

ΠΙΧ. Δούλος Σας, κύριε. (Ἐνῶς)

ΓΕΩΡΓ. Εὐχαριστῶ! (Καὶ ἐκείνη τίπωτε)

ΒΑΛ. Τί ἔχεις, Λουκρητία;

ΛΟΥΚΡ. Εἶμαι τεθορυβημένη, ἀλήθεια;

ΓΕΩΡΓ. (Ἰδὼν τὰ χαμῆ κείμενα βιβλία) Ἐδῶ σπουδάζουσιν, ἢ, καλλίον εἰπαῖν, ὀλίγον τιμῶσι τὰ βιβλία . . . τίνας εἶνε οἱ ἀτυχεῖς οὗτοι συγγραφεῖς!

ΛΟΥΚΡ. (Θεῖ μου!)

ΠΙΧ. Ἄρετε, κύριε . . . (ὅποια σύμπτωσις)

ΓΕΩΡΓ. συναρχαῖον βιβλία τινί; Τί βλέπω! τὰ ἄσματά μου; . . . καὶ τίς δισκιδάζε σπαράττων με;

ΛΟΥΚΡ. Ὅχι ἐγώ! (ἰσθῆ)

ΜΑΡΤ. (Ἄ! τώρα ἐνθυμούμαι;)

ΠΙΧ. Ἐγὼ, κύριε! συγχωρήσατέ με, πλην τοῦτο δὲν ἐπράξα ἕνεκα ἐλλείψεως σεβασμοῦ πρὸς ὑμᾶς· βλέπετε ὅτι καὶ ἄλλοι τὴν αὐτὴν με σὰς ἔλαβον τύχην· εἰς τοῦτο δὲ προσέβην διότι ἐπίστευσα ὅτι ἀρεῖλον ν' ἀποτρέψω τὴν ἀνεμίαν μου ἀπὸ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐνασχολήσεως.

ΓΕΩΡΓ. Ἐλπίζω ὅτι τὸ παρατήρημα τοῦτο δὲν εἶνε ἐν τῶν καλλιτέρων σας.

ΠΙΧ. Μάθετε, κύριε, ὅτι ἐν Ἀμερικῇ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει.

ΓΕΩΡΓ. Ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὰς ἠνωμένους Πολιτείας δὲν ὑπῆρχον δεσπότηαι.

ΕΒΕΡ. Ὁ κ. Ριχάρδος εἶνε ἀξίος συγγνώμης· ἢ ὑπερβολικὴ μελέτη ἴσως ἐπετάχυνε τὴν θάνατον προσπαλοῦς θυγατρὸς του.

ΓΕΩΡΓ. Λυπούμαι πολὺ.

ΠΙΧ. Καὶ τοῦτο ἂν δὲν ἦτο, μάθε-

τε, κύριε, ὅτι δὲν ἀγαπῶ τὰς ἐγγραμ-μάους γυναῖκας.

ΓΕΩΡΓ. Πληρ' ἔχετε ἄδικον, με συγχορεῖτε, ἀλλ' εἰν ὅλοι οἱ Ἀμερικανοὶ ἐσκέπτοντο οὕτω ὁ ὑμῖν ὁ Οὐάσιγκτον θά ἐσπειρεν ἐπὶ ἀγνοῦ γῆς. — Ἐάν τὰ ρυακία καὶ τὰς πηγὰς ἐξηράνῃτε, πολὺ ταχέως θά ἴδητε ἀύχμωντας τοὺς ὑμετέρους ἀγρούς· διαχέοντες δὲ ἐν τῇ γυναικὶ τὴν ἀμαθειαν δὲν ἀποξηραίνετε τὴν πηγὴν, ἀφ' ἧς ἀντλεῖται ἡ πρώτη διάπλασις τῆς καρδίας, ἧτις εἶνε ἡ βάσις ἐκείνης τῆς διανοίας; οὐαί τοῖς λαοῖς, οἵτινες δὲν καλλιεργοῦσιν ἐγκαιρῶς τὴν διάνοισιν τῶν θυγατέρων αὐτῶν! οἱ λαοὶ οὗτοι οὐδέποτε θά καταστάσιν ἰσχυροὶ καὶ γενναῖοι ἀπ' ἐναντίας ἀώσατα εἰς ἔθνος τι σοφῶς γυναικας, αἵται θά σὰς ἀποδάσσωσι μεγάλους ἀνδρας.

ΛΟΥΚΡ. (διαρκούσης τῆς ὁμιλίας ταύτης μετὰ πολλῆς ἐμφάσεως προνευθεῖν, ἀτενῶς προσέθετε τὸν Γεωργίον, αἰφνης δὲ κράξει) Ἄ! ναί, τῶνύτι! . . .

ΠΙΧ. (μεθ' ὁρυξί) Λουκρητία! (ἢ Λουκρητία κλίνει τὴν κεφαλὴν, ἢ δὲ Γεωργίος ἰσχυρῶς προσβλέπει αὐτήν.) εἰς οἰονόητες ἄλλο μέρας, κύριε, λέγοντες ταῦτα θά ἐσπράτετε καλῶς, ἀλλ' ἐδῶ κακῶς λέγετε καὶ κακῶς πράττετε.

ΓΕΩΡΓ. Καὶ διατί; ἢ κόρη αὐτῆ εἶνε ἀξία νά τύχη ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς, ἀρκεῖ νά ἴδῃ τις αὐτὴν ἡσάτά πρόσωπου καὶ θά εἴπω ὅτι ἔχει μεγαλοφυάν.

ΛΟΥΚΡ. Ἐγώ; . . . (τὸ εἶπει αὐτός!)

ΜΑΡΤ. Δυστυχῆς θυγατερ . . .

ΓΕΩΡΓ. Δὲν ἔχετε ἐνταῦθα τὸ παροξενωγίον τοῦ ἀδελφ. Βιλάρς;

ΠΙΧ. Ὁ Βιλάρς . . . εἶνε φανατικῶς μαρῖς . . .

ΛΟΥΚΡ. (μὴ δυναμένη πλέον νά κρατήσῃ ἐκείνης ἐπιθυμίας ἀνεκράξει) Ὁ Βιλάρς εἶνε ἄγιος, ἄγιος ὡς ὁ Οὐάσιγκτον!

ΠΙΧ. Τί; . . .

ΛΟΥΚΡ. Ὁ μὲν ἀσηλευθέρωσεν ἡμᾶς διὰ τοῦ ξίφους, ὁ δὲ θελεῖ νά μᾶς κατὰστήσῃ μεγάλους διὰ τῆς γραφίδος.

ΓΕΩΡΓ. (Ἡ κόρη αὐτῆ εἶνε ἐξαισία!)

ΕΒΕΡ. (Μοὶ ἐμπνέει φόβον.)

ΠΙΧ. (σιγὰ πρὸς τὸν Γεωργίον) Κύριε Γεώργιε, ἐπιδυμῶ νά σὰς ὁμιλήσω. Θά σὰς συνοδεύσω παρὰ τῷ Κ.ω δάκτορι.

ΕΒΕΡ. Ἀναβαίνομεν ἐπάνω;

ΠΙΧ. Ἐάν τὸ ἐπιτρέψῃτε, ἔρχομαι καὶ ἐγώ.

ΕΒΕΡ. Εὐχαριστῶς. Ὑπάγωμεν, Βαλερία μου.

ΒΑΛ. Ἰδοῦ με. Χαῖρε, Λουκρητία, καὶ ἔχε θάρρος. (ἀπέρχεται μετὰ τοῦ πατρὸς).

ΓΕΩΡΓ. (προσέρχεται τῇ Λουκρητίᾳ, καὶ λαμβάνει αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς, ἢν ἀσπάζεται. Ἡ Λουκρητία τρέμει.) Ὑγιαίνετε . . . Κύριε, εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας. (ἀπέρχεται ἐν συγκινήσει μετὰ τοῦ Ριχάρδου).

(ἢ Λουκρητία, ἀπελθόντος τοῦ Γεωργίου, κρύπτει τὸ πρόσωπον αὐτῆς εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς τῆς).

ΜΑΡ. Τί ἔχεις, πτωχή μου Λουκρητία;

ΛΟΥΚΡ. Ὑποφέρω, μητέρ μου.

ΜΑΡΤ. Σ' ἐννοῶ, κόρη μου· σὺ αἰσθάνεσαι μεγάλην κλίσει πρὸς τὴν σπουδὴν, καὶ αἱ λέξεις ἀνθρώπου, τὸν ὅποιον ἐτίμας ἤδη διὰ τὸ πνεῦμά του, σέ ἔκαμον νά πιστεύσης εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς μεγαλοφυίας, τὴν ὅποισιν σὺ ἢ ἴδια ἴσως δὲν ἐγνωρίζεις ὅτι ἔχεις καὶ ἡδέες . . . ἀλλὰ τί νά γίνῃ, κόρη μου; . . . ἐάν ἔξῃ ὁ πατήρ σου . . . ἐγὼ εἶμαι πτωχή, καὶ ὁ ἀδελφός μου φέρεται δεσποτικῶς . . . δὲν δύναμαι νά ἀντιστῶ εἰς τὴν θέλησίν του, καὶ ὑποφέρω ὅσον καὶ σὺ.

ΛΟΥΚΡ. Πτωχή μου μητέρ!

ΜΑΡΤ. Προσπάθησον λοιπὸν νά βιάσῃς τὸν ἑαυτὸν σου . . . καὶ μὴ ἐξάπτῃς . . . τὸν θεῖόν σου . . . ἂν δὲν δύνασαι νά παύσῃς τοῦ νά σπουδάζῃς, σπουδάξῃς . . .

χωρὶς ὁμῶς νά τὸ γνωρίζῃ, διὰ νά μὴ ταραζώμεν τὴν οἰκογενειακὴν εἰρήνην . . . κάμῃ τὴν θύσαν ταύτην δι' ἐμέ . . . μοὶ τὸ ὑπόσχεσαι, Λουκρητία μου; . . .

ΛΟΥΚΡ. Ναί . . .

ΜΑΡΤ. Καλὴ μου κόρη! ποῖος ἔξυρῆι πάλιν, ἴσως καμμίαν ἡμέραν . . . ἔχε ὑπομονὴν . . . χαῖρε (τὴν φιλεῖ καὶ ἀπέρχεται.)

ΛΟΥΚΡ. Ἐκείνον μῖνον εἶδον . . . τὴν γράψαντα τοὺς ἐξαισίους στίχους τοὺς ἀποκαλύφοντας μοὶ κόσμον ποιήσεως καὶ ἔρωτος. Ὅποισιν γλυκύτης καὶ δυνάμεις σκέψους ἐπλανήτο ἐπὶ τῶν ἀστραπηδίων ὀφθαλμῶν του! πῶς ἐπὶ τοῦ μελαγχολικοῦ ἐκείνου προσώπου ἐνεφυχοῦντο αἱ θεαῖαι τῶν ἔργων του ἐννοιαί! ἐπὶ τοῦ μετώπου του, ὡς ἐκ διαφανεστάτου κρυστάλλου, διέβλεπον τὴν ὠραίαν του ψυχὴν! . . . ἂ! τὸ θνεῖρον τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας ἠλήθευσε . . . τώρα δὲν θ' ἀτενίσω πλέον τὸν ἀστέρα διότι οὗτος καταξιάς ἐκείθεν ἤλθε πρὸς συνάντησίν μου . . . Ναί, ὑπάρχει ἀκόμη ἐδῶ ἐπὶ τῆς χειρὸς μου ὁ τύπος τῶν χεῖλέων του . . . ἀλλὰ τί εἶπον; τί ἐπράξα ἐνώπιόν του . . . ἀγροῶ . . . αἶμοι! νά μὴ συνητώμην πλέον μετ' αὐτοῦ . . . ὦ! ὄχι, ἐπίστρεψον, ἐπίστρεψον ἐκεῖ ἐπάνω . . . καὶ ἐγὼ θά ἔλθω, νά σοὶ ὁμιλήσω ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς, διὰ τῶν ἡδυτάτων τῆς αἰολίας μου ἄρκας ἀρμουϊῶν . . . ἀλλὰ νά σέ ἴδω ἐδῶ πλησίον μου . . .

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΓΕΩΡΓΙΟΣ καὶ ἡ ἄνω

ΓΕΩΡΓ. Συγχωρήσατέ μοι ἐάν τόσο ταχέως ἐπανήλθω, πλην . . . τί ἔχετε, Λουκρητία;

ΛΟΥΚΡ. Τίποτε . . . μὴ φοβήσθε, κύριε . . . ἐνόμιζον ὅτι ἤμην μόνη καὶ . . . τὰ νεῦρά μου τόσο εὐκλῶς ὑψίστανται τι-

ΒΑΛ. Λουκρητία...
 ΛΟΥΚΡ. Καλ' ἡμέρα, Βαλερία. ὦ! χαίρω πολύ βλέπουσά σε... ἀπό τινος αἰ ἐπισκέψεις σου εἶναι πολὺ σπάνια...

ΒΑΛ. Ἐχεις δ' αἰκίον... ἔγινε ὀλίγον ἐργασίας... καὶ ἦλθον σήμερον πρὸς σέ, διότι ἔχω ἀνάγκη παραινεῖσθαι ἐν τῇ φίλᾳ.

ΛΟΥΚΡ. Ὅποιον εὐτίχημα!... ὄμιλε, ὄμιλε! εὐδὴς... (τὴν βλέπει ἀνά πᾶσαν στιγμὴν).

ΒΑΛ. Μέρος μόνον τοῦ μυστικοῦ μου σοῖ ἐνεπίεζε ἦν, δὲν εἶνε ἀληθές;

ΛΟΥΚΡ. Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ ἀπροσδόκητον, τὸ ὑποῖόν μοι ὑπεσχέθης.

ΒΑΛ. Ὅχι, ἀληθῶς; ἠλπίζον... ἀλλὰ μέχοι τοῦδε ἠπατήθη σκεδόν.

ΛΟΥΚΡ. Λοιπὸν ὄμιλε μοι περὶ τοῦ ἐρωτῆς σου... θά σέ ἀκρασθῶ μετὰ πλείστης εὐχαριστήσεως.

ΒΑΛ. Μάθε λοιπὸν ὅτι ὁ νέος τὸν ὁποῖον συνήτησα ἐν Ὄξερῳ παρὰ τῆ θείᾳ μου εἶνε ὁ κύριος Γεώργιος.

ΛΟΥΚΡ. Αὐτός!...

ΒΑΛ. Θαυμάζεις;

ΛΟΥΚΡ. Ὅχι... ἔξακολούθει, Βαλερία

ΒΑΛ. Δὲν ἠδυνήθησιν νὰ τὸν λησμονήσω, σοὶ τὸ εἶπον. Ἡμέραν τινα, ἀπροσδοκῆτως, ἦλθεν εἰς Πλατσβουργ, φέρων συστατικὴν πρὸς τὸν πατέρα μου ἐπιστολὴν τῆς ἀδελφῆς του, ἣτις ἦτο πάντοτε ἐν ἀγνοίᾳ τῆς μυστικῆς ἐκείνης κλισεως μου... Τί ἐπράξα, Λουκρητία, μάλις εἶδον αὐτὸν ἐνόπιόν μου, ἀγνώσθ! ἰάν ὁ πατήρ μου με ἔδλεπε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν θά ὑπέσχετο πλεον μυστήρια δι' αὐτὸν; ἀλλ' ὁ Γεώργιος ἐσπευσε νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ σύζυγός του ἀπέθανε... ποτὲ δὲν ἐπίθησα τὸν θάνατον τῆς, οὐδ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς γυναικὸς, τῆς ὀλεθρίας εἰς ἐμέ... πλὴν εἰς τοὺς λ' ἡμέρας ἐκείνου, εἶδον ἐνόπιόν μου μέλλον φιλομαγέδ, τῶσας εἶδον ἀγαλλιᾶται τὴν στιγμὴν ἐκείνην!

ΛΟΥΚΡ. Τὸ πιστεύω!
 ΒΑΛ. Ἡ ἐν Ἀμερικῇ ἐλευσίς του τὰ πάντα ἐξήγει εἰς ἐμέ, καὶ τοι προσεβάδει νὰ πείσῃ τὸν πατέρα μου ὅτι ἡ μὴν ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐπισκερθῇ μέρος τοῦ νέου Ἡμισφαρίου καὶ ν' ἀσπασθῇ τὸν τάρον τοῦ Οὐασινγκτόνος ἐφερὲν αὐτὸν ἐκεῖ. Ἐμείνουμεν μόνον περιμενόντες ἡρώτησιν αὐτὸν τί ὄφρα νὰ περιμενῶν ἐκ τῆς ἐλευσεως του... μοι ὑπεσχέθη νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πατέρα μου εἴπῃ ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τὸ πράξω ἐγὼ... πλὴν μετὰ πολλῆς γλυκίτητος ἀνέστη... συνδιελέχθημεν τότε περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμῶν, περὶ τῆς ἀναμενουσῆς ἡμᾶς εὐδαιμονίας... καὶ ἰδοὺ τὸ αἶτιον τῆς φαιδρότητός μου καθ' ἣν ἡμέραν ἐκεῖνος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σου... ἀλλ' ἀπὸ ἐκείνης τῆς ἡμέρας κατέστη ρευδῶδης, ψυχρὸς πρὸς ἐμέ... ἐνύησα ἀκόμη ὅτι καὶ με ἀπέφευγε καὶ δὲν ὠμίλησε πρὸς τὸν πατέρα μου.

ΛΟΥΚΡ. [Θεῖ μου!]

ΒΑΛ. Δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω τὴν αἰτιολογίαν ταύτην μεταβολῆν... τὸν εἶδες πλεον;

ΛΟΥΚΡ. Ὅχι.

ΒΑΛ. [Λοιπὸν ἠπατήθη, δὲν γνωρίζεις τίποτε.]

ΛΟΥΚΡ. (*Α! περὶ ἐμοῦ λοιπὸν ὠμίλει!)

ΒΑΛ. Ἄν ἤξευρες πῶσον, Λουκρητία μου, πάσχω! ἰάν δὲν ἤθελεν ἐπανέλθῃ ἐν Πλατσβουργ, ἂν ἠγνόουν τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, θά ἐνίκων ἐμαυτὴν, θά ὑπεκασσόμεν εἰς τὸ πεπραμένον... ἀλλ' ἐπανιδούσα αὐτὸν ἐλευθερον, τυχοῦσα παρ' αὐτοῦ ὑποσχέσεως, ἣτις νέαν ἐν τῇ ψυχῇ μου πυρὰν ἤναψε, αἰσθάνομαι ὅτι ἀπαιτεῖται ἀγὼν πολὺ μέγας, ἀγὼν, τὸν ὁποῖον δὲν δύναμαι νὰ ὑποστῶ... ὦ! ἀδύνατον εἶνε, φίλη μου, νὰ ἐννοήσῃς; Τοῦτο πολὺ διαφέρει τῆς διαπλάσεως ἰδανικοῦ τιμος ὄντος διὰ τῶν

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ἀκολουθῆν)

ΚΑΤΑΧΩΡΙΖΟΝΤΕΣ κατωτέρω τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Εὐγ. Γ. Ζαλοκώστα δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ Ἐφημερίδῃ ἀπάντησιν κατὰ τῆς διατριβῆς. ἦν ἀνέγνω ὁ κ. Ροῖδης ἐν τῇ φιλολογικῇ συλλόγῳ Παρισσοῦ «Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως», οὐδὲν σκοποῦμεν νὰ παρέμβωμεν εἰς τὴν διαμάχην ταύτην, ἐν ᾗ, ὡς ἐν κεκλεισμένῳ χώρῳ, κατὰ τὴν εὐφῶν τοῦ σοφοῦ κ. Ροῖδου ἔκφρασιν, διεξάγεται μεταξὺ τῶν κ. κ. Ροῖδου καὶ Βλάχου ὁ εὐτυχῶς ἀναίμακτος καὶ εἰρηνικὸς ἀγὼν οὗτος. Δὲν θέλομεν, ἐπαυλαμθάνομεν, νὰ παρέμβωμεν, μὴ ἐπιθυμοῦντες ποσῶς νὰ διαδραματισθῶμεν παρισιακὸν καὶ αὐτόκλητον πόλεμον, πεποιθῆτες δ' ἐκ τῶν προτέρων ὅτι τὸ διανοητικὸν ἀνάστημα τῶν διαμαχομένων τοιούτων ἐστίν, ὥστε βέβαιον παρέχει ἡμῖν ἐγγύησον περὶ τοῦ τελικοῦ τῆς ἐριδος ταύτης ἀποτελέσματος, τοῦτέστι περὶ τῆς ἀνευρέσεως τῆς ἀληθείας, ἣν ἀναγκαιῶς πάντοτε προτίθεται πᾶσα φιλολογικὴ συζήτησις.

Ἐπιθυμοῦμεν ὅμως καὶ ἡμεῖς τὴν κατωτέρω τοῦ κ. Εὐγ. Ζαλοκώστα ἀπάντησιν, οὐδὲν ἄλλο προτιθέμεθα ἢ τοῦτο μὲν ὅπως ἀποτίσωμεν ὁρὸν σεβασμοῦ πρὸς τὸν αἰμῆστον ποιητὴν Ζαλοκώσταν, τοῦτο δὲ ὅπως τηρῶμεν καὶ ἡμεῖς περὶ τῆς ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ, ἐκπροσωπομένη ὑπὸ τῶν ἡς ἡ πρώτη περίοδος, ἐκπροσωπομένη ὑπὸ τῶν δύο περιπευδῶσιν διατριβῶν τοῦ κ. Ροῖδου, κατὰ τὰ φαινόμενα ἐν τῷ πολλῷ λόγῳ ἀφ' ἑποδοτικῆς Παρισσοῦ. Ἄν ὅμως ἐπιτερόμετο ἡμῖν νὰ ἐκφράσωμεν ἰδέαν τινα ἢ μᾶλλον ἐπιθυμίαν, θά συνιστῶμεν εἰς τοὺς συζητούντας τὴν ὅσον ἐνεσθι μετριοπάθειαν, τὴν ἀπλύτον δικαιοσύνην, πρὸ πάντων δὲ τὴν ἀποφυγὴν τῶν προσωπικῶν, μὴ ἀποδεδειγμένων μὲν ποσῶς εἰς ἄτομα, κρίνοντας δὲ μόνον τὰ πράγματα, διότι φρονόμεν ὅτι ἡ μὴ τήρησις τῶν κανόνων τούτων, κατὰ τὰς φιλολογικὰς τοῦλάχιστον συζητήσεις, ἐπιφέρει ὄλωσιν ἐναντία τῶν ζητούμενων ἀποτελέσματα.

Πρὸς δὲ τὸν κ. Ροῖδην θέλομεν μόνον εὐσεβῶς παρατηρήσει ὅτι, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, λίαν αὐστηρὰ ὑπέβηεν ἡ κρίσις τὸν περὶ τοῦ ποιητοῦ Ζαλοκώστα, διότι ὁ ἀριστοτέλης ἔκεῖνος τοῦ μέτρο ἦτο καὶ ποιητῆς καθ' ἑλθὴν τὴν ἔνοιαν τῆς λέξεως, τοῦ ὅπου καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Ροῖδης παραδέχεται, ὁμοιογῆσας ὅτι ὁ Ζαλοκώστας ἔδρεψε δάρνας—ἀμαρὰν τοὺς προστίθειεν ἡμεῖς—ὡς ἐκ τῶν δημοτικῶν τοῦ ποιήσεως. Ἦως λοιπὸν ὁ δρῆψις δάρνας, ὁ κατὰ συνέπειαν εὐσταθῆς καὶ σθεναρῆς τῆς ποιήσεως μαχητῆς, πῶς ἠδύνατο νὰ πάσχη ὑπὸ ἀνιάτου ποιητικῆς ἀναίμακας καὶ χοιράδων!

Πράγματι ὁ Ζαλοκώστας ἐν τοῖς διὰ δημόδους γλώσσης στοίχοις του εἶναι σχεδὸν ἀμίμητος, ἰπειδὴ δὲ τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀποδοκιμάζομεν τὴν χρῆσιν ἐν τῇ ποιήσει τῆς καθαρευούσης, δὲν ἐπιφέρομεν οὐδεμίαν ἐπὶ τῶν ἐν ταύτῃ ποιημάτων του κρίσιν, μὴ θέλοντες νὰ περιπέζωμεν τὸ ἄλλως τε ἀκανθῶδες τοῦτο ζήτημα δι' ἄλλου ἔτι μᾶλλον δυσσεπλίτου, οὐδ' τῆς γλώσσης.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, δὲν δύναμεθα νὰ ἐνοήσωμεν πῶς ὁ πολυμαθὴς καὶ βαθύνοος κ. Ροῖδης, ὁ τοσοῦτον ἐπιπρὸν κατέχων θέσιν ἐν τῇ φιλολογικῇ κόμφῳ, πῶς, λέγομεν, ἠμάρτησεν ἐπὶ τοσοῦτον, χρώμενος λέξεσι καὶ φράσεσι οὐδέως ἀρμοζούσαις πρὸς τὴν ἀπαθῆ, ἀπροσωπὴλῶν καὶ εὐθδίκων

ΖΑΚΥΝΘ. ΕΤΟΣ Γ'.

κρίτικῃν. Δὲν δύναμεθα ἄλλως νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ὑπερβάλλουσαν ταύτην αὐστηρότητα εἰμὴ διὰ τῶν ἀκολούθων σαφῶν. Ὅρων ἴσως ὁ κ. Ροῖδης τὸν καταπλημμυρῆσαν τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον κατακλυσομένον ὁμοιοκαταληκτικῶν λέξεων, εἰς ἃς ἀκρίτως καὶ ἐπιπολαιῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπονέμεται τὸ θεσπίσειν τῆς ποιήσεως ὄνομα, ἠθέλησε νὰ ἐπενέγκῃ τραῦμα βαρὺ κατὰ τῆς καταχρήσεως ταύτης. Ὡς δὲ ὁ χειρουργὸς ἐμπηγνύει βαθύτερον τὴν μάχαιράν του ὅπως ἰκρίζωσιν χυρῶν καὶ ἐνσκιρτωμένον ἔλκος, οὐδέως ὑπὸ τῶν κραυγῶν τοῦ πάσχοντος ἀντιπεριστώμενος, τοιοῦτρόπως καὶ ὁ κ. Ροῖδης ἠθέλησε διὰ τοῦ κύρους τοῦ λόγου του, χυρῶντος ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ φιλολογικοῦ ἐκείνου συλλόγου, τοῦ ἔτι ἔξοχον, ἔτι διακεκριμένον, ἔτι ὑψιστον ἢ σημερινῇ Ἑλλάδι κέκτηται ἐν τοῖς γράμμασι ἐμπερικλιέντος, ν' ἀφαιρέσῃ τὴν λαοντινὴν ἀπὸ τῆς κομπαιζούσης μετριοτήτος, ν' ἀναχατίσῃ τὸν ῥοῦν τῶν ἀνελεγκτῶν ἢ μεροληπτικῶν κρίσεων καὶ νὰ διεγείρῃ ἐν τῇ χορείᾳ τῶν γραφόντων σωστικὴν καὶ ἐσκεμμένην φιλοτιμίαν, ὅπως οὗτοι ἐπισταμένως βασανίσωσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα, καλῶς γινώσκοντες ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι γωνία τις τῶν γραμμάτων, ὅμιλος λογάδων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι μέλλουσι νὰ δικάσωσιν, αὐστηρῶς μὲν πλὴν δικαίως, τότε θὰ τότε ὁ ἔπαινος καὶ ἡ ἐπίκρισις θέλωσι θεωρεῖσθαι ὡς ἀδικασίαι καὶ ἀνεκλήτοι ἐτυμολογίαι, ὡς πρέπει νὰ ὦσι ταῦτα.

Ἐάν, ἐμηνεύσαντες τοιοῦτοτρόπως τὴν αὐστηρότητα τοῦ κ. Ροῖδ. οὐ, δὲν ἠπατήθημεν, ἐπικροτοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὴν πρόθεσιν του ταύτην καὶ εὐχόμεθα νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ἐπιδικώμενος σκοπός, καθὼς ἐπιτιζομεν ὅτι ὁ κ. Ροῖδης θά συγχωρήσῃ εἰς ἡμᾶς τὰς παρατηρήσεις μας ταύτας.

Σ. τ. Δ.

Ο Κ. ΕΜ. Δ. ΡΟΪΔΗΣ
 ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
 ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ὁ μαρκήσιος de Queux de St Hilaire ἔγραφέ μοι ἐκ Παρισίων πέρυσιν περὶ τῆς νέας ἐκδόσεως τῶν Ἀπάντων τοῦ πατρός μου: «Ἀνέγνω μετὰ μετρίστης ἠδονῆς κ' ἐπανελημμένως τὰς ποιήσεις ταύτας. Τὰς ἐγίνωσκον ἄλλως τε πρὸ πολλοῦ· ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία μου ἦδη εἶνε ἵνα μεταδώσω εἰς τὸ κοινὸν τῆς Γαλλίας τὴν ἠδονὴν, τὴν ὅποισιν ἠσθάνθη, καὶ προτίθεμαι ἵνα μεταφράσω γαλλιστὶ τὰς πλείστας ἐκ τῶν ποιήσεων τούτων. Προλαμβάνων ἑμῶς τὴν εὐκαιρίαν τῆς δημοσιεύσε-

ως, ἀπεφάσισα ἵνα λάβω ὡς θέμα
»μιάς τῶν παραδόσεων μου ἐν τῷ *Λυ*
»*κείῳ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν* τὸν
»βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἐνδόξου πα-
»τρός σας.»

Παρακαλῶν με δ' ἵνα τῷ διευκολύ-
νω τὸ ἔργον διὰ βιογραφικῶν σημει-
ώσεων ἢ ἀνεκδότων ποιημάτων, ἐπιλέ-
γει. «Εὐαρεστηθῆτε ἵνα συμπληρώσετε
»τὰς σημειώσεις μου, αἰτούμαι δὲ τοῦ-
»το χάριν τοῦ ἐμοῦ συμφέροντος κα-
»τὰ πρῶτον, ἐν μέρει ἔπειτα καὶ
»τοῦ ὑμετέρου, ἀλλὰ μάλιστα χάριν
»τοῦ συμφέροντος τοῦ γαλλικοῦ κοι-
»νοῦ, πρὸς τὸ ὅποιον ὀφείλω νὰ γνω-
»ρίσω τοὺς σπανίους ἐκείνους ἀνδρας
»καὶ ἐμπνεύσω τὴν ἐκτίμησίν του πρὸς
»αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους χαρακτηρίζει
»ἐπιτυχῶς ὁ στίχος.

»L' accord d'un beau talent et d' un
beau caractère.»

Κατὰ τοῦ κυρίου Ροῦδου θ' ἀντε-
πεζήρχοντο εὐγλωττοὶ αἱ ἐκφράσεις αὐ-
ται τοῦ λογίου καὶ φιλέλληνος Saint
Hilaire, ἐὰν ἐπρόκειτο ν' ἀντικρούση
τις πεποιθήσεις μόνον. Ἄλλ' εἰς τὰς
παραμορφώσεις τῆς ἀληθείας καὶ τὰς
ἐμπαθεῖς ἐκτιμήσεις ἢ ἀγανάκτησις ἀ-
ποκρούει τὴν σιγὴν.

Ὁ καλὸς τῆς Ἑλλάδος λαὸς ἔδογ-
μάτισεν, *οτι οἱ θανόντες δεδικαίωται*.
Εἰς τὸ δόγμα τοῦτο τῆς ἐπιεικειᾶς
δὲν πιστεύομεν ἡμεῖς. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου,
ἂν ὁ ἀδικῶν ζῶντας χαρακτηρίζεται
ἐμπαθῆς, ὁ προπηλακίζων ὁμως νεκροὺς
εἶνε μικρός.

Εἶνε μικρὸς ὁ ἀνασχάπτων μνήμα κ'
ἐν τῇ ἰσχυρίᾳ τοῦ τάφου ραπίζων πολιὰν
κεφαλήν, τὴν ὁποίαν ἐστεφάνωσε τοῦ
ἐλληνικοῦ λαοῦ ἢ ἀγάπη μὲ τὸν ἀφθι-
πώτερον τῆς δόξης στέφανον. Εἶνε κα-
κεντρεχῆς ὁ χάριν προσωπικῶν παθῶν
ὑβρίζων μνήμην, τὴν ὁποίαν καθηγίασεν
ἢ τῶν εὐρωπαϊῶν σοφῶν λελογισμένη
κρίσις!

Ἄλλ' ἐν Ἑλλάδι ἡ κριτικὴ εἶνε εἰς
τὰ σπάργαντα. Θ' ἀποθεώση ὅταν δὲν
ὑβρίζη. Τῆς αἰσθητικῆς ἀλαθῆτους γνῶ-

μονας παραδέχεται ἡ ἐπιστήμη τὴν
ἀπροσωπολήριαν καὶ τὴν ἀλήθειαν.
Ὅταν δὲ μετὰ τούτων συνεκλείψῃ καὶ
ἡ καλαισησία, ἡ κριτικὴ μεταβάλλε-
ται εἰς φίλην τῶν εὐνοουμένων κάλιστα
ἢ εἰς ἐμπαθῆ προσώπων ἐχθράν.

Συναρμολογοῦμεν ἐκ τοῦ φυλλαδίου
τοῦ κυρίου Ροῦδου τὰ ἐπόμενα, διότι
κατὰ τῆς κακῆς πίστεως τοῦ γράψαν-
τος αὐτὸ τὸ φυλλάδιον του ἀντεπεζήρ-
χεται.

«Τὰ *Ἀπαντα* τοῦ Ζαλοκώστα εἶνε
»ποιητικὸν ΕΛΟΣ, ὁ ποιητῆς νοσεῖ ἀ-
»νρίστον ποιητικὴν ἀναιμίαν, οἱ στίχοι
»του εἶνε ΧΟΙΡΑΔΕΣ, τὰς δὲ δημοτι-
»κάς δάφνας του ἐρύπατε διὰ κα-
»θαρευόντων ποιημάτων, πέμψας εἰς τοὺς
»ποιητικούς διαγωνισμοὺς *συμφορήμα-
»τα εὐήχων λέξεων ἄνευ ἔννοιας πολ-
»λάκις τῆς παραμικρᾶς*. Ἄλλ' ἦτο ἀ-
»ληθῶς ἀριστοτέχνης τοῦ μέτρου τοῦ-
»το ὁμως δὲν δικαιολογεῖ τὴν μετα-
»βολὴν τῆς ποιήσεως εἰς ἀπλήν *τυμ-
»πανοκρυσία*, ἡ δὲ ἐν ρυθμῷ παράτα-
»ξις λέξεων ἄνευ ἔννοιας φαίνεται ἡ-
»μῖν *ἐνασχόλησις οὕτω - ἡ Ἰαριώδη,
»ἀναξία ΛΟΓΙΚΟΥ ὄντος, ὥστε, ἀναγι-
»νώσκοντες τὰ τοιαῦτα, περιπίπτομεν
»εἰς ἀληθῆ ἀπόγνωσιν κτ.λ.*»

Εἶνε ἀληθῶς ἄχαρι καὶ ἀηδὲς τὸ
ἡμέτερον ἔργον, μεθ' ὅλα ταῦτα. Αἰ-
σθανόμεθα τὴν δυσωδίαν ὅλην τοῦ ἔ-
»λου καὶ τῶν χοιράδων τὴν ἀπέχθειαν,
ὅσον ἀγανακτοῦμεν κατὰ τῆς ἐβαναύ-
σου ταύτης γλώσσης τοῦ αὐτοχειροτο-
νήτου κριτικοῦ. Εἶνε θρασύτης πλέον
αὐτὸ, ὑπερακοντίζει πᾶσαν τοῦ ἀνθρώ-
που ὑπομονὴν ἢ ἀπλήν ἰδέαν, ὅτι ἐξε-
τοξεύθησαν κατὰ σεβαστῆς μνήμης ἐ-
θνικοῦ ποιητοῦ ἀπὸ τοῦ βήματος φιλο-
λογικοῦ συλλόγου αἱ παραφροῦτεραι ὑ-
βρεις, τὰς ὁποίας τολμῶσι νὰ περιβάλ-
λωσιν ἐν τούτοις μὲ τὸ σεμνὸν ἔνδυμα
τῆς αἰσθητικῆς!

Ἄλλὰ προβαίνομεν ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν
φυλλαδίῳ.

Κατὰ τὸν Ρίχτερ, «ποιητῆς δύναται
νὰ ὀνομασθῆ μόνος ὁ κατορθώσας νὰ

ἐλύσῃ τὸν θαυμασμὸν ὀλοκλήρου λα-
οῦ καὶ ἡ σωτηρία ποιήματος· ἐγ-
καίται, κατὰ τὸν Musset, «εἰς τὸ νὰ
ἀρέσκῃ εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ συγχρό-
»ως εἰς τοὺς ὀλίγους.»

Ἐν ἄλλῃ σελίδι ἀπαντῶμεν «Εἰς
»ἰθαμίδα πολὺ χαμηλοτέραν τῶν ἀ-
»νωτέρω τριῶν ποιητῶν (Βηλαρᾶ, Φεραῖ-
»ου καὶ Χριστοπούλου) κατατάσσομεν
»τὸν Ἀλέξανδρον Σουῆστον καὶ Ζαλοκώ-
»σταν.» Καὶ ἀλλαχοῦ «Οἱ στίχοι
»τοῦ Βερανζέρου καὶ τοῦ Τενυσῶνος εὐ-
»ρίσκονται ἐν πάσῃ μνήμῃ Ἀγγλογάλ-
»λου, ὡς παρ' ἡμῖν οἱ τοῦ Σολωμοῦ
»καὶ Χριστοπούλου.»

Μετὰ τοιοῦτου παραδοξολόγου πᾶσα
σικήτησις καταπίπτει. Τὰ ἐπιτυχέστε-
ρα ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς
δυστραμμένης αὐτῶν διανοίας παρέ-
χουσι καλοὶ τινες ἄνθρωποι διὰ τῆς
ἀπλῆς παραθέσεως τῶν ἰδίων χωρίων.

Τὸν Φεραῖον ἐγνώρισεν ἡ Ἑλλάς
ὡς ἠρωϊκὸν πρωτομάρτυρα τοῦ ἐθνι-
κατάτου ἀγῶνος. Ὁ συγγραφεὺς τῆ
φυλλαδίου τῷ ἀπονέμει καὶ τὴν ποι-
ητικὴν εὐφυΐαν! Γελῶμεν, δὲν ἀντι-
κρούομεν. Ὁ μακαρίτης Βηλαρᾶς εἶχε
τέλεον λησμονηθῆ. Ὁ δὲ χαριτολό-
γος Χριστόπουλος μόνον ἀνέζη ἐν τῇ
μνήμῃ σοφῶν τινῶν διδασκάλων! Τοὺς
ἐγείρει ἡ μεμελετημένη κρίσις τοῦ αἰ-
σθητοῦ ἐκ τῆς λήθης τοῦ τάφου, τοῖς
ἐμπνέει τὰ πάθη, ἅτινα πρὸς τοῦ οὐ-
δοῦ τοῦ ἄλλου κόσμου εἶχον ἀπεκδυθῆ,
ἵνα φυγαδεύσωσιν ἐκ τῆς ποιητικῆς χο-
ρείας τὸν Ἀλέξανδρον Σουῆστον καὶ Γε-
»ωργιον Ζαλοκώσταν!

Εἶνε ἀληθῶς χαριτολόγος ὁ κ. Ροῦ-
»δης! Γελῶμεν ἐκ ψυχῆς.

Ἄλλ' ἐὰν προσεῖχε καὶ δὲν ἐφρατ-
»τε μεροληπτικῶς τὰ ὦτα, ἐὰν ἐ-
»πύρχετο τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὰ περίχωρα
»καὶ τὰς νήσους ἤθελεν ἀκούσει, ἀ-
»πὸ τῶν αἰθουσῶν τοῦ καλοῦ κόσμου
»μέχρι τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῆς κα-
»λύπης, τὴν κόρην, τὴν δέσποιναν, τὸν
»σπουδαστὴν, τὸν τεχνίτην, τὸν νησι-
»ωτὴν μέλποντα τοὺς παθητικὸς στί-

χοῦς τοῦ Ζαλοκώστα, τὸν ποιητὴν, τὸ
»φίλημα, τὴν πέρικα! Καὶ δὲν ἤθελε
»τολμήσει, ὑπέικων εἰς τῆς ψυχῆς του
»τὰς διαθέσεις, νὰ διαγράψῃ ἐκ τοῦ κό-
»σμου τούτου τὴν ἀλήθειαν!

Ἐὰν ἠσθάνετο τὴν ποίησιν καὶ εἰ-
»χε τὴν εὐγενῆ δύναμιν τῶν [δακρύων,
»ἤθελε χύσει ἄφθονα δάκρυα εἰς τὴν
»μελέτην τοῦ βορρειᾶ ποῦ τὰράκια
»παρῖνει, τὸ ὅποιον κακοβούλως παρέρ-
»χεται, ἤθελε μετὰ συγκινήσεως ἀνα-
»γράψει ὡς μαργαρίτας ἐν τῇ συγχρό-
»νῳ ἑλληνικῇ ποιήσει τὸ *συναπάντημα*,
»τὴν *χαροκαμμένην* καὶ τὸ ὕψιστον τοῦ
»πάθους κορύφωμα, τὴν παραφορὰν τοῦ
»Γιῶργου ἐν τῷ *Φῶτι* καὶ τῇ *Φρόσῳ* ἀφ'
»ἐνός, κ' ἐξ ἄλλου τὰς πολεμικὰς ἀ-
»φηγήσεις ἐν τῷ *Βότζαρη*, *Μεσολλογγίῳ*
»καὶ *Ἀρματολοῖς*, ἐπὶ τῶν ὁποίων πάν-
»των ἐπέριψε σιωπὴν τάφου!

Ἄλλ' ὁ κ. Ροῦδης οὐδέποτε ἐμελέ-
»τησεν ἢ, μελετήσας, ἠσθάνθη ποίησιν.
»Ἐὰν ἐν διαστήματι ἐνός ἐξαμήνου
»κατορθοῖ τις νὰ μελετήσῃ τὴν ποίησιν
»ἐνός ἔθνους καὶ μορφώσῃ περὶ τῆς ποι-
»ήσεως αὐτῆς ἀσφαλῆ γνώμην, τολ-
»μῶσαν μάλιστα νὰ παρεκκλίνη τῆς ἐ-
»θνικῆς, ἀληθῶς ὁ κ. Ροῦδης παρέχει
»ἡμῖν τὸ παραδόξωτερον θαῦμα, εἰς τὸ
»ὅποιον θὰ πιστεύσῃ μόνος αὐτὸς, κα-
»τὰ παράδοξον πρὸς τὰς ἀρχάς του ἀν-
»τιφωνίαν!

Ἡ ποιητικὴ εὐφυΐα τοῦ Ζαλοκώ-
»στα ἐγένετο ἀτυχῶς τὸ στάδιον, ἐφ'
»οὐ διεδραματίσθη φιλολογικὴ πάλη.
»Ὁ λόγιος κ. Ἀγγελος Βλάχος, ἐπὶ
»τῆς εὐφυΐας τοῦ ποιητοῦ τούτου βα-
»σιζόμενος, ἀνέτρεψε πρὸ μηνῶν τὰς
»παραδόλους περὶ ποιήσεως θεωρίας τοῦ
»κ. Ροῦδου· ἀλλ' ἔχων οὗτος ἰσχυρὸν
»ἀντίπαλον ἵνα πολεμήσῃ, ἐτάνυσε,
»κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι συνήθη τακτι-
»κὴν, τὸ δηλητηριώδες βέλος του κατὰ
»τοῦ νεκροῦ ποιητοῦ πρῶτον! Εἰς τὴν
»ἀρχὴν ταύτην ὀφείλεται καὶ ἡ ἐξιδι-
»ασμένη πρὸς τὸν κ. Βαλαωρίτην εὐ-
»νοια τοῦ γράψαντος τὸ φυλλάδιον, δι-
»ότι ὁ δοκιμώτατος ἄλλως τε ποιητῆς

της Κυρας Φροσύνης παρέχει, κατά τόν κ. Βλάχον, ποιητικὰς ἀτελείας!

Ἡθέλωμεν σιγήσει ἀπέναντι ἐπιστημονικῆς κριτικῆς, ἔστω καὶ ἂν αὐτὴ παρεσάλευεν ἐρριζωμένους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πεποιθήσεις. Ἄλλ' ὑπὸ τὴν κριτικὴν τοῦ κ. Ροῦδου εὐχερῶς ἀναγνωρίζει πᾶς τις τὴν διεκδικησὶν ἀτομικοῦ συμφέροντος, οὐδὲ κανόνας, οὐδὲ συνειδήσιν σεβομένου.

Παραμορφῶνεν τὴν ἔνοιαν διὰ τῆς παραθέσεως γυμνῶν λέξεων, οὐδεμίαν, ἐν τοιαύτῃ ἀδίκῳ μονώσει, δυναμένων νὰ ἔχῃσι παράστατον (ἐν σελίδι 18 καὶ 29 τοῦ φυλλαδίου), παρασιωπῶν πᾶν ἀδιακρίτως, τὸ ὅποσον ἤθελε διαψεύσει εὐγλωττότατα τὴν ἀδικὸν ἐτυμολογίαν, παραθέτειν ἑλληνικώτατον ποιητὴν, τὸν πολὺκλαστον Βασιλειάδην, ἀναμιξ καὶ ἀσυνειδήτως μετὰ στιχοπλόκων, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε εἶχεν ἀκροασθῆ τὸ ἔθνος (ἐν σελ. 16 αὐτόθι), τοῦτο καλεῖται κακὴ πίστις, διασύρουσα τὴν φιλολογικὴν ὑπόληψιν ἐκείνου, ὅστις δὴ διὰ τῶν μέσων τούτων σπεύδει ἵνα τὴν ἀνεγείρῃ!

Αἱ περὶ ποιήσεως ἐν γένει θεωρίαι τοῦ ἑλληνοῦ αἰσθητικοῦ παλαιούσιν ἀληθῶς καὶ γροθιοκοποῦνται, συναποτελομένου οὕτως ἀδιεξόδου κυκλώσεως, ἐξ οὗ δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ νικητὴς. Προχείρως σήμερον ἀντεπεξέρχόμενοι κατὰ τῆς τοιαύτης ἀκαταστασίας ἀταξινόμητου κ' ἐσπευσμένης μελέτης, ἦν δὲν ὑπεβοήθησε καὶ ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων πείρα, ἐπιφύλασσόμεθα, ἐν εὐθέτω στιγμῇ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἴσως βήματος τοῦ συλλόγου, ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ κ. Ροῦδης συνέγραψε γνώμας κ' ἐξήγαγε συμπράγματα, προδίδοντα ἀσύγγνωστον σπουδὴν καὶ μεμελητημένην προσωποληψίαν.

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ.

ΚΑΝΑΡΗΣ

C'est ainsi que les rois font aux mâts des vais aux
Flotter leurs armoiries,
Et condamnent les nefc conquises sur les eaux
A changer de patries.

Mais le bon Canaris, dont un ardent sillon
Sait la barque hardie,
Sur les vaisseaux qu'il prend, comme son pavillon
Arbore l' incendie.

Victor Hugo. — Les Orientales.

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν κείται μικρά τις ἔπαυλις, ἔχουσα πρασίνοισι περσίδας, μικρὸν περιβόλιον, μικρὸν κήπον καὶ μικρὰν κρήνην, ἐξ ἧς, ἐν τῇ σιωπῇ ροδῶνος, ἀναπηδᾷ θυρυβωδῶς ἀργυροῦν ρεῖθρον' περὶ τὴν ποῦταν, πρὶν ἢ ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ ἐν τῇ αἰθριωτέρῳ τῶν οὐρανῶν, μία τῶν περισίδων ἐκείνων μέχρι πρὸ τινῶν ἐβδόμαδων ἠνοίγετο, καὶ ἐξ αὐτῆς προκύπτει μορφή γέροντος καστανόχρου, ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ λευκὰ τὰ χεῖλη· οἱ χωρικοὶ, οἵτινες περιβηλῆμενοι τὸν γραφικὸν αὐτῶν ἐπιθανικὸν ἱματισμὸν μεταβαίνουσιν ἐπὶ τὴν ἀγορὰν φέροντες τοὺς καλάθους αὐτῶν γέμοντας σταφυλῶν τῆς Ἀπικῆς, προσηγόρευον εὐσεβάστως τὸν γέροντα ἐκείνον, οὗτος δὲ ἀνταπεκρίνεται αὐτοῖς διὰ κινήματος τῆς κεφαλῆς καὶ μειδιάματος.

Εἶτα περιτετυλιγμένος εἰς ποδῶν

Σ. τ. Δ. Ὁ «Ζακύνθιος Ἀνθών» ὅστις πρὸ ἐτίας τοῦ Α' αὐτοῦ φυλλαδίου ἐκόμησε διὰ τῆς τὸν ἥρωα Κανάρην ἀπερώσεως τῆς μεταφράσεως τῶν ἑλληνικῶν Σηηνῶν, ὡφείλεν, ἐν ὄχι πρώτῳ, ἵσχυστον μετὰ τῶν πρώτων νὰ προσενέγκῃ αὐτῶν νόμιον στέφανον δακρυβρέκτων νεκροῦντων καὶ συγγινῆσει καταθέσῃ τούτων πρὸ τῶν ποδῶν τῆς ἐπιθανάτου πυρπολήτου. Ἄλλ' αἰσθανομένη ἡ Σηηταῖς τὸ ἀνεπαρκές τῶν δυνάμεων αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δυσχεροῦς ἔργου, ὅπερ ἔ' ἀνελάμβανε, πάλιν ἰσχυρῶς μετ' ὅσα ἐγράψαν, προτίμησεν ὅπως ἐπιταρῆσαι φιλοπονηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ ἀξιοτάτου φίλου Π. Καταιβάτη, δημοσιεύσῃ τὰ περὶ αὐτοῦ γράμματα ὑπὸ τοῦ περιεπέπτου φιλέλληνοσ Κου Ugo B...

ἐπενδύτην καὶ στηρίζων τὸ κεκυρτωμένον αὐτοῦ σῶμα ἐπὶ βακτηρίας, ὁ γέρον οὗτος κατήρχετο εἰς τὸ περιβόλιόν του, ἐπεθεῶρει τὰ ὄσπριά του, ἔδρεπεν ἄνθος, καὶ ἰκάθητο ἐπὶ βρυοσκεποῦς ἐδωλίου παρὰ τῇ κρήνῃ· τούτου ἐκεῖ καθήμενον περιστοίχιζεν ἡ γλυκύθυμος σκιά, τὸ δροσερὸν τοῦ ὕδατος καὶ ἡ εὐωδία τῶν ροδῶνων· οὗτος δὲ ἀνεμιμνήσκετο ἡμερῶν ἀρχαίων, τῶν ἐνδόξων καὶ ἀθανάτων ἡμερῶν τῆς Χίου καὶ Τενέδου.

* *

Ἐν τούτῳ τῷ ἀταράχῳ ἡσυχαστηρίῳ, πρὸ τινῶν ἡδῆ ἐτῶν, εἶδον ἐν πρώτῃ ματοῦ τὸν Κωνσταντῖνον Κανάρην. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ἀγαθὸς γέρον ἐπασχεν ὀλίγον· αὐτὸς οὗτος κατενόει ὅτι ἐν τῷ περιπάτῳ τὸ σῶμά του ἐκυρτοῦτο μᾶλλον τοῦ συνηθούς. Ἐντὸς ὀλίγου δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον» ἔλεγε στεναζῶν πρὸς τὸν ἰατρὸν, τὸν μετ' ἡμῶν ἐλθόντα, διότι ἠγάπα τὴν ζωὴν. Ἄλλ' ὅτε ἡ ὀμιλία ἐστρέφετο περὶ τὰ κατορθώματα τῆς νεότητός του, τότε ἡ κάτωχρος ἐκείνη φυσιογνωμία ἀπήστραπτεν, ὄρθιος δὲ καὶ τείνων τὴν χεῖρα, ἐφαίνετο ἔτοιμος ἔτι ὅπως ἐπιβῆ πλοιαρίου καὶ κατακαύσῃ τὸν ὀθωμανικὸν στόλον.

Διὰ τῆς πράσεως καὶ μειλιχίου αὐτοῦ φωνῆς ὁ γέρον ἐκείνος ἐξίστόρει φοβερὰ συμβάντα· ἀνέφερε τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς 18 πρὸς τὴν 19 Ἰουνίου τοῦ 1822, ὅτε τὸ πρῶτον, νέος ὢν, ὡραίος καὶ ἰθουσιώδης, ἐπέβη μικροῦ ἀκατίου, καὶ μόνος, ἄοπλος, ἄνευ ἀποστολῆς, ἄνευ ἐλπίδος βοηθείας, πλανώμενος εἰς τὰ σκόπη, σχίζων σιωπηλῶς τὰ ὕδατα τῆς διώρυχος τῆς Χίου, προσήγγισεν εἰς τὸν τουρκικὸν στόλον· ὁποῖα στιγμὴ ὑπῆρξεν ἐκείνη!

Ἄλλὰ δὲν ἐφοβούμην, — προσετίθη οὗτος μειδιῶν — εἶχον μαζί μου τὸν

Θεόν μου καὶ τὸν προστάτην μου ἄγγελον!

Ταῦτα δ' ἀφηγούμενος, ὁ Κανάρης ἐξῆγε τοῦ στήθους εἶδός τι ἐγκολπίου, στρογγύλην τινα θήκην (δὲν δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν ταύτην εἰκότιον) ἐξ ἐπιχρῶσου μετάλλου, ἐφ' ἧς μὲν εὐρίσκετο μικρὸς μελανὸς σταυρὸς, ἐνδον δὲ ἀποχρωματισθεῖσα ὑπὸ τοῦ χρόνου μικρογραφία τις ὡραίας γυναικείας κεφαλῆς, ἧς εἰσέτι διεκρίνοντο ἡ πράσινα κατατομή καὶ οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ ἑλληνίδος. . . . Ἀὐτὴ ἦτο ἡ θυγάτηρ μου, ἡ ὡραιότερα τῶν Ψαρρῶν» ἔλεγεν ὁ Κανάρης, ἔχαιρε δὲ ἐπι τῇ εὐσεβεῖ συμπαθείᾳ, μετ' ἧς ὅλοι ἡμεῖς οἱ ξένοι προσεβλέπομεν εἰς τὴν δυστυχῆ αὐτοῦ Ἀργίαν. Καὶ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ γηραίου ναυάρχου, τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἀγγέλου τοῦ τοσαύτην φθορὰν καὶ θάνατον εἰς ἑκατοστάς ἀνθρώπων ἐπενεγκόντος, ἀνέβλυζε δάκρυ.

* *

Ἐμίλει περὶ ἑαυτοῦ μετὰ τῆς ἀγερωχίας Πλουταρχεῖου ἀνδρός καὶ μετὰ τῆς ἀφελείας παιδίου.

Ἐλεγεν ἄνευ στόμφου καὶ ἐμφάσεως· «ὁ ἠρωῖσμός μου· ὠνόμαζε τὸν Μιαούλην, τὸν Βότσαρην καὶ ἑαυτὸν «τοὺς τρεῖς ἥρωας.» Μεταξὺ δὲ τῶν ζώντων δὲν ἀνεγνώριζεν ἡ δύο ἥρωας· τὸν Κανάρην καὶ τὸν Γαριβάδην.»

Ὁ Γαριβάδης ἦτο τὸ ἰδανικὸν τοῦ ἰδανικοῦ τούτου ἀνδρός· ἔλεγεν ὅτι «οὗτος ἦτο ὁ ἐγκάρδιος αὐτοῦ ἀδελφός, ὁ ἀνὴρ, ὅστις,» προσετίθη πάντοτε μετὰ τῆς ἀνεπιτηδεύτου αὐτοῦ ὑπερηφανείας; «ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Κανάρης ἐπραξεν!»

Ὅτε ἔμαθεν ὅτι ἤμην ἰταλὸς, αἱ περὶ τὸν Γαριβάδην ἐρωτήσεις του ἦσαν ἀτελεύτητοι. «Πόσων ἐτῶν ἦτο; τί ἐποίει; ἦτο εὐτυχής; ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα;»

Ἐγὼ δὲ ἀπήντων πρὸς αὐτὸν ὡς μὲν ὑπηγόρευεν ἡ καρδία, καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἠδυνάμην ν' ἀποδώσω εἰς τὸν ἥρωα τῆς Ἑλλάδος τὸ χαῖρε τοῦ ἥρωος τῆς Ἰταλίας.

* *

Ὁ Κανάρης ἠγάπα τὴν Ἰταλίαν, ὡς ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔλυπετο ὅμως ὅτι ἡ Ἰταλία δὲν ἀνταπεκρίθη δι' ἴσης ἀγάπης εἰς τὸν ἐθνουσιασμὸν τῆς πατρίδος του· εἶτα δ' ἔλεγεν· «Ἐγίνετο ἐγώισται!»

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν εἶχεν εἰσέτι λυθῆ τὸ λαυριωτικὸν ζήτημα. Ὁ Κανάρης δὲν ἐννόει καλῶς τὸν κυκεῶνα ἐκείνων τῶν συμφερόντων, τὰ νομικὰ ἐκεῖνα σοφίσματα, τὴν ἱστορίαν ἐκείνην τῶν μεταλλείων καὶ σκωριῶν. Ἐβαρυσάλεγε ὅμως ἡ μεγάλη καρδία του, ὄρωντος τὴν Ἰταλίαν, ἔστω καὶ ἐπὶ χρηματικῷ ζήτηματος, ἀντιστρατευομένην κατὰ τῆς Ἑλλάδος. «Αἱ νῆσοί μας,» ἐπανελάμβανε, «παρέσχον ἄσυλον εἰς τοὺς ὑμετέρους πρόσφυγας. Ἡ Σύρος, μᾶλλον ἢ ν' ἀποδώσῃ τοὺς καταφυγόντας εἰς αὐτὴν Νεαπολίτας, ἐμήνυσε πρὸς τὸν βασιλέα Βόμβαν· «περιμένω τὰς βολὰς τῶν σφαιρῶν σου.» Αἱ Ἀθῆναι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Μαγέντα νίκης προήγαγον ἐν θριάμβῳ ἐν ταῖς ὁδοῖς τὰς εἰκόνας τοῦ βασιλέως Βίκτωρος, τοῦ Γαριβάλδου καὶ Καβούρ· ἅ! ναι, ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὴν Ἰταλίαν, ναι, τὴν ἀγαπῶμεν! Εἶθε καὶ ἡμεῖς νὰ ἠλπίζομεν ὅτι μίαν ἡμέραν ἅπαντες, ὡς οἱ Ἴταλοί, θὰ ἐλευθερωθῶμεν, θὰ σχηματίσωμεν κρατῆδον βασιλείου!»

Ἦ μικρότης τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἀεννάως κατέβληεν αὐτόν. «Τὸ στάδιον, ἔλεγεν οὗτος, εἶναι λίαν μικρὸν δι' ἔθνος ἀθλητῶν.» Πρὸς ἡμᾶς δὲ, οἵτινες εὐσεβάστως ἀλλ' εὐπαρησιαστώως παρεβάλλομεν τὴν φρόνησιν, ἦν ἐν πλείσταις περιστάσεσιν ἔδειξεν ἡ Ἰταλία πρὸς τὴν κακοδιοίκησιν

τῶν ἐν Ἑλλάδι πολιτικῶν κομμάτων ὁ Κανάρης ἀπήντα. «Ἡ διπλωματία ἐδωρήσατο τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου εἰς τὰς μεσημβρινώτερας ἐπικρατίας, δηλαδὴ εἰς τὰς μᾶλλον ἐξημεμένας καὶ ταρχώδεις· τί θὰ ἦτο τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας, εἰάν ἡ διπλωματία ἔπραττε τὸ αὐτό; εἰάν αἱ ἐξάψεις τῶν μεσημβρινῶν δὲν ἐμετριάζοντο ὑπὸ τῆς φρονήσεως τῶν βορείων;»

Ἡ ἀφελῆς αὐτοῦ διάνοια ἐβλεπε καὶ . . . προσέβλεπε πλείστα ὅσα. . .

* *

Ἐν τῇ Βιενναίᾳ ἐκθέσει γλύπτῃς ἑλληνῆς ἐξέθηκε σύμπλεγμά τι παριστάνον τὸν Κανάρην ἔτοιμον ὅπως πυρπολήσῃ τὰ θωμανικὰ πλοῖα.

Τὸ ἀγαλλμα ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν ἦτο ἀριστοτέγγημα, ἦτο πάσης βιογραφίας εὐγλωττοτέρων.

Αἱ βιογραφίαι αὗται διὰ τῶν ἡμερομηνιῶν καὶ ἀριθμῶν τῶν συμκρύνουσι τὸν ἄνθρωπον· λέγουσι, φέρ' εἰπεῖν· «ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης, γέννημα τῶν Ψαρρῶν, ὑπῆρξεν τὸ πρῶτον κυβερνήτης ἑλληνικοῦ τινος πλοιαρίου· διαρκοῦντος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος ἐπυρπόλησε τὰ τουρκικὰ πλοῖα εἰς τὴν διώρυχα τῆς Χίου καὶ τὸν ὄρμον τῆς Τενέδου, πλησίον τῆς Σάμου καὶ τῆς Μυτιλήνης· κατὰ τὸ 1827 ἐξελέχθη πληρεξούσιος ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐθνοσυνελεύσει· μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Κυβερνήτου (9ην Οκτωβρίου 1834) ἀπεχώρησε τῶν πολιτικῶν καὶ ἀποκατέστη ἐν Συρῷ· περὶ τὸ 1848-1849 ἐγένετο πρωθυπουργός· ἐπανελθὼν δὲ καὶ πάλιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τὴν 26ην Μαΐου 1854, παρητήθη τὸν Μάϊον τοῦ 1855· ἀνακηρυχθεὶς ἀρχηγός τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἠρνήθη νὰ δεχθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1861 σύνταξιν ἀνερχομένην εἰς 12,000 φράγ. ἐτησίως· τὸ ἐπιπὺν ἔτος διωρίσθη πρωθυπουργός, πλὴν ἀμέσως ἀπέλυθη τοῦ ἀξιώματος τοῦ-

του παρὰ τοῦ βασιλέως· μετὰ τὴν ἐξώσιν τοῦ Ὀθῶνος, ὁ Κανάρης ἀπήρτισε μέρος τῆς τριμελοῦς προσωρινῆς κυβερνήσεως. . . .» Ὅχι· ὁ περιλημνός μου Κανάρης, ὁ ἥρωας Κανάρης δὲν εἶναι οὗτος· αὐτὸς εἶναι οἷος τὸν ἔγλυψεν ὁ νεαρός αὐτοῦ συμπατριώτης, κατὰ τὴν φοβερὰν νέκυνον στιγμὴν, ἀτεινίζοντα τὰ ἐχθρικά πλοῖα, καὶ οἷον ἐγὼ εἶδον αὐτὸν ἐν τῷ ταπεινῷ αὐτοῦ οἰκίσκῳ μετὰ τοῦ ἡπίου αὐτοῦ μειδιάματος καὶ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ καλοκάγαθίας.

* *

Ἐκεῖ ἔζη ἡσυχός· ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ δύστηνος Ἑλλάς καθήρει βασιλέα, ἀπέπεμπεν ὑπουργόν, καὶ σὺνησθάνετο τὴν ἀνάγκην σεβάστω ὀνόματος ὡς συμβόλου ἑμονοίας καὶ εἰρήνης· τότε δὴ τότε ἡ προσοχὴ ἐκάστου ἐστρέφετο πρὸς αὐτόν. Τρεῖς ἢ τέσσαρες πολιτευόμενοι, ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ὑπενδύτου τῶν ὁποίων ἐδονεῖτο μονοῦλον διόπτριον, ἔχοντες δὲ τὴν ταινίαν τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν κομβιοδόχην, ἐπέβαινον κοινοτάτης ἀμάξης καὶ κατήρχοντο εἰς τὴν ταπεινὴν ἔπαυλιν. «Πρέπει νὰ γίνητε ὑπουργός, νὰ σχηματίσητε ὑπουργεῖον» ἔλεγον οὗτοι πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ καλὸς γέρον ἐδέχετο καὶ τοῦτο χάριν τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ Ἑλλάδος· μετέβαινε μίαν ἢ καὶ δύο ἡμέρας εἰς τὴν Βουλὴν, ἤκουε τοὺς φίλους του εὐφραδῶς ἀγορεύοντας· ἐπίστευεν εἰς τὸν Ζαΐμην, τὸν Τρικούπην, τὸν Δεληγιώργην! Εἶτα ὑποσεῖων τὴν κεφαλὴν, ἐπανεκάμπτεν εἰς τὸν κῆπὸν του, ἀποβαλὼν πολλὰς μίαν ἔτι παρήγορον φρεναπάτην.

* *

Ἐκεῖνος ὁ ἥρωας τοῦ λαοῦ ἠγάπα τὸν βασιλέα του, τὴν βασίλισσάν του, τὸν μικρὸν Κωνσταντῖνόν του.

Συχνάκις πρὸ τοῦ ταπεινοῦ οἰκί-

σκου ἴστατο ἡ βασιλικὴ ἄμαξα· ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἤρχετο ὅπως ἀναστομώσῃ τὸ φρόνημα αὐτοῦ συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ γέροντος ἐκεῖνου, ὅπως ζητήσῃ λείψανόν τι τῆς ἰδανικῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ μέσῳ τῶν φληναφημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, ὅπως εὖρη ἦρωα κραταῖον καὶ ἀγαθόν, τὰ μάλᾳ διάφορον τῶν ἡρώων τοῦ δημοκρατικοῦ συλλόγου τῆς Σύρου!

Ἡ βασίλισσα Ὀλγα, αὐτῆ ἡ ἰσάγγελος γυνή, ἐκάθητο πλησίον τῆς μεγάλῃς καθέδρας τοῦ ναυάρχου· καὶ ὕταν οὗτος διηγείτο τὰ ἀνδραγαθήματα του, οἱ κυανοὶ αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἀπήστραπτον, ἀγαλλομένης ὅτι ἤρχε λαοῦ ἔχοντος ἓνα Κανάρην! Οὗτος δὲ ἐθώπευε τὸν μικρὸν Κωνσταντῖνον, ὅστις ἐρωτηθεὶς ἡμέραν τινα διατίεθόρε τὴν τοῦ ναύτου στολήν, ἀπεκρίνατο· «Διότι καὶ ὁ Κανάρης ἦτο ναύτης!»

Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ὀδηγῆ, βασιλόπαι, κατὰ τὰς μελλούσας ἡμέρας τῆς ζωῆς σου! Εἶθε νὰ εὖρης εἰς τὸ πλευρόν σου καρδίας εὐλικρινεῖς καὶ εὐθαρσεῖς ὡς τὴν τοῦ Κανάρη!

* *

Ἦδη ἡ καρδία ἐκείνη δὲν πάλλει πλέον. Λέγεται ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἀνεβόησαν. «Ἀπέθανεν ὁ μέγας Πᾶν!» Ὡ! ναι, πολλὸ περισσότερο θ' ἀναβοήσωσιν ἢ αὐταὶ ἐκ τῆς ἀπὸ τῶν χειλέων ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων ἐκπεμφθείσης φωνῆς·

«Ἀπέθανεν ὁ Κανάρης!»

Ἐνθυμοῦμαι, πρὸς ἑνὸς ἦδη ἔτους, ὅτι ἐν τῇ πατρίδι μου, ἐν τῇ νέᾳ κυριάρχῳ τοῦ Ἀδριατικοῦ, ἡ ἑλληνικὴ κοινότης ἐπανηγύριζε τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος· ἐκτὸς ἐμοῦ, ἐν τῇ ὑπὸ κυανολεύκαν σημαιῶν περικεκοσμημένῃ ἐκείνῃ αἰθούσῃ, ὅλοι οἱ λοιποὶ ἦσαν Ἕλληνες. Ἡ πα-

ουσία μου εις τὴν ἐπετηρίδα τῆς ἀναγεννήσεως ξένου ἔθνους ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐθλίβε τὴν καρδίαν μου, καὶ μ' ἐπλήρου κατηφείας. Εἰς τῶν ἐκεῖ ἐρέων, ὕψηλός τις παππᾶς, μελάγχρους, μελανόφθαλμος, ἀγωνισθεὶς ἤδη ἐν Κρήτῃ, μ' ἐθεώρησεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν καὶ μ' ἐννόησεν ἐγερθεὶς δὲ τότε καὶ κρατῶν τὸ ποτήριον διὰ τῆς χειρὸς του ἐτόλμησε (ἐν τῇ ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν ὑποκειμένη ἐκείνῃ πόλει) ν' ἀναφωνήσῃ σοβαρῶς καὶ ἐπισήμως:

« Προπίνω ὑπὲρ τῆς πατρίδος σου, τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ βασιλέως σου, τοῦ Βικτωροῦ Εὐμανουήλ. »

Τότε ἐξερράγησαν παρετταμέναι εὐφημῖαι, καὶ δὲν ἠδυνήθη κἀλλιον ν' ἀπαντήσω ἢ διὰ τοῦ « Ζήτω ὁ Κανάρης ! » Ἦδη ἡ ζητωκραυγὴ αὐτῆ δὲν δύναται πλέον ν' ἀντηχήσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν προπόσεων συμποσίου· ἀλλ' ὁ Κανάρης ἐμφαίνει πίστιν, ἡρωισμόν, μεγαλεῖον ἐνὸς λαοῦ· ὡς ἐκ τούτου τὸ « Ζήτω ὁ Κανάρης » θὰ σημαίνῃ πάντοτε· « Ζήτω ἡ Ἑλλάς, » καὶ ἡ Εὐρώπη ὀφείλει νὰ μάθῃ ὅτι μεταξὺ ἐκείνων τῶν Τούρκων, τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Βοσνίων, μεταξὺ ὅλων ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἔθνος, ὅπερ διατηρεῖ ἐτι ἐκ τῆς ἀρχαίας δόξης του σπινθηρα, ἕνα καὶ μόνον σπινθηρα, οὐχ ἡττοσπινθηρα, ἴσασι σπινθηρα!

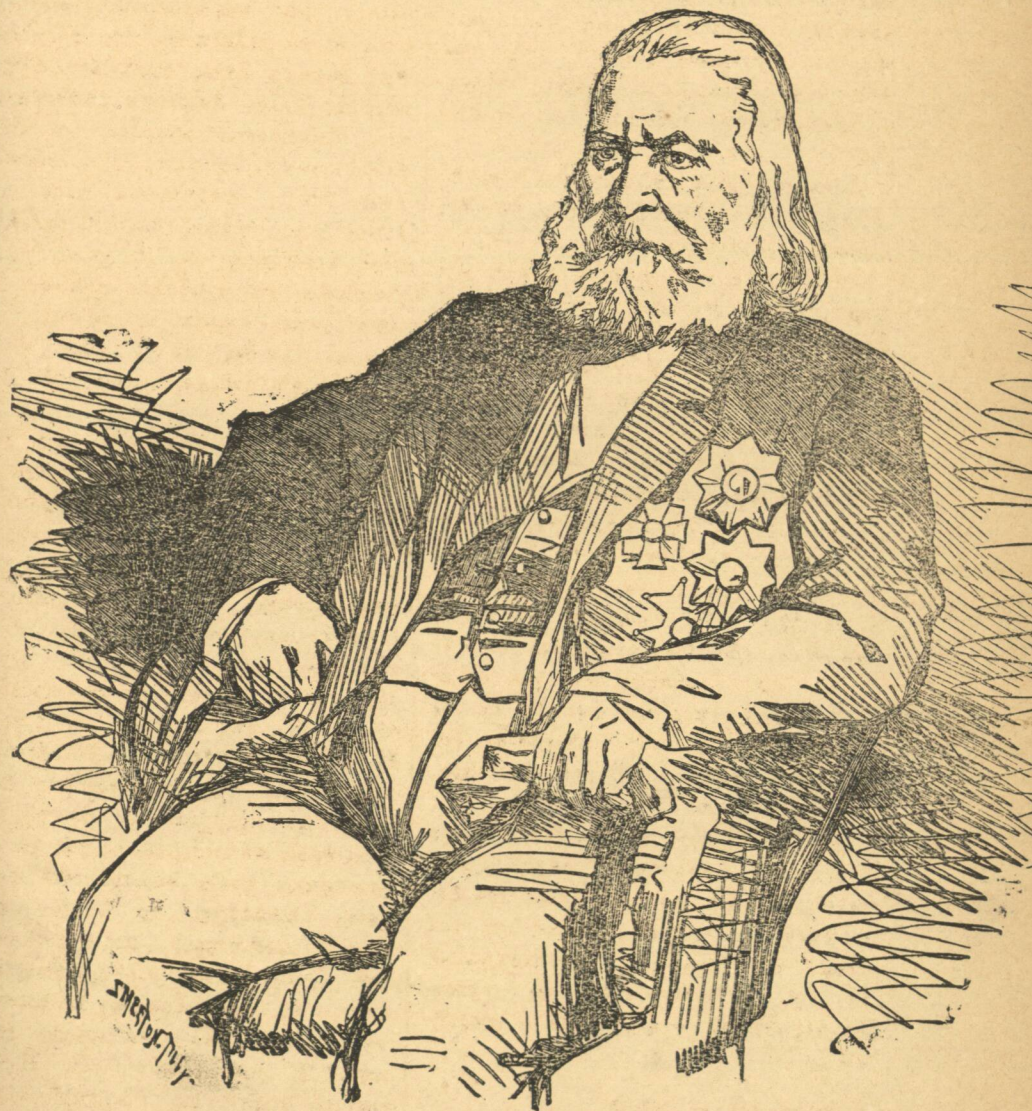
Καὶ ἐὰν τώρα πλέον δὲν ὑπάρχῃ ὁ Κανάρης, ὑπάρχουσι δισχίλιοι μαθηταί, οἵτινες ἀναγινώσκουσι τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Θουκυδίδην ὑπὸ τὰς στοὰς τοῦ ἀθηναϊκοῦ Πανεπιστημίου· καὶ ἐὰν δὲν ἦναι πλέον εἰς χρῆσιν τὰ πνευματικά, — ὑπάρχουσιν οἱ νηορρηκταί.

(Ἐκ τῶν τοῦ Ugo Sogliani)

Π. ΚΑΤΑΒΑΤΗΣ.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Εὐρώπη συταράσσεται ὑπὸ τῆς ἐριννύος τοῦ ἐλέθρου καὶ τῆς ἐρημώσεως, παρήγορος ἀποβαίνει ἡ θεὰ ὁμάδος τινος ἀνθρώπων, πονούντων καὶ ἀγαπώντων ἐν τῷ μέσῳ τοσούτου μίσους καὶ θηριωδίας, μὴ ἀναγνωρίζοντων φίλους ἢ πολεμίους, καὶ παρακολουθούντων μετὰ στοργῆς τὰ ταλαίπωρα τῆς ἀλληλοκτονίας θύματα ὅπως πραῦνῶσιν ἀλγηδόνας, ἅς ἄλλοι ἄνθρωποι ἐπήνεγκον, ὅπως διασώσωσιν ὑπάρξεις ὑπ' ἄλλων ἀνθρώπων ἀπειληθείσας. Ἡ φιλεύσπλαγχνος αὕτη ἑταιρία, ὁ ἱερὸς οὗτος λόγος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλανθρωπίας ἐξελέξατο ὡς ἰδιαιτέρον αὐτοῦ γνῶρισμα τὸ σύμβολον ἐκεῖνο, ἐν ᾧ εἰκονίζονται ἅπασαι αἱ δύναι, ἅπασαι αἱ ἐλπίδες, τέλος αὕτη ἡ χειραφεσία τῆς ἀνθρωπότητος — τὸν Σταυρὸν.

Βεβαίως ἡ Ἑλλάς, ἡ εἰς πᾶσαν εὐγενῆ ἐπιχείρησιν ἐπικροτούσα καὶ ταύτην ἐνθουσιωδῶς ἐνοστερνίζομένη, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ συμμετάσχῃ τῆς σωστικῆς ταύτης τῶν εὐρωπαϊκῶν κοινωνιῶν ροπῆς, καὶ δὴ ἐν Ἀθήναις συνεστήσαν ἐπιτροπὴν μὲν κυριῶν πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ ἐλεήμονος τούτου σκοποῦ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης, ἑτέρα δὲ ἐξ ἀνδρῶν συγκεκλιμένη. Τὸ ἀξιόζηλον παράδειγμα τῆς πρωτευσῆς ἐμιμήθησαν αἱ ἐπαρχαίαι· ἐν δὲ τῇ ἰδιαιτέρῃ ἡμῶν πατρίδι, ἐκτὸς τῆς ἐκ σπουδαιοτάτων ἡμῶν συμπολιτῶν συγκεκλιμένης ἐπιτροπῆς, τὸ ὠραῖον φύλον, ἔτι δὲ ὠραιότερον, καθὼ ὑπὸ τοιούτων ἐμπορούμενον αἰσθημάτων, ἐξελέξατο, τῇ πρωτοβουλίᾳ διαπρεπεστάτης κυρίας, ἄλλην ἐπταμελῆ ἐπιτροπὴν. Ἡ πράξις αὕτη οὐκ ὀλίγην περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸ παρ' ἡμῖν ὠραῖον φύλον πληρέστατα συνειδὸς τὴν πρωτίστην τῆς γυναικὸς ἀποστολῆς· τούτέστι τὴν ἐνάσκησιν τοῦ οἴκου καὶ τῆς εὐεργεσίας· γινώσκωμεν δὲ ἐτι

ΚΑΝΑΡΗΣ.

(Ἐχαράχθη ἐν Παρισίοις δαπάναις ΖΑΚ ΑΝΘΩΝΟΣ.)

ιδίας ἀντιλήψεως τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς ἐν εὐγενεῖ δούλω οἱ ρηθεῖσαι κυρίαί προβαίνουσιν εἰς τὸ ἔργον τῶν. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν περιπτώσει δὲν ἠδυνάμεθα κάλλιον διὰ τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ νὰ ἐπιμαρτυρήσωμεν τὴν φιλόνηρον ταύτην τάσιν, ἣτις καὶ παρ' ἡμῖν τοσοῦτον διακαῶς ἐξεδηλώθη ἢ ἀναδημοσιεύοντες ἐν ταῖς στήλαις ἡμῶν τὴν κατωτέρω περισπούδαστον διατριβὴν ἐνὸς τῶν ἐπιφανιστάτων πολιτῶν καὶ λογίων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Κ. Γεωργίου Τυπάλδου Κοζάκη, τοῦ καὶ γραμματέως τῆς ἐν Ἀθήναις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐπιτροπῆς.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ

ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ

Ὁ στρατιώτης καταρροεῖ τὸν θάνατον χάριν φαντασιώδους στεράνου εἰς τὸ ρωμαντικὸν τῆς δόξης στάδιον, ἀλλ' ἐγειρεῖ τὸν ἔθρον ἐἰς τὴν μάχην περὶ τα καὶ πλύνει μ' ἐν δάκρυ ἐκάστην πληγὴν του.

ΒΥΡΩΝ.

Ὁ πόλεμος ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, εἰς οὓς ἀνέρχεται ἡ μνήμη τῆς ἱστορίας. Ἐφ' ὅσον τὰ ἔθνη ἐπροώδευσαν εἰς τὸν πολιτισμὸν, συνεπρώδευσε ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ τοῦ πολέμου τέχνη. Τὰ ἀρχαιότατα ἐκ τῶν γνωστῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ἰνδοί, εἶχον μονίμους στρατοὺς καὶ στρατιωτικὸν ὄργανισμὸν σπουδαῖον. Οἱ ἀρχαῖοι Μῆδοι καὶ οἱ Πέρσαι παρέταξαν μεγίστους στρατοὺς μετὰ ἵππικου καὶ ὀπλισμένων ἀρμάτων. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἵτινες ὄλας μὲν τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας ἐβελτίωσαν, πολλὰς δὲ ἐτελειοποίησαν, μεγίστας ἐπέλησαν προ-

ΖΑΚΥΝΘ. ΕΤΟΣ Γ'.

δους καὶ εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολέμου, διότι οὐ μόνον ἐβελτίωσαν τὰ τῆς τακτικῆς καὶ τοῦ ὀπλισμοῦ, ἀλλ' ἀνεκάλυψαν αὐτοὶ πρῶτοι τοὺς ἀμεταβλήτους τῆς στρατηγικῆς κανόνας. Ἡ τέχνη τοῦ πολέμου ὀπισθοδρόμησε κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς μεσαιωνικῆς βαρβαρότητος ἐν Εὐρώπῃ, ἵνα εἰσέλθῃ αὖθις εἰς τὸ στάδιον τῆς προόδου μετὰ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Ὡστε ἐκ τῆς ἱστορίας διδασκόμεθα, ὅτι ὁ πόλεμος δὲν εἶναι, ὡς τινες λέγουσι, τὸ προῖόν τῆς βαρβαρότητος, ἀλλὰ γεγονός συμφορῆς, οὕτως εἰπεῖν, τῇ ἀνθρωπότητι, ἀκολουθῶν τὰς τύχας αὐτῆς. Εἰς τὴν ἱστορίαν βλέπομεν τὸν πόλεμον γινόμενον τὸ μέσον ἐνίοτε μὲν πρόοδου, ἄλλοτε δὲ ὀπισθοδρομήσεως. Οὐχ ἤττον ἀείποτε ὁ πόλεμος ἐθεωρήθη δικαίως ὡς ἡ μεγίστη τῶν μαστιγῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Αἱ ἀμφικτυονίαι προσέφερον ἴσως ὑπηρεσίας τινὰς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κόσμον, ὅπως αἱ ἀνακωχαὶ τοῦ Θεοῦ (trêves de Dieu) εἰς τὴν μεσαιωνικὴν Εὐρώπην. Οὐδένα ὅμως οἱ θεοὶ οὗτοι παρεκάλυσαν σπουδαῖον πόλεμον. Κατὰ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς εἰρήνης, ἣτις ἐβασίλευσε ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ Ναπολέοντος Α' μέχρι τοῦ ἀνατολικοῦ πολέμου τοῦ 1853 (ἐξαιρέσει δευτερευόντων τινῶν πολέμων), πλεῖστοι ἐκ τῶν μάλλον πεφωτισμένων ἀνδρῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐπίστευον, ὅτι μεγάλοι πόλεμοι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ λάβωσι χώραν μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, καὶ ὅμως ἐκτοτε ἐγένοντο οἱ συνεχέστεροι καὶ φονικώτατοι τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους πολέμων. Ἦδη δὲ παριστάμεθα μάρτυρες ἐνὸς τῶν φοβερωτάτων πολέμων, οἵτινές ποτε ἐγένοντο. Ἀπέναντι τῶν γεγονότων τούτων δεόν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς παιδαριώδεις ὄλας αἱ προσπάθειαι τῶν Κουακέρων καὶ τῶν φιλειργητικῶν συνόδων, ὅπως παιδαριώδης ὄλας ἦτο

καὶ ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀξίωσις τοῦ ἀγαθοῦ Ἀββάτου de Saint-Pierre, ὅτι εὗρε τὸν τρόπον τῆς ἐξοφελίσεως ἀδιαλείπτου εἰρήνης διὰ τῆς ἀνδρῶσεως ἀνωτάτου τινὸς τῶν ἐθνῶν δικαστηρίου, μέλλοντος νὰ λύη ἀμετακλήτως τὰς μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς! Οἱ πρακτικῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων κρίνοντες ὀφείλουσι νὰ προσπαθῶσι μὲν παντοτρόπως περὶ τῆς δυνατῆς ἀποσοδήσεως τῶν αἰτίων πολέμου τινὸς, ἐπιστάντος δ' αὐτοῦ νὰ φροντίζωσι τὸ κατὰ δύναμιν περὶ τῆς περιθάλψεως τῶν θημάτων αὐτοῦ.

Αἱ πρῶται ἀπαρχαὶ τῆς τέχνης τοῦ περιποιεῖσθαι τοὺς τραυματίας ἀνάγονται εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Βεβαίως δὲν ἐστεροῦντο γνώσειν τινῶν χειρουργικῶν οἱ ἀρχαιότεροι ἀνατολικοὶ λαοί, καὶ ἰδίως οἱ Αἰγύπτιοι. Πλὴν παρ' Ἑλλησι τὸ πρῶτον ἀνευρίσκωμεν εἰς χρόνους ἀρχαιοτάτους τὰς ἀληθεῖς ἐπιστημονικὰς βάσεις τῆς χειρουργίας, ἥδη δὲ παρ' Ὀμήρῳ ἀπαντῶμεν τὴν πρώτην ἀξίαν λόγου στρατιωτικὴν χειρουργίαν ἐξασκουμένην παρὰ χειρουργῶν ἐμπείρων καὶ μεγάλως τιμωμένων. Ἰητροὺς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀρτάσιος ἄλλων, εἶπεν ὁ Ἰδομενεύς. Ἐν τῷ πολιορκουμένῳ τῇ Τροίαν ἑλληνικῶν στρατοπέδῳ διαπρεπέστατοι ἰατροὶ ἦσαν οἱ δύο τοῦ Ἀσκληπιοῦ υἱοί, ὁ Μαχάων καὶ ὁ Ποδλείριος. Παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ Ἀσκληπιὸς κατ' ἐξοχὴν ἠσχολήθη εἰς τὴν χειρουργίαν καὶ θυμιαστὰς ἐπέτυχε θεραπείας διὰ τοῦ σιδήρου, διὰ τοῦ πυρός καὶ διὰ τῶν φαρμάκων. Κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον οἱ τραυματιζόμενοι ἐτύγχανον περυσθῆς τῆς δεούσης ἰατρικῆς περιποιήσεως καὶ θεραπείας παρὰ τῶν δύο Ἀσκληπιαδῶν καὶ παρ' ἄλλων ἰατρῶν, οἵτινες ἦσαν ἥρωες ποιμένες λαῶν, συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν δημογενῶν αὐτῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ θεραπεύοντες τοὺς τραυματίας. Πραγματικῶς ἀξίον εἶναι, ὅτι αἱ στοι-

χειώδεις χειρουργικαὶ γνώσεις φαίνονται λίαν διαδεδομέναί τότε παρ' Ἑλλησι καὶ Τρωσὶ, διότι συχνάκις εἰλείπει ἰατρῶν οἱ ἥρωες θεραπεύουσαν ἀλλήλους, ὡς ὁ Πάτροκλος τὸν Εὐρύπυλον, ὁ Τρῶς Ἀγένορ τὸν φίλον αὐτοῦ ἄνακτα ἥρωα Ἐλενον, ὁ Σθένελος τὸν Διομήδην, ὁ Παλάμων τὸν Σαρπηδόνα. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Ἀφροδίτη πληρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διομήδους (διότι οἱ θεοὶ ἦσαν μὲν ἀθάνατοι, οὐχὶ ὅμως καὶ ἄτρωτοι), τυγχάνει ἐν τῷ Ὀλύμπῳ θεραπείας παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς Διώνης. Ἀπ' ἀρχαιοτάτων δὲ χρόνων παρ' Ἑλλησι, θεοὶ καὶ εὐγενέστατοι δέσποιναι ἐπεχειροῦν τὴν θεραπείαν τῶν πασχόντων, ἀξιωματικῶν παρέχουσαι παράδειγμα εἰς τὰς εὐγενεῖς Κυρίας τῶν μεταγενεστέρων χρόνων. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ θεοὶ εἶχον τὸν ἰατρὸν αὐτῶν, τὸν Παιήονα, ὅστις ἐθεράπευε τοὺς ἀθανάτους κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Μαχάωνος καὶ τοῦ Ποδλείριου, ἦτοι δι' ἡτῶν φαρμάκων. Οἱ νεώτεροι ἐμελέτησαν καὶ ἀνέλυσαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς νεωτέρας χειρουργικῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης τὴν παρ' Ὀμήρῳ χειρουργίαν, ἀνεγνώρισαν δὲ ταύτην ὡς ἔχουσαν σπουδαίαν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν. Ἡ θεραπεία τῶν τραυμάτων, οἷαν περιγράφει αὐτὴν ὁ ποιητὴς, ἐξετελείτο ἢ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἢ ὑπὸ τὴν σκηνήν. Συνίστατο δὲ εἰς τὴν ἐξαγωγήν τοῦ βέλους ἢ τοῦ βλήματος, εἰς τὴν ἐκμύζησιν τοῦ αἵματος, εἰς τὴν ἐπιβολὴν ἡτῶν φαρμάκων, ἦτοι καταπραυντικῶν τῶν πόνων (τῶν μελαινῶν ἀνυμάτων), ἐπὶ τέλει δ' εἰς τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐπιδέσμων. Ἐν πολλοῖς ἢ τοπογραφικῆ ἀνατομίας παρ' Ὀμήρῳ εἶναι τόσο ἀκριβῆς ὅσον καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐπιστήμῃ. Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ πολιορκῶν τὴν Τροίαν Ἑλληνικὸς στρατὸς δὲν ἐστερεῖτο ἰατρικῆς βοηθείας, ἀνεπαρκοῦς μὲν ἴσως, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε πολλοῦ λόγου ἀξίας. Οἱ Ῥωμαῖκοὶ στρατοὶ, καὶ κατὰ τοὺς

νεωτέρους χρόνους οὐκ ὀλίγοι Εὐρωπαϊκοὶ στρατοὶ, ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην πολὺ κατώτεροι τῶν Ἑλλήνων τῆς ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Καίτοι δὲ ὁ Ὀμηρος δὲν παρέχει πληροφορίας περὶ τῶν Τρωϊκῶν ἰατρῶν, ὁ μὲν ἐξ ἀναλογίας καὶ ἐκ τοῦ ἀνωτέρου παραδείγματος τοῦ Ἀγένορος εἰκάζομεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν ἐστεροῦντο ἰατρικῆς καὶ χειρουργικῆς θεραπείας.

Μεταβαίνοντες ἀπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους δυνάμεθα νὰ χρονολογήσωμεν τὴν εἰς τοὺς ἐν πολέμῳ τραυματίας χορηγουμένην ἐπιστημονικὴν θεραπείαν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα ἀκμάσαντος ἐνδόξου γάλλου χειρουργοῦ Ambroise Paré, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ καθιδρυτὴς τῆς νεωτέρας χειρουργίας καὶ ὡς ὁ ἀρχαιότατος τῶν στρατιωτικῶν ἰατρῶν τῆς νεωτέρας Εὐρώπης. Περιοριζόμεθα μόνον νὰ υπομνήσωμεν, ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπὶ τῶν συνεχῶν μεγάλων πολέμων ἐπὶ τῆς Δημοκρατίας, ἐπὶ τῆς Ὑπατίας καὶ ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας, ὀφείλονται αἱ πρῶται σπουδαιόταται ἐπὶ τοῦ προκειμένου βελτιώσεις. Ἡ κατὰ τὴν ἔποχην ἐκείνην παρὰ τοῖς Γάλλοις στρατιωτικὴ χειρουργία, ἐκπροσωπούμενη εἰς τὰ ἐνδοξα ὀνόματα τοῦ Desgenettes, τοῦ Percy καὶ τοῦ Larrey, ὑπῆρξεν ἀνταξία ἀληθῶς τῆς ἡρωικῆς ἐκείνης ἐποχῆς. Ἀληθῶς οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι καὶ οἱ τοῦ ὑγειονομικοῦ κλάδου συνάδελφοι αὐτῶν δὲν ἦσαν μόνον ἰατροὶ ἐμπειρότατοι, ἀλλ' ἀληθεῖς ἥρωες. Ἡ ἀτάραχος αὐτῶν ἀνδρεία ἦτον ἀνωτέρα τῆς ἐθνουσιώδους ἀνδρείας τοῦ στρατιώτου, ἢ δ' αὐταπάρνησις αὐτῶν δὲν ἐγνώριζεν ὄρια. Κατὰ τὴν ἐν Ἰόππῃ ἐνσκήψασαν πανώλην ἐπὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἐκστρατείας, ὁ Desgenettes οὐ μόνον ἐπεσκεπέτο ἀτάραχος τὰ νοσοκομεία καὶ τὰς προσβληθείσας ὑπὸ τῆς νόσου συνηθίας, ἀλλ' ὅπως ἔτι μᾶλλον καθη-

συχάσῃ τὰ πνεύματα καὶ ἐνθαρρύνῃ τοὺς στρατιώτας, λαμβάνει νυστήριον καὶ κεντὰ ἑαυτὸν κατὰ τὴν μασχάλην, ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἐπικρατοῦσα ἀσθένεια δὲν ἦτο πανώλης! Μικραὶ μόνον φλογώσεις ἐπηκολούθησαν, τὸ δὲ ζητούμενον ἀποτέλεσμα κατωρθώθη, ἦτοι ἡ ἐπελθοῦσα ἐν τοῖς πνεύμασι τοῦ στρατοῦ ἡσυχία, ἥτις κατέστησε καὶ τὴν νόσον ἡπιωτέραν καὶ τὰς ἰάσεις συχνοτέρας. Εἰς τὸν Percy ὀφείλονται τὰ πρῶτα κινήτὰ χειρουργεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπουσι τὴν ἀπονομὴν βοηθείας εἰς τοὺς τραυματίας ἥδη ἀφ' ἧς στιγμῆς πίπτουσι ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Τὰ χειρουργεῖα ταῦτα ἐτελειοποίησεν ὁ Larrey. Ὁ ἀτρόμητος, φίλεργος, ἄγρυπνος καὶ ἀκάματος ἐκεῖνος ἀνὴρ παρίσταται οἶοναι ὡς ὁ ἰδανικὸς τύπος τοῦ στρατιωτικοῦ χειρουργοῦ. Οὐδέποτε ὑπὸ οὐδεμιᾶς περιστάσεως κατεβάλλετο ἢ ἀπεθαρρύνετο. Ὁ δὲ ἐφευρετικὸς αὐτοῦ ἐδημιούργει ἀπροσδοκῆτως μέσα περιθάλψεως καὶ σωτηρίας εἰς τὰς μᾶλλον δυσχερεῖς περιστάσεις. Ἐν τῇ νήσῳ Lobau ἐστερεῖτο κρέατος πρὸς κατασκευὴν ζωμοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποῖου ἐκινδύνευον ἢ ἀποθάνωσιν οἱ ἐξηνητημένοι ἀσθενεῖς. Ἐσφαξε λοιπὸν τοὺς ἰδίους ἵππους, ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχον μαγειρικὰ σκεύη, ἔβρασε τὸ κρέας ἐντὸς θωράκων, ἐπενόησε δὲ ἢ ἀρτύσῃ τὸν ζωμὸν διὰ πυρίτιδος ἐν ἑλλείψει ἁλατος. Καὶ τὸν πρῶτον μὲν κύαθον τοῦ πόματος τούτου ἔλαβεν ὁ στρατάρχης Μασσένας, τὸ δ' ἐπίλοιπον διανεμήθη εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ὁποῖους μεγάλως ὠφέλησεν ὁ ἀρεμίανος τῷ ὄντι οὗτος ζωμός. Περὶ τοῦ ἐξόχου τούτου ἀνδρὸς ὁ πανηγυριστὴς αὐτοῦ, ὁ εὐγλωττὸς Pariset ὀρθῶς εἶπεν, ὅτι «ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐνδόξων συμβάντων, ἅτινα θέλουσι κινήσει » τὸν θαυμασμὸν τῶν μεταγενεστέρων » ἐτήρησε τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀξιοπρεπῶς » καὶ ὑπῆρξε μέγας μεταξὺ τῶν μεγάλων.»

Πλὴν ἡ ἀριστίαις τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν νοσοκόμων δὲν ἀρκεῖ, ὅπως περιθάλψῃ τὸσα τοῦ πολέμου θύματα. Πρὸς συμπλήρωσιν ἐν μέρει τῶν ἐλλείψεων τούτων καθιδρύθη ὁ θεσμὸς τοῦ Ἐρυθροῦ Σκαυροῦ, ὅστις δικαίως δίνεται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ μεγίστη προσπάθεια, ἣτις ποτὲ κατεβλήθη ἐπὶ τῆς φιλάνθρωπίας πρὸς ἀνακούρισιν τῶν τοῦ πολέμου θυνῶν. Ἡ ἴδρσις τοῦ Ἐρυθροῦ Σκαυροῦ ἔλαβεν ἀφιεθρίαν ἐκ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ πολέμου τοῦ 1859. Εἰς λόγιος Ἐλβετὸς, ὁ Κ. Henry Dunant ἐκ Γενεύης, ἔχων φιλάνθρωπικὴν παρὰ τινῶν ἐκ τῶν συμπολιτῶν του ἐντολή, παρέστη εἰς τὴν μάχην τοῦ Σολφερίνου, παρεστῆς δὲ μετ' αὐτὴν προσήνεγκε σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς πλείστους τραυματίας. Τὰς ἐντυπώσεις καὶ παρατηρήσεις αὐτοῦ ὁ Κ. Dunant ἐδημοσίευσεν ἐν πονήματι ἐπιγραφομένῳ *Mia ἀνάμνησις τοῦ Σολφερίνου* (Un souvenir de Solferino) ἐν ᾧ σπαριζικαρδίας περιέγραψε τὰ δεσινὰ τῶν τραυματιῶν καὶ τὰ ἀτελεῖα μέσῃ τῆς περιθάλψεως αὐτῶν. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βιβλίου τούτου ἐπροξένησε πολλήν ἐν Εὐρώπῃ συγκίνησιν, περιέχει δὲ λεπτομερείας ὀδυνηρὰς περὶ τῆς ἀγριότητος, μεθ' ἧς γίνεται ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης καὶ περὶ τῆς ἀτελείας τῶν μέσων τῆς περιθάλψεως τῶν ἀτυχῶν θυμάτων. «Οὐδὲν ἠχαρίζεται ἡ ζωὴ, λέγει ὁ Κ. Dunant, εἶναι σφαγή, εἶναι ἀγῶν, θηρίων ἀγῶν, φρενητιῶντων καὶ δ.ψόντων σίμα.» Τὸ ἱππικὸν καὶ τὸ πυροβολικὸν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐφορμᾶ ἐπὶ πεδίων κεκαλυμμένων ὑπὸ τραυματιῶν φίλων καὶ ἐχθρῶν, οὓς ἀδιὰφρως κατκωνντρίβουσι ὑπὸ τοῦ ἱπποῦ καὶ ὑπὸ τοῦ τροχοῦ. Ἐνίοτε οἱ ἀντιμαχόμενοι φονεύουσι τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς ψυχορραγοῦντας. Κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Κ. Dunant, μετὰ τὴν μάχην τοῦ Σολφερίνου οὐκ ὀλίγοι τραυματίαι διατελοῦντες ἐν λι-

ποθυμίας ἐτάφησαν ζῶντες. (1) περιόνομος περιηγητὴς καὶ ἰατρὸς Tournefort περιγράφων τὰ κατὰ τὴν Τουρκικὴν αὐτοκρατορίαν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀναφέρει ὡς φρικωδέστατον δεῖγμα τῆς τῶν γενιτσάρων βαρβαρότητος, ὅτι μετὰ τὴν μάχην θάπτουσι πολλὰς ζῶντας τοὺς τραυματίας αὐτῶν. Ταῦτα ὅμως συμβαίνει σήμερον ἐν τοῖς πεπολιτισμένοις στρατοῖς τῆς Εὐρώπης. Μὴ νομίσῃ δὲ τις, ὅτι εἶναι σπάνιον. Εἶνε ἀπεναντίας τότῳ συνεχῆς, ὥστε ὁ ἀριστὸς ρώστος στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς Heyfelder συμβουλεύει, ὅπως τὰ μετὰ τὴν μάχην ἀποστελλόμενα πρὸς ταρὴν των νεκρῶν ἀποσπάσματα συνοδεύωσιν ἰατροί, ὅπως μὴ θάπτωνται οἱ λιπόθυμοι καὶ νεκροφανεῖς τραυματίαι. Ἐν γένει φρικώδεις παριστᾶ ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀγωνίας τῆς ἡμέρας τῆς μάχης καὶ τῶν μετ' αὐτὴν ἡμερῶν, ὅτε σωρεῖται ὅλαι τραυματιῶν ἀπέθνησκον ἀβυθήτοιοι, στερούμενοι μιᾶς σταγόνης ὕδατος ὅπως παρηγορήσωσι τὴν ἄσβεστον δίψαν αὐτῶν. Τίς δύναιτο νὰ συλλάβῃ τὴν οἰκτιρῶν ἀγωνιῶν! Ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν ταῖς πλατείαις, ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις καὶ ἐν τοῖς νοσοκομείοις τῆς Καστιλιόνης, τῆς Βρεσσίας, τῆς Κρεμόνης, τοῦ Βερογίου, τῶν Μεδιολάνων καὶ ἄλλων πόλεων κείνται χιλιάδες τραυματιῶν ἰταλογγάλλον, καὶ ἄλλοι τοσοῦτοι εἰς τὰς ὑπὸ τῶν αὐστριακῶν κατεχομένους πόλεις, οἱ δὲ ἰατροί, καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἰθελονταὶ νοσοκόμοι δὲν ἐπαρκοῦσιν ὅπως νοσηλεύσωσιν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος τοσοῦτων πασχόντων. Οἱ ἄφροντοι ἀκρωτηριασμοὶ πλείστων τραυματιῶν πρὸς ἀποφυγὴν ἐπικειμένου ἐκ γαργαίνης θανάτου εἶναι ἡ ἀφορμὴ γοερῶν σκηνῶν. Τὰ ἀναισθητήρια δὲν ἐπιτυγχάνουσι πάντοτε, εἰς πολλοὺς δὲ προκλοῦσι σπουδαίας νευρικές κρίσεις. Ἡ ἐν Σολφερίνῳ τὴν 24 Ἰουνίου 1859 συναρθεῖτα μάχην διήρ-

κεσεν ἀπὸ ὄρθρου θαθεος μέχρις ἑσπέρας. Οἱ μαχηταὶ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὑπολογίζονται εἰς τριακοσίας περίπου χιλιάδας ἀνδρῶν. Κατὰ τοῦ ἐπισήμως δημοσιευθέντος ἀριθμοῦ ἐπεσον κατ' αὐτὴν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν φονευμένοι καὶ τραυματίαι 3 ἀντιστρατάρχαι (feld-marchaux), 9 στρατηγοί, 156 ἀξιωματικοὶ παντός βαθμοῦ, (ἐξ ὧν 610 αὐστριακοὶ καὶ 936 γαλλοσάδοι), καὶ περίπου 40,000 στρατιῶται καὶ ὑπαξιωματικοί. Ἡ περιθάλψις τοσοῦτων τραυματιῶν ἦτο τότε μᾶλλον ἀνέφικτος ὅσα μέγιστος ἦτο ἤδη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσθενῶν ἐν τοῖς ἀντιμαχομένοις στρατοῖς. Ἀπὸ τῆς 15 μέχρι τῆς 31 αὐγούστου 1859 ὑπολογίσθησαν εἰς 19,665 οἱ εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Βρεσσίας εἰσελθόντες ἀσθενεῖς στρατιῶται, ἐξ ὧν οἱ 19,000 ἀνήκον εἰς τὸν γαλλοσαρδικὸν στρατὸν, οἱ δ' αὐστριακοὶ εἶχον περίπου 20,000 ἀσθενεῖς στρατιῶτας εἰς τὰ νοσοκομεία τοῦ Βενετικοῦ. Ὡς αἰετοτε, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης περιστάσεως βλέπομεν τοὺς ἰατροὺς διακρινόμενους ἐπὶ ἀκαταβλήτῳ ζήλῳ καὶ ἀπολύτῳ ἀταπαρνήσει. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦτον ἀνεπαρκέστατος. Κατὰ τὰς ὀκτῶ πρώτας ἡμέρας οὐδεμιᾶς ἐτύγχανον θεραπείας ἢ καὶ ἀπλῆς περιθάλψεως ἐκεῖνοι, οὓς οἱ ἰατροὶ δι' ἐνὸς ἐμφαντικοῦ νεύματος ὑπεδείκνυον ὡς θανατηφόρους τετραυματισμένους, διότι ἔνεκα τῆς πληθύος τῶν τραυματιῶν αἱ φροντίδες τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν νοσοκόμων συνεκεντροῦντο εἰς τοὺς παρέχοντας ἐλπίδα σωτηρίας. Οὕτω δὲ πλείστοι ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς σημαίας των θανατηφόρως τρωθέντες στρατιῶται ἀπέθανον ἐγκαταλειμμένοι καὶ μὴ τυχόντες ὡς ἀμοιβῆς οὔτε καὶ ἐλάχιστης κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς των στιγμᾶς ἐνδείξαις ὡς οἴκτου Ἄλλ' ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα περικοπὰς τινὰς ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ Κ. Dunant.

«Τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου ὁ ἀριθμὸς τῶν τραυματιῶν ἐπὶ τοσοῦτον ἀξάνει, ὥστε ἡ Διοίκησης καὶ οἱ κατ' οἰκίαι καὶ τὸ ἐν Καστιλιόνῃ καταλειφθὲν στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα ἀδυνατοῦσι νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν περιθάλψιν αὐτῶν. Τότε δὲ ἄρχονται σκηναὶ ἐπίσης ἀξιοθρήνητοι καίτοι ὅλως διάφοροι τῶν τῆς προτεραίας.

Ἐπὶ τῆς ἀγωνίας καὶ ὕδωρ καὶ ὅμως οἱ τραυματίαι ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης ὑπάρχει μοτὸς ἐν ἀφρονίᾳ, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει χειρὸς ἱκαναί, ὅπως ἐπιθέσωσιν αὐτὸν ἐπὶ τῶν πληγῶν. Οἱ πλείστοι τῶν ἰατρῶν ἠναγκάσθησαν ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς Καζαράνα, οἱ νοσοκόμοι εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς καὶ αἱ χεῖρες ἐλλείπουσιν ἐν τῇ κρίσιμῳ ταύτῃ στιγμή. . .

«Ὅποιος ἀγωνίας, ὅποιος ὀδύνας βλέπομεν κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς 25, 26 καὶ 27. Αἱ πληγαί, ἐρεθισθεῖσαι ἐκ τοῦ καύσανος καὶ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ὕδατος καὶ πάτης θεραπείας, ἐγείναι ἀλγεινότεραι δηλητηριώδεις ἰναθυμιάσεις ἡ διαφθείρουσι τὸν ἀέρα, εἰ καὶ πᾶσαν καταβάλλει προσπίθειαν ἢ ἐφορεία ὅπως διατηρῆ ἐν καλῇ καταστάσει τὰ νοσοκομεία τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν νοσοκόμων, τῶν βοηθῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν καθίσταται ἐπαισιητότατον, καθότι αἱ εἰς Καστιλιόνῃ διευθυνόμεναι πομπαὶ ἐξακολουθοῦσι φέρουσαι ἀνὰ πᾶν τέταρτον τῆς ὥρας νέους τραυματίας, καίτοι δὲ μεγάλην ἀναπτύσσει δραστηριότητα ἡ ἐφορεία μεταβιβάζουσα τῇ βοηθείᾳ ἰδιωτῶν τινῶν τραυματίας εἰς Brescia δι' ἀμαξῶν σφομέων ὑπὸ βοῶν, καὶ πάντες δὲ οἱ κάτοικοι ὅσοι ἔχουσιν ἀμαξῶν προσφέρουσιν αὐτὴν ὑπὲρ τῶν τραυματιῶν καὶ παραλαμβάνουσιν οὓς ἐμπιστεύονται αὐτοῖς ἀξιωματικούς, αἱ ἀναχωρήσεις ἐλαττοῦνται πολὺ τῶν ἐλεύσεων καὶ ἡ ἐπισώρευσις ἀδιαλείπτως ἀυξάνει.

Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ἐκκλησιῶν

ἡ τῶν νοσοκομείων τῆς Καστιλιόνης κατετέθησαν παραλλήλως τραυματίαι πάσης ἐθνικότητος, γάλλοι καὶ ἀρχαῖοι καὶ γερμανοὶ καὶ σλαῦοι. Τινὲς ἐξ αὐτῶν τοποθετηθέντες προσωρινῶς εἰς τὸ ἐνδότερον τῶν παρεκκλησιῶν ἀδυνατοῦσι νὰ κινηθῶσιν, ἄλλοι δὲν ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ὁποίου κατέχουσι στενοῦ χώρου. Ἄρα καὶ βλασφημίαι καὶ οἰμωγαὶ πληροῦσι τοὺς θόλους τῶν ἱερῶν τοῦ αὐτοῦ. «ὦ κύριε, πόσον πάσχω, μοὶ ἔλεγόν τινες τῶν δυστυχῶν ἐκεῖνον· μᾶς ἐγκαταλείπουσι, μᾶς ἀφίνουσι ν' ἀποθάνωμεν ἐλευθέρῳ τῷ τρόπῳ καὶ ὅμως ἐπολεμήσαμεν καλῶς.» Εἰ καὶ τόσους ὑπέστησαν κόπους, καὶ τόσας διήλθον νύκτας ἄπνοι, δὲν εὐρίσκουσιν ἀνάπαυσιν· ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τῶν ἐπικαλοῦνται τῇ ἐνθάδε ἰατρῷ ἢ κυλίονται ἐξ ἀπογνώσεως ἐν σπασμοῖς, οἱ ὅποιοι ἀπολήγουσιν εἰς τέτανον καὶ εἰς θάνατον. Στρατιῶται τινες, φανταζόμενοι ὅτι τὸ ἐπὶ τῶν πυθῶν αὐτῶν πληγῶν χερόμενον ψυχρὸν ὕδωρ παραγάγει σκώληκας, δὲν ἀφίνουσι οὔτε τοὺς ἐπιδέσμους αὐτῶν νὰ ἐρέξωσιν· ἄλλοι ἀφοῦ ἔτυχον τῆς καταλλήλου ἐπιδέσεως ἐν τοῖς χειρουργείοις, δὲν ἀπήλαυσαν πλέον ἄλλην διαρκούσης τῆς ἐν Καστιλιόνῃ ἀναγκαστικῆς αὐτῶν διαμονῆς, οἱ δ' ἐπιδέσμοι αὐτῶν λίαν ἐσφιγμένοι ὄντες ὅπως ἀνθέξωσιν εἰς τοὺς κλονισμοὺς τῆς πορείας καὶ μὴ ἀνανεωθέντες οὐδὲ ὑπολυθέντες, κατήχησαν θάσανος δι' αὐτοῦς. Οὗτοι ἔχοντες τὸ πρόσωπον μελανὸν ἐκ τῶν μυῶν τῶν ἐπικαθημένων εἰς τὰς πληγὰς τῶν, στρέφουσι πανταχόσε βλέμματα ἀπηλπισμένα οὐδεμίαν ἀπολαμβάνοντες ἀπάντησιν. Παρ' ἐκεῖνοις, ὁ μανδύας, τὸ ὑποκάμισον, αἱ σάρκες καὶ τὸ αἷμα ἐσχημάτισαν μίγμα ὅπου ἐνεκατέστησαν οἱ σκώληκες· πολλοὶ φρίττουσιν ἀναλογιζόμενοι ὅτι θέλουσι καταφάγει αὐτοὺς οἱ σκώληκες οὗτοι, τοὺς ὁποίους νομίζουσιν ἐξερχομένους τοῦ σώματός των, ἐνῶ προέρχονται ἐκ τῶν ἀπείρων μυῶν τῶν λυμαινο-

μένων τὸν ἀέρα. Ἐπιτιθῶν βλέπω στρατιώτην ἐντελῶς παραμορφωμένον, οὗ ἡ γλῶσσα ὑπερμέτρως ἐξέρχεται τῆς τεθραυσμένης καὶ ἐσχισμένης σιαγόνης· κινεῖται καὶ προσπαθεῖ ν' ἀνορθωθῆ, ἐρέχῃ διὰ ψυχροῦ ὕδατος τὰ ξηρὰ αὐτοῦ χεῖλη καὶ τὴν ἐσκληκυῖαν γλῶσσαν, λαμβάνω ὀλίγον μοτὸν, εἰδάπτω αὐτὸν ἐντὸς τῆς ὑδρίας τῆς κατοπίου μου κουιζομένης καὶ θλίβω τὸ ὕδωρ τοῦ σπόγγου τούτου ἐν τῇ ἀμόρφῳ δπη, τῇ ἀναπληροῦτῃ τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἰδοὺ ἕτερος δυστυχῆς, τοῦ ὁποίου ἡ σπῆλη ἀφῆρεσε μέρος τοῦ προσώπου· ἡ ρίσι, τὰ χεῖλη, ὁ πώγων ἐχωρίσθησαν τοῦ λοιποῦ προσώπου· μὴ δυνάμενος νὰ διμλήσῃ καὶ τυφλὸς σχεδὸν ὢν, χειρονομεῖ καὶ διὰ τῆς τοιαύτης λυπηροτάτης παντομιμικῆς, συνοδουμένης ὑπὸ φθόγγων ἀνάθρων ἐφελκύνει τὴν προσοχὴν τῷ δίδω νὰ πῆ καὶ ρίπτω ἐπὶ τοῦ αἵματοφύρου τοῦ προσώπου τοῦ ὀλίγας σταγόνας καθαροῦ ὕδατος. Ἄλλος πάλιν, ἔχων ἀνοικτὸν τὸ κρανίον, ἐκπνέει ἐπιχέων τὸν μυελὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς ἐκκλησίας· οἱ σύντροφοὶ τοῦ ἀπαθοῦσιν αὐτὸν διὰ τοῦ ποδός, ἵνα μὴ ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν· προστατεύω αὐτὸν κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς καὶ καλύπτω διὰ ρινομάκτρου τὴν ἀθλίαν κεφαλήν, ἣν κινεῖ ἐτι ἀσθενῶς.

«Εἰ καὶ ἐκάστη οἰκία ἔγεινε νοσηλευτήριον, καὶ ἐκάστη δὲ οἰκογένεια εἶχεν ἱκανὴν φροντίδα τὴν περίθαλψιν ὧν παρέλαβεν ἀξιωματικῶν, κατάρθωτα ὅμως ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς κυριακῆς νὰ συναθροίσω ἀριθμὸν τινα γυναικῶν ἐκ τῶν τοῦ λαοῦ, αἵτινες συντελοῦσι κατὰ δύναμιν εἰς τὰς καταβαλλομένας προσπαθείας πρὸς ἐπικουρίαν τῶν τραυματιῶν τῷ ὄντι, οὔτε περὶ ἐκτακτῶν πρόκειται οὔτε περὶ ἄλλης τινὸς ἐγχειρήσεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ δοθῇ τροφή καὶ πρὸ πάντων ὕδωρ εἰς ἀνθρώπους ἀποθνήσκοντας, κατὰ γράμμα, τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης· ἀφοῦ δ' ἐπιτευχθῇ

τοῦτο, δεόν νὰ ἐπιθεθῶσιν αἱ πληγαὶ αὐτῶν, νὰ πλυθῶσι τὰ αἱματώδη σώματά των, τὰ ὑπὸ λάσπης καὶ ἐντόμων κεκαλυμμένα, ταῦτα δὲ πάντα νὰ γίνωσιν ἐν τῷ μέσῳ ἀηδῶν καὶ δυσωδῶν ἀναθυμιάσεων, ἐν τῷ μέσῳ ἀτμισφαίρας καυστηρᾶς καὶ οἰμωγῶν καὶ θρήνων.

Ἐν τούτοις, πυρὴν ἐθελοντῶν κατηρτίσθη καὶ αἰλομυρβαδαὶ γυναῖκες τρέχουσι πρὸς κείνους, οἵτινες περισσότερον τῶν ἄλλων οἰμώζουσιν, εἰ καὶ δὲν εἶναι πάντοτε οἱ μᾶλλον ἀξιόληπτοι. Προσπαθῶ νὰ ὀργανώσω ὅσον οἶόν τε καλλίτερον τὰς ἐπικουρίας ἐν τῇ συνοικίᾳ, ἥτις φαίνεται μᾶλλον ἐλλείπουσα τοιοῦτων, καὶ λαμβάνω ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν μου μίαν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Καστιλιόνης, κειμένην ἐπὶ ὑψώματος ἀριστερὰ τοῦ ἐκ Brescia ἐρχομένου καὶ ὀνομαζομένην, νομίζ, Chiesa Maggiore. Πεντακόσιοι περίπου στρατιῶται ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ συσσωρευμένοι καὶ ἕκαστον τοῦλάχιστον ἄλλοι κείνται ἐπὶ ἀγύρου ἔξω τῆς ἐκκλησίας ὑποκάτω σκιαδός, ἣν ἔστησαν· ἵνα προσφυλάξωσιν αὐτοὺς τοῦ ἡλίου. Αἱ γυναῖκες εἰσελθούσαι προσέρχονται ἐκάστῳ αὐτῶν κρατοῦσαι ὑδρίας καὶ κάδους πλήρεις διαυγοῦς ὕδατος, δι' οὗ παύουσι τὴν δίψαν καὶ διαβρέχουσι τὰς πληγὰς. Τινὲς τῶν αὐτοσχιδίων τούτων νοσοκόμων εἰσὶ κόραι εὐεεῖς καὶ χαρίεις· ἡ γλυκύτης καὶ ἡ ἀγαθότης αὐτῶν, οἱ ἔνθακρες περικαλλεῖς ὀφθαλμοὶ των, ἡ συμπύθεια καὶ αἱ περιποιήσεις ἐνθαρρύνουσι κατὰ τι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀνορθοῦσι τὸ ἠθικὸν αὐτῶν. Μικροὶ παῖδες ἐγχώριοι πηγαίνουσιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὰς πλησιεστέρας κρήνας μετ' ὕδρων, κάδων καὶ ποτιστριῶν. Τὴν διανομὴν τοῦ ὕδατος διαδέχεται ἡ διανομὴ ζωμοῦ, οὗ οἱ περὶ τὴν ἐφορείαν ἀναγκάζονται νὰ παρασκευάζωσι μεγάλας ποσότητας...

«Παμμεγέθη δέματα μοτοῦ κατε-

τέθησαν τῇ δε κακείσε, ἕκαστος δὲ δύναται νὰ ὠφελῆθῃ αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ ἐπιδημίδες, αἱ θρόνοι καὶ τὰ ὑποκάμισα ἐλλείπουσιν· ὀλίγιστα ὑπάρχουσι μέσα ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ πόλει, ἐνθα διήλθεν ὁ αὐστριακὸς στρατός, καὶ οὐδ' αὐτὰ τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀντικείμενα δύναται τις νὰ προμηθευθῇ· ἀγοράζω ὅμως ὑποκάμισα τινα καινούργη διὰ μέσου τῶν ἀγαθῶν γυναικῶν, αἵτινες ἔδωκαν ἤδη ὅλα τὰ παλαιὰ αὐτῶν πανία, τὴν δὲ πρώτῃν τῆς δευτέρας πέμπω τὸν ἀμαξηλάτην μου εἰς Brescia πρὸς προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων· οὗτος ἐπανέρχεται μετ' ὀλίγας ὥρας, φέρων ἐν τῇ ἀμάξῃ του σπόγγους, ἐπιδέσμους λινοῦς, καρφίδας, σιγάρα καὶ καπνὸν, χαμαίμηλον, μολόχην, ἀκταίαν, πορτογάλλια, ζάκχαριν καὶ λεμόνια, ὥστε δυνάμεθα νὰ δώσωμεν δροσιστικὴν λεμονάδα, νὰ πλύνωμεν τὰς πληγὰς διὰ μολόχης, νὰ ἐπιθέσωμεν γλιὰρὰ σπλήνια καὶ ν' ἀνανεώσωμεν τοὺς ἐπιδέσμους.

Ἐν τούτοις, ἐκερδήσαμεν νεοσυλλέκτους τινὰς, ἀρχαῖον ἀξιωματικὸν τοῦ ναυτικοῦ καὶ δύο περιηγητὰς ἀγγλοῦς, οἵτινες, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδωσι τὰ πάντα, εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, τοὺς ὁποίους δὲ διὰ τῆς βίας σχεδὸν κρατοῦμεν· ἕτεροι δύο Ἄγγλοι δεικνύουσι τὸναντίον ἐξ ἀρχῆς μεγίστην ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μᾶς βοηθήσωσι· διανέμουσι δὲ σιγάρα εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς. Ἴταλὸς ἀββάτης, τρεῖς ἢ τέσσαρες περιηγηταὶ καὶ εἰς δημοσιογράφος ἐκ Παρισίων, ὅστις ἀναλαμβάνει ἔπειτα τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπικουριῶν ἐντὸς πλησίον κειμένης ἐκκλησίας, πρὸς δὲ τινὲς ἀξιωματικοί, ὧν τὸ ἀπόσπασμα διετάχθη νὰ μείνῃ ἐν Καστιλιόνῃ, δίδουσι ἡμῖν χεῖρα βοηθείας. Ἄλλ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τῶν στρατιωτικῶν τούτων λιποθυμῆ ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ πολλοὶ τῶν ἄλλων ἐθελοντῶν νοσοκόμων μας ἀποσύρονται ἀλληλοδιαδόχως, μὴ δυνάμε-

μενοι ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν θῆαν τῶν ἀλγυδύων, τὰς ὁποίας ἀσθενῶς μόνον δύναται ν' ἀνκουφίσωσιν. Ὁ ἀββάτης ἀπεσύρθη καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἐπανέρχεται φέρων πρὸς χρῆσιν ἡμῶν ἀρωματικά χόρτα καὶ φιαλίδας ἀλάτων· νέος τις γάλλος περιηγητὴς, στενοχωρηθεὶς ὑπὸ τῆς θῆας τῶν ζώωντων ἐκείνων ἐρειπίων, ἀρχίζει αἰφνης νάκλαιη γοερώς. Ἐμπορὸς ἐκ Neuchâtel ἀφιερύεται ἐπὶ δύο ἡμέρας εἰς τὴν ἐπίδου τῶν πληγῶν καὶ εἰς τὸ γράφειν ἐπιστολάς εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν θνησκόντων. Ἀναγκάζομεθα νὰ μετριάσωμεν Βέλγουν τινὸς τὸν φιλόανθρωπον ἐνοουσιασμὸν, ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον ἐκορυφώθη, ὥστε φοβούμεθα μήπως καταληφθῆ ὑπὸ κακότητος πυρετοῦ (fièvre chaude), ὡς συνέβη τοῦτο εἰς ἀξιωματικὸν ἐρχόμενον ἐκ Μιλάνου ὅπως μετὰ τὴν παρ' ἧ ἀνῆκε σώματι. Στρατιῶται τινες τοῦ ἐν τῇ πόλει καταληφθέντος ἀποσπάσματος προσιπαθοῦσι νὰ βοηθήσωσι τοὺς συστρατιώτας τῶν, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ δύναται ν' ἀνεχθῶσι τὸ θέαμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον καταβάλλει αὐτοὺς καὶ ἐκπλήττει τὴν φαντασίαν αὐτῶν. Δεκαεὺς τοῦ μηχανικοῦ τραυματισθεὶς ἐν Μαγέντα, ἰαθεὶς δὲ σχεδὸν καὶ ἐπιστρέφων εἰς τὸ τάγμα του, ἔχων ὅμως ἀδειαν ὀλίγων ἡμερῶν, μᾶς συνοδεύει καὶ μᾶς βοηθεῖ μετὰ καρτερίας, εἰ καὶ δις λιποθυμεῖ. Χρησιμοποιοῦμεν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν νοσοκομείων αἰχμαλώτους καλῶς ἔχοντας, τρεῖς δὲ ἰατροὶ αὐστριακοὶ μᾶς βοηθοῦσι. Γερμανὸς χειρουργός, διαμείνας γενναίως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὅπως περιθάλλῃ τοὺς αὐστριακοὺς τραυματίας, ἀφροισύται εἰς τοὺς τραυματίας ἀμφοτέρων τῶν στρατῶν...

«Μὴ μὲ ἀφίνετε ν' ἀποθάνω!» ἀνέκραζόν τινες τῶν δυστυχῶν τούτων, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ μ' ἐλάβανον τῆς χειρὸς μετ' ἐκτάκτου ζωηρότητος, ἀπέπνεον ἅμα ἐκλιπούσης τῆς ἐπιπλάστου

ταύτης δυνάμεως. Νέος δεκαεὺς εἰκοσι περὶ τοῦ ἐτῶν, ἔχων γλυκὴ καὶ ἐμφραστὴν τὸ πρόσωπον, ἐπληγώθη ὑπὸ σφαίρας κατὰ τὸν ἀριστερὸν λαγόναν· ἡ κατάστασις αὐτοῦ δὲν παρέχει ἐλπίδας, ἐννοεῖ δὲ τοῦτο ὁ ἴδιος· ἀφοῦ ἐβουλόθησα αὐτὸν νὰ πίνῃ, μ' εὐχαριστεῖ καὶ δακρύων προσθέτει· «Ἄ κύριε, ἂν ἐδύνασθε νὰ γράψετε εἰς τὸν πατέρα μου νὰ παρηγορήσῃ τὴν μητέρα μου!» Ἐσημείωσα τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τῶν γονέων του, μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς ἀπέθανε. Γέρον λοχίας, ἀρχαιότατος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, μοὶ ἔλεγε μετὰ μεγίστης θλίψεως καὶ πικρίας· «Ἐὰν μὲ ἐθεράπευον ἐγκαίρως, ἤθελον ζῆσαι, ἐνῶ ἀπόψε δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον» καὶ τῷ ὄντι τὸ ἐσπέρας ἀπέθανεν.

«Δὲν θέλω ν' ἀποθάνω», ἀνέκραζεν ἐντόνως ἀτυχὴς στρατιώτης τῆς αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ὅστις πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἦν πλήρης ἰσχύος καὶ βώμης, νῦν δὲ ἔκειτο θανατηφόρος πληγωμένος καὶ αἰσθανόμενος ὅτι ὁ θάνατος ἦτο ἀναπόφευκτος· ἀντίστατο καὶ ἐπάλλαιε κατὰ τῆς μαίρης ταύτης θεοαιότητος· τῷ ὀμιλῶ, μὲ ἀκούει, καταπραῦνεται, παρηγορεῖται καὶ ἀναμένει τὸν θάνατον μετὰ πικρῆς ἀπλότητος. Εἰς τὸν μυχὸν τῆς ἐκκλησίας, πλησίον τοῦ θωμοῦ, ἀριστερὰ, στρατιώτης κείται ἐπὶ ἀχύρου· τρεῖς σφαῖραι ἐτραυματίσαν αὐτὸν, ἡ μὲν κατὰ τὸν δεξιὸν λαγόναν, ἡ δὲ κατὰ τὸν δεξιὸν ὦμον, ἡ τρίτη δὲ ἔμεινε ἐν τῇ δεξιᾷ του κνήμῃ· εἶναι Κυριακὴ, αὐτὸς δὲ θεβαιοῖ ὅτι ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς οὐδὲν ἔφαγε· ξηρὰ λάσπη καὶ θρόμβοι αἵματος καλύπτουσιν αὐτὸν· τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ καὶ τὸ ὑποκάμισον εἰσὶ κατεσχισμένα· ἀφοῦ ἔπλυνα τὰς πληγὰς του καὶ τῷ ἔδωκα ὀλίγον ζωμὸν καὶ ἐτύλιξα αὐτὸν μετ' ἐφαπλώματος ἀσπάζεται τὴν χεῖρά μου μετὰ μεγίστης ἐγνωμοσύνης...

Παρά τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας κείται Οὐγγός, ὅστις ἀδιακόπως ἐοχρητῶν ἰταλιστῶν ἰατρῶν διὰ φωνῆς σπαραξικαρδίου. Κέρματα μύδρων ἠλλκωσαν τὴν ὀσφύν καὶ τὴν ράχιν καὶ τοὺς ὄμους αὐτοῦ, φαίνονται δὲ ἐρυθραὶ καὶ σπαίρουσαι αἱ σάρκες αὐτοῦ· τὸ ἐπιλοιπον τοῦ σώματος εἶναι ἐξογκωμένον καὶ μελανὸν καὶ πρασινωπὸν· δὲν δύναται οὔτε ν' ἀνακυβῆ οὔτε νὰ καθήσῃ, Ἐμβάπτω μοτὸν ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος καὶ προσπαθῶ νὰ τῷ παρασκευάσω ἐξ αὐτοῦ κοίτην, ἀλλ' ἡ γάγγραινα ἐντὸς μικροῦ ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Ὀλίγον ἀπώτερον Ζουάθος κλαίει πύρινα δάκρυα καὶ ἀναγκάζομαι νὰ παρηγορήσω αὐτὸν ὡς μικρὸν παιδίον. Οἱ προηγούμενοι κόποι, ἡ ἰλλεΐψις τροφῆς καὶ ἀναπαύσεως, ὁ ἰκ τῆς νόσου προκύπτων ἐρεθισμὸς καὶ ὁ φόβος μήπως ἀποθάνωσιν ἀβοήθητοι, ἀνέπτυσαν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀνδρειότεροις στρατιώταις εὐαιθησίαν τινὰ νευρικὴν, ἐκφραζομένην δι' ἰλιμογῶν καὶ ὀλολυγμῶν. Ἡ πρωτίτη αὐτῶν σκέψις, ὁσάκις δὲν ἐπαύχον ὑπεριέτρως, ἦν ἡ μήτηρ των καὶ ὁ φόβος τῆς ὁποίας ἤθελε δοκιμάσει ἰλιψέως μανθάνουσα τὴν τύχην αὐτῶν. Ἀπὸ τοῦ λαίμου στρατιώτου τεθνεώτος ἐκρέματο εἰκὼν γυναικὸς προθεήκουϊας, τῆς μητρὸς του θεβαίος, διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐκράτει αὐτὴν ἐπὶ τῆς καρδίας του.

«Παρά τὸν τοῖχον, ἐκατὸν περίπου στρατιώται καὶ ὑπκξίωματικοὶ τετυλιγμένοι ἐν τοῖς ἐφαπλώμασιν αὐτῶν, εἰνται εἰς δύο σειρὰς παραλλήλους. Ὀῦτοι πάντες ἔτυχον περιθάλλεως, ἡ ἵλιανομὴ ζωμοῦ ἔγινεν, εἶναι δὲ ἥσυχοι καὶ ἤρεμοι καὶ παρατηροῦσιν μελιερχόμενον. Αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν στρέφονται πρὸς τὰ δεξιὰ ὁσάκις πηγαινῶ δεξιὰ, πρὸς τ' ἀριστερὰ ὁσάκις πηγαινῶ ἀριστερὰ, εἰλικρινῆς δὲ εὐγνωμοσύνη ἐξεικονίζεται ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν. Αὐστριακὸς στρατιώτης, δεκαεὺς περίπου ἐτῶν, εὐρισκόμενος

μετὰ 40 συμπολιτῶν του εἰς τὸ ἐνδοτάτον τῆς ἐκκλησίας, ἔμεινε ἄσιτος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἀπώλεσε μὲν τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν, ἔχει δὲ πυρετὸν καὶ δὲν δύναται νὰ ὀμιλήσῃ· μόλις λαμβάνει ὀλίγον ζωμὸν. Αἱ περιποιήσεις ἡμῶν ἀναζωογονοῦσιν αὐτὸν καὶ μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας δυνάμεθα ν' ἀποστείλωμεν αὐτὸν εἰς Brescia. Ἐτερος αἰχμαλώτος πυρέσσων ἐφέλκει τὴν συμπάθειαν ἡμῶν· εἶναι μόλις εἰκοσιν ἐτῶν καὶ ὅμως αἱ τρίχες του εἰσὶ λευκαὶ· ἐλευκάνθησαν τὴν ἡμέραν τῆς μάχης.»

Εὐτυχῶς αἱ σπαραξικαρδίαι περιγραφαι τοῦ K. Dunant δὲν ἔμειναν ἀκαρποὶ. Τὸ πόνημα αὐτοῦ ἔλαβε ταχύτατα μεγίστην διάδοσιν, καὶ ἐπροξένησεν ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης μεγίστην συγκίνησιν. Ἡ ἰδέα τῆς καθιδρύσεως ἐταιρίας ἐπικούρου τῶν στρατιωτικῶν τραυματιῶν συνεζητήθη τὸ πρῶτον ἐν Γενεύῃ τὴν 9 φεβρουαρίου 1863 ἐν τινι συνεδριάσει τῆς αὐτόθι «Ἐταιρίας τῆς κοινῆς ὠφελείας,» Ἐλαβε δ' αὕτη πρώτην ἀπαρχὴν πραγματοποιήσεως κατὰ τὸν ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους διὰ τῆς συστάσεως αὐτόθι «Διεθνούς ἐπιτροπῆς ἐπικούρου τῶν στρατιωτικῶν τραυματιῶν» Ἡ διεθνὴς αὕτη ἐπιτροπὴ ἐνήργησε παρὰ ταῖς κυβερνήσεις ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν συνομολόγησιν συμβάσεως, κανονισμοῦ νέον, οὕτως εἰπεῖν, δικαίον τοῦ πολέμου. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Γενεύης ἀπήνησεν σχεδὸν ἀπανταχοῦ ζωηρὰν συμπάθειαν, ἰδίᾳ δ' ἔτυχε τῆς συντόμου συνδρομῆς τοῦ Ἑλβετικοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ αυτοκράτορος τῶν Γάλλων. Ἡ ἐπιζητούμενη διεθνὴς σύμβασις ὑπεγράφη ἐν Γενεύῃ τὴν 22 αὐγούστου 1864, καὶ γνωστὴ ὑπάρχει μετὰ τῶν διεθνῶν κειμένων ὑπὸ τὸ ὄνομα Σύμβασις τῆς Γενεύης (Convention de Genève). Αἱ ἀρχαὶ αἱ διατυπωθεῖσαι ἐν τῇ συμβάσει τῆς Γενεύης καὶ ἐν τῇ προσθέ-

τω αὐτῇ πράξει, τῇ ὑπογραφήσῃ ἐκείσε τὴν 20 ὀκτωβρίου 1868, εἶσιν ἐν περιλήψει αἱ ἐξῆς. Τὰ χειρουργεῖα, τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεία, τὰ κινητὰ νοσοκομεία καὶ τὰ ἄλλα πρόσκαιρα καταστήματα τὰ ἀκολουθοῦντα τοὺς στρατοὺς ὅπως παραλάβωσιν ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας, κηρύττονται οὐδέτερα καὶ ὡς ταιαῦτα μένουσιν ἀνενόχλητα καὶ προστατεύονται παρὰ τῶν διαμαχομένων, ἐν ὧσιν ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας. Τὸ προσωπικὸν τῶν νοσοκομείων, τῶν χειρουργείων κτλ. ἦτοι οἱ ἐπιμεληταί, οἱ περὶ τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, τὴν διοίκησιν καὶ τὴν μεταφορὰν τραυματιῶν, ὡς καὶ οἱ ἱερεῖς μετέχουσι τῶν εὐεργετημάτων τῆς οὐδετερότητος. Ὅσοι τῶν κατοίκων συνδράμωσι τοὺς τραυματίας μένουσιν ἀνενόχλητοι καὶ ἐλεύθεροι. Οἱ στρατηγοὶ τῶν διαμαχομένων δυνάμεων ἔχουσι τὸ καθήκον νὰ ἐκκαλύπτῃ τὴν φιλανθρωπίαν τῶν κατοίκων, προειδοποιῶντες αὐτοὺς περὶ τῆς συνεπομένης οὐδετερότητος. Πᾶς τραυματίας περιθάλπόμενος ἐν οἰκίᾳ προστατεύει αὐτὴν. Ὁ κάτοικος, ὁ παραλαβὼν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ τραυματίας, ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρέωσος τοῦ παρέχειν κατάλυμα εἰς τὸν στρατὸν ὡς καὶ μέρους τῶν τυχόν ἐπιβληθησομένων ὑπὲρ τοῦ πολέμου συνεισφορῶν. Οἱ νοσοῦντες ἢ τραυματῖαι στρατιωτικοὶ παραλαμβάνονται καὶ περιθάλπονται εἰς οἰανδήποτε ἀνήκουσιν ἐθνικότητα. Σημαία διακριτικὴ καὶ δημοδόμοφος ὀρίζεται διὰ τὰ νοσοκομεία, τὰ χειρουργεῖα, καὶ τὰς μεταφορὰς τῶν ἀσθενῶν ἢ τραυματιῶν, ὡς καὶ περιθραχιόνιον διὰ τὸ ἐξουδετερωθὲν προσωπικόν. Ἡ σημαία καὶ τὸ περιθραχιόνιον φέρουσιν ἐρυθρὸν σταυρὸν ἐπὶ λευκοῦ θυρεοῦ. Ἐκτὸς τῶν ἀξιωματικῶν, ὧν ἡ παρουσία δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου, οἱ περιπεσόντες τραυματῖαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ ἀποστέλλονται εἰς

τὴν πατρίδα αὐτῶν, καὶ ἐν ἧ περιπτώσει μὴ ἀναγνωρισθῶσιν ἀνίκαι. μετὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν ἢ κατὰ ταχύτερον εἰ δυνατόν, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ μὴ λάβωσι τὰ ὄπλα διαρκούντος τοῦ πολέμου. Αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὸν πολεμικὸν ναυτικόν. Εἰς τὰ διεθνή ταῦτα κείμενα προσεχώρησαν ὅλοι αἱ χριστιανικαὶ Δυνάμεις, προσεχώρησε δὲ καὶ ἡ Τουρκία, ἥτις κατόπιν διετύπωσε τὴν ἀξίωσιν, ἀναγνωρισθεῖσαν παρὰ τῆς Εὐρώπης, ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἐπ' αὐτῇ τὸν ἐρυθρὸν σταυρὸν δι' ἐρυθρὰς ἡμισελήνου. Ἡ Ἑλλάς προσεχώρησε διὰ τῆς ἀπὸ 5)17 Ἰανουαρίου 1865 διακοινώσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ Κ. Δημητρίου Μπουπουρῆ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλβετικῆς Ὀμοσπονδίας Κ. Schenk Τὸ ἔργον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ δὲν ἀποτελεῖ σύνολόν τι ἐκ διαφόρων τμημάτων ἱεραρχικῶς πρὸς ἄλληλα διακειμένων. Τοῦναντίον αἱ ἐταιρίαι καὶ αἱ ἐπιτροπαὶ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰσὶ διάφοροι κατὰ τὸν ὀργανισμὸν εἰς τὰ διάφορα ἔθνη καὶ ὅλως ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι. Μόνον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔθνους ὑπάρχει ἱεραρχικὸς τις μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐταιριῶν καὶ ἐπιτροπῶν σύνδεσμος, ἀναγνωριζόμενης κεντρικῆς τινος ἀρχῆς. Κοινὸς ὅμως ἀπάντων σύνδεσμος ὑπάρχει ὁ ἐπιδικώμενος σκοπὸς ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ἀνω ἐκτεθέντων διεθνῶν νομίμων, καὶ κοινὸν σύμβολον ὁ ἐρυθρὸς σταυρός. Τὸ δ' ἐν Γενεύῃ ἐδρεῖον *Διεθνὲς Κομητάτορ* χρησιμεύει ὡς κοινὸν κέντρον καὶ ὡς μεσάζων ἐπίσης μεταξὺ τῶν διαφόρων κατ' ἔθνη κεντρικῶν ἐπιτροπῶν. Ὡς γνωστὸν, καὶ ἐν Ἑλλάδι συνέστη πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν ἐπίκουρος τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Σύλλογος ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ἀρχῶν τῆς Γενεύης, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Α. Μ. τῆς χαριτοδότητου Βασιλίσσης Ὀλγας. Σχεδὸν ἀπανταχοῦ ὑπάρχουσι καὶ ἐταιρίαι ἢ ἐπιτροπαὶ κυριῶν. Τοιαύτη ἐ-

πιτροπὴ κατηρτίσθη καὶ παρ' ἡμῖν. Παρητηρήθη δ' ἐν γένει, ὅτι αἱ κυριαὶ προτινεγχον ἀνεκτιμητοὺς πρὸς τοὺς τραυματίας ὑπηρεσίας μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως.

Τὸ σύστημα τῶν ἐταιριῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἐνεργοῦν ἀπὸ δεκαεξαετίας ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, προσέφερε μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα ἐπὶ τοῦ ἐν Σλεσβίῳ πολέμου τῷ 1864, ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ 1866 ἐν Βοσνίᾳ, ἐπὶ τοῦ Μείνου, ἐν τῷ Βενετικῷ καὶ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ, ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ Παπικῇ ἐπικρατεῖᾳ πολέμου τῷ 1876, ἐν τῷ μεταξὺ Βρασιλίας καὶ Παραγουάης πολέμῳ καὶ τέλος ἐν τῷ μεγάλῳ γαλλογερμανικῷ πολέμῳ τῷ 1870, καθ' ὃν ὑπελογίσθησαν τὰ ἐν Γερμανίᾳ ἐνεργήσαντα κομητάτα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἰς δισχίλια.

Τὸ σύστημα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ ὀργάνωσις τῶν ἐπικούρων ἰδιωτικῶν προσπαθειῶν, ὧν προηγουμένως εἶχεν ἤδη ἀναγνωρισθῆ ἢ σπουδαία ἀξία. Κατὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον ἡ Μεγάλη Δούκισσα τῆς Ρωσίας Ἐλένη Παύλοβνα, ἐκ γένους ἡγεμονίς τῆς Βυτεμβέργης, χήρα τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Μιχαὴλ, καὶ τριακόσιν εὐγενεῖς κυριαὶ ρωσίδες κατήλθον εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου ἐπίκουροι. Ἐνῶ δὲ αἱ φιλάνθρωποι αὐταὶ κυριαὶ ἐνοσήμεον τοὺς ρώσους τραυματίας καὶ ἀσθενεῖς, τὸ αὐτὸ ἔπραττον ἐν Κριμαίᾳ ὑπὲρ τῶν Ἀγγλων μὲν ἡ Κυρία Florence Nightingale μετὰ τριάκοντα καὶ τεσσάρων ἀγγλίδων κυριῶν, καὶ αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Ἐλέου ὑπὲρ τῶν Γάλλων Οὐδαμου ὅμως ἐπεσάνη τρανότερον ἢ δύναμις τῆς ἰδιωτικῆς ἐνεργείας ὅσον ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ τετραετοῦς ἐμφυλίου πολέμου. Τὸ Κεντρικὸν Ἀμερικανικὸν Κομητάτορ κήρυξε ἐπὶ τοῦ πολέμου τούτου ὑπὲρ τὰς τριάκοντα καὶ τρεῖς χιλιάδας κυριῶν. Ἐντὸς ἔ-

νὸς μόνου ἔτους τῷ 1864 συνήθουσε καὶ ἐδαπάνησε 50,450,000 φράγκων, εἰς ἃ προσθετέα τὰ εἰς εἶδη κολοσσαῖα βοηθήματα. Ὑπολογίζονται δὲ εἰς ἕκατοντάδας χιλιάδων ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατιωτικῶν ἀσθενῶν καὶ τραυματιῶν, οὓς ἡ ἐν λόγῳ ἑταιρία περιέθαλψε, καὶ εἰς πολλὰς μυριάδας ὄσους ἔσωσεν ἀπὸ βεβαίου θανάτου.

Ἐπέπρωτο ὅπως ὁ αἰὼν οὗτος, ὅστις εἶδε τοὺς καταστρεπτικωτάτους τῶν πολέμων, νὰ ἴῃ καὶ τὴν καθίδρυσιν πρακτικωτέρας τινὸς ἐνεργείας πρὸς παρηγορίαν τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου. Ἐὰν ἡ ἐλπίς τοῦ νάκατευνασθῶσι τὰ ἐθνικὰ πάθη, νὰ διασκεδασθῶσιν αἰθνητικαὶ προλήψεις, τοὺλάχιστον μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων, δὲν εἶναι ἐντελῶς καινὴ, ἀλλὰ μετέχει τινὸς ἀληθείας, οὐδὲν δύναται μᾶλλον νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἢ ἡ κοινὴ ἀγαθοεργία πρὸς φίλους καὶ χθρούς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὅπως δὴ ποτε ὅμως ἡ ἀγαθοποιία πρὸς πάσχοντας φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν παρηγορίαν αὐτῆς καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτῆς ὠφέλειαν. Ἐναι δὲ πρὸ πάντων αὐτῆς σημεῖον ἀσφαλὲς τοῦ πολιτισμοῦ ἔθνους τινὸς ἄς ἐργασθῶμεν ἐπομένως τὸ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου, βέβαιον ὄντες ὅτι οὕτω καὶ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ αὐτὴν τὴν πατρίδα ἐξυπηρετοῦμεν.

Ἡ ἐν τῷ παρόντι φυλλάδιῳ τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ δημοσιευθεῖσα μετάφρασις τοῦ κ. Καταιβάτη περὶ Κανάρη, μᾶς ὑπεχρέωσε νὰ παραθέσωμεν, σὺν αὐτῇ, τοὺς ἡμετέρους συνδρομηταίς καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ κοιδίμου τούτου καὶ γενναίου ναυάρχου τῆς νέας Ἑλλάδος, οὗτινος τὸ ἄνομα περιόδου καθεῖθε θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Τὴν εἰκόνα δὲ ταύτην, δαπάνη τοῦ Ζακύνθιου Ἀνθῶνος χάραχθεῖσαν ἐν Παρισίοις, παραθέντες σήμερον μετ' ἐθνικῆς ἐπισημοῦς περιστάσεως, εὐχόμεθα ὅπως, κατὰ τὰς κρίσιμους περιστάσεις, ἃς διερχόμεθα, διεγείρῃ τὴν ἀμύλλαν καὶ ἐτέροις τέκνοις τῆς προσφιλῆς Ἑλλάδος καὶ οὕτω ὁ Ζακύνθιος Ἀνθῶν, κατὰ τὸ Δ' ἔτος αὐτοῦ, ἀπολαύσῃ τὴν ἀνεκφραστον ἀγαλλίαν εἰν νὰ δημοσιεύσῃ καὶ τούτων τὰς εἰκόνας. Γένοιτο, Σ. Ζ. Α.

Π Ο Ι Η Σ Ε Ι Σ

Σ Ε Ε Ι Δ Α .

Σὲ εἶδα πλάσμα οὐράνιο,
Ἐμπρὸς μου πάλι σ' εἶδα,
Σ' εἶδα καὶ πάλι Ἰσαγγελη
ροδόπλαστή μου ἐλπίδα.

Σ' εἶδα κ' ἐπαῦσαν οἱ καῦμοι
Καὶ τῆς καρδιᾶς μου οἱ πόνοι
Καὶ πάλιν εἶπα. «Σ' ἀγαπῶ
κ' ἐσὲ λατρεύω μόνη».

Σ' εἶδα, ἄν ἄστρο ἴφωτεινὸ
Εἰς τῆς νυχτὸς τὰ θάθη,
Κ' ἐπάψανε γιὰ μία στιγμή
Τὰ ἔπερασμένα πάθη.

Σ' εἶδα, κ' ἀμέσως ἔκραξα
Ἐπὶ τὴν βλέπω, εἶν' ἐκείνη
Ἐπὶ τὴν γῆ ἔπειτα εὐρισκόμυνα
Ἰαράδαισος ἐγέννη.

Ἄ φλογερά σου βλέμματα
Ἐπὶ τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας
Γιὰ ζήλεψε, ὡς τὴν ἄχνα σου,
Ἰρωτομαγιάς ἀγέρας,

Ὅ θεῖό σου εἶμα ἔκαμε
Ἐπὶ τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας
Ἐπὶ τὴν γῆ ἔπειτα εὐρισκόμυνα
Ἰαράδαισος ἐγέννη.

Δὲν ὠμιλοῦσες καὶ γι' αὐτὸ
Ἐλάλουνε τ' ἀηδόνι
Ἀλλιῶς κ' αὐτὸ θὰ σάπαινε.
Γιὰ νὰ μιλήσῃ σὺ μόνη.

Ἐνὰ ὅμως μόνον σοῦλειπε,
Ὁ ἀκριβὴ μου ἐλπίδα,
Ἐπὶ τὴν γῆ τὸν Ὀλυμπο
Ἐπὶ νάχης γιὰ πατρίδα

Ὅτε κ' αὐτὸς ὁ Ἐρωτίας
Ἐπὶ τὴν γῆ ἔπειτα εὐρισκόμυνα
Ἰαράδαισος ἐγέννη.
Ἐπὶ τὴν γῆ ἔπειτα εὐρισκόμυνα
Ἰαράδαισος ἐγέννη.

Σὲ εἶδα πλάσμα ἀχάριστο,
Ἐμπρὸς μου πάλι σ' εἶδα,
Σὲ εἶδα τέρας ἄμορφο,
Καρδιά χωρὶς ἐλπίδα.

Σὲ εἶδα κ' ἀνάψαν οἱ καῦμοι
Κι' εἶπα πῶς ὥστε ζήσω
«Ἐσὲ θὰ φεύγω μοναχὴ
Κ' ἐσὲν θὰ μισήσω»

Σ' εἶδα ὡσάν τὸ κεραυνὸ
Μεσ' τῆς νυχτὸς τὸ σκότος
Καὶ μ' ἀνάψε ἡ ἐκδίκησι
Ἐπὶ τῆς ἔροντῆς ὁ κρότος.

Σ' εἶδα κ' ἀμέσως ἔκραξα
Ἐπὶ τὴν βλέπω, εἶν' ἐκείνη
Ἐπὶ τὴν γῆ ἔπειτα εὐρισκόμυνα
Ἰαράδαισος ἐγέννη.

Τὰ μισαρά σου βλέμματα
Ἐνίκουν τὸ σκοτάδι,
Κ' ἡ ἄχνα σου εὐγαίνε ἄγρια
Ἐπὶ τὸ φῶς τοῦ Ἄδη

Τὸ ἔρμιο σου βῆμα ἔκαμε
Ἐπὶ τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας
Καὶ τῶν Δαιμόνων ὁ χορὸς
Θεὰ νὰ σὲ γνωρίση.

Δὲν ὠμιλοῦσες, καὶ γι' αὐτὸ
Τὸ νεκροπούλι ἐλάλει
Ἀλλιῶς θὰ ἐσάπαινε κ' αὐτὸ
Γιὰ νὰ σ' ἀκούσῃ πάλι.

Ἐνὰ ὅμως μόνον σοῦλειπε
Γιὰ νάσαι σὺ τελεία,
Τὸν Ἄδη καὶ τὸ Ἐρεβος
Νάχης γιὰ κατοικία.

Κ' ἡ Ἐρινύες ἂν σ' ἐβλεπαν
Ἐπὶ τὴν σκοτεινὴ τους σφαῖρα
Βασίλισσα θὰ σ' ἔκραζαν
Κ' ἀγαπητὴ Μητέρα!

ΕΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Περαιώσασα τὰς σπουδὰς αὐτῆς ἐν τῷ ἐν Κερκύρα περὶ ἀγωγῆς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέου καὶ εὐχόουσα ἀπολυτηρίου τὸν βασιλεὺς ἀριστοκράτην τοῦ, ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας αὐτῆς ἡ σεμνὴ δεσποινὶς Λάουρα Κασσάνου, σκοπεύουσα ν' ἀκολουθήσῃ το κοπιῶδες ὅσον καὶ ὑψηλὸν τῆς διδασκαλίσης ἐπάγγελμα. Ὁ τύπος τῆς Ζακύνθου ἔγραψε τὰ δέοντα ὑπὲρ τῆς ὄπως ἰκανῆς καὶ διὰ πολλῶν προτερημάτων κεκοσμημένης ταύτης δεσποινίδος, ὡς δ' ἐμάθομεν ἀξιότιμοί τινες συμπολίται ἡμῶν ἐσπευσαν ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῶν τρυφερῶν αὐτῶν θυγατέρων ἀναθέσσει τῇ καλῇ κοπιῶδι διδασκαλίσῃ. Ὁ Ζακύνθιος Ἀνθῶν καθῆκον αὐτοῦ ἀπαιτήτων κρῖνει ὡς θερμοῦς συστήσῃ ταύτην ταῖς ἀξιότιμοις καὶ φιλομούσις ἀναγνωστρίαις του, παροτρύνει δὲ καὶ ἄλλους ἀκόμη γυνεὶς νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα τῶν ἄνω μισθῶτων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΖΑΚ. ΑΝΘΩΝΟΣ

κ. Γ. Μ. Ζακύνθου. Πιστεύομεν ὅτι δὲν ἀγνοεῖτε τὴν ἐξῆς δημόδη παροιμίαν: «Ποῦ δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντε ἡμέραις κοσκινίζει.»—κ. Β. Γ. Ζακύνθου. Ὁμοίως νὰ ὁ ἀνεχθῆς: διότι μία τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν ἐστὶ καὶ τὸ ἀνεχεσθαί τινος τὰ λάθη τῶν ἄλλων, ἅτινα δὲν ἠθέλε ποτε ἀνεχθῆ εἰς ἑαυτόν.—Δδ. Ε. Ζακύνθου. Ἡ εὐαίσθητοι ψυχὰι ἔχουσι περισσοτέραν ὑπαρξίν ἢ αἱ ἄλλαι.—κ. Γ. Τ. Ἰβρον. Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν διότι ἡ καλοσύνη εἶνε προτέρημα τοῦ χαρακτῆρος πολὺ ἀνώτερον τοῦ τῆς εὐφύας.—κ. Δ. Ζακύνθου. Ἐρωτήσατε περὶ τούτου τὴν παρ' ἡμῖν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἐπιτροπῆ Σταυροῦ ἡμεῖς οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ σᾶς εἰπώμεν ἢ ὅτι ἡ γενναίότης ἐστὶν τὸ ἔλεος τῶν εὐγενῶν ψυχῶν.—κ. Ι. Π. Ἀθῆνας. Πολλοὺ γὰρ καὶ ἄλλους ἐκκτὸς δραχ. 6.—κ. Ι. Κ. Πάτρας. Διότι, ὡς εἶπεν ἡ Μίμη Ταῖς «Pour moi tout est besoin, souffrance, isolement.»—κ. Π. Β. Αἴγιον. Ἐλάβομεν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Α. Δ. Ζακύνθου. Πόσον εὐτυχεῖς θὰ ἦσαι αἱ κωνιαῖαι ἂν ἐξέλιπον πολλὰ μάλιστα αὐτῶν, ὧν μία καὶ ἡ ραδιοφῶν.—κ. Α. Φ. Κεφαλληνίαν. Ἀπαγε! ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀποθανεῖν εἶνε ἡ πιερωτικὴ τῶν πικριῶν.—κ. Θ. Ι. Ζακύνθου. Διότι οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸ μᾶλλον ἐπιθυνοῦν ἐγεννήθησαν δυστυχεῖς, καὶ ἐτι δυστυχέστεροι ἐκείνοι, οἵτινες αἰσθάνονται πιεζομένην τὴν καρδίαν τῶν ἀμ' ἀκούσῃ τοῦς μελιρρῦτους ἤχους τῆς μουσικῆς, τὸ ἄσμα γλυκυφθόγγου ἀηδόνος ἢ ὅταν ἀναγινώσκωσι ποιητικὴν παρασχεῖς λύρας.—κ. Μ. Κ. Σμύρνην. Ἐλάβομεν καὶ ἐξεπληρώσαμεν τὰς ἀποστολὰς σας.—κ. Ι. Κ. Ἀθῆνας. Ἐκτὸς τοῦ «Ἀνθῶνος» φροντίσατε νὰ ἀποσταλέτω ταχυδρομικῶς καὶ ἕτερόν τι προερχόμενον ἐκ φίλου.—κ. Σ. Μ. Ἰθάκην καὶ σᾶς μᾶς ἀνησυχεῖ.—κ. Δ. Α. Κ. Λιβεροπούλιν. Αἱ Ἀποκρέω πλησιάζουσι.—κ. Φ. Μ. Κων/πολιν. Ἐλάβομεν εὐγνωμονοῦμεν καὶ περιμένομεν.—κ. Δ. Κ. Ζακύνθου. Εὐγνωμονοῦντες δι' ὅτι ἐλάβομεν, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συγχωρήσῃτε καὶ πάλιν σᾶς ἐνοχλήσωμεν διὰ τὰς τοῦ γ.—κ. Ι. Κ. Κέρκυραν. Λυπούμεθα ὅτι οὐκ ἐπὶ τὴν νῦν νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν ὅτι παραγγείλατε ἡμῖν, ἕνα κα μείστῃς φθοῦν καὶ κατὰ συνέπειαν ὑπερτιμήσεως.—κ. Α. Ι. Π. Παρισίους. Σὺν τῷ παρόντι ἡμῶν, θὰ λάβητε καὶ ἐπιστολήν μας.—κ. Ο. Π. Ὀδησσόν. Αἰτοῦμεν συγγνώμην ἡ ἀποβολὴ αὐτῆ ἐπῆλθεν ἕνεκα τῆς πληθῆος τῆς ὕλης.—κ. Ι. Π. Πάτρας καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ ἀποσταλέντα ὑμῖν παρὰ τινος φίλου.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Αί ἀφορώσαι τὸ περιοδικὸν ἐπιστολαὶ δεόν νά ὦσιν ἀπὸ ἀλλαγμέναι ταχυδρ. τε-
λών καὶ νά ἐπιγράφονται: Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «**ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ**
ΑΝΘΩΝ».

Πᾶσα ἐπιστολὴ περιέχουσα χρήματα δεόν νά πέμπηται ἐπὶ συστάσει.

Οἱ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται νά ἐδοποιώσι δι' ἐπι-
στολῆς τῶν τὴν Διεύθυνσιν.

Οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αἰτήσεις ἄνευ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίᾳ συνδρομῆς λαμ-
βάνεται ὑπ' ὄψιν.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ τοῦ μηνὸς **ΙΟΥΛΙΟΥ** καὶ εἰσαυτοποροῦσιν ἐτήσιαι.

Τὸ φύλλον εἰς εὐδέναν δίδεται πλέον δωρεάν

ΕΣΤΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

πληρωτέα ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ ἀ. φυλλαδίου

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ	φράγκα	8
» Τῆ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣῆ καὶ τοῖς ΕΣΑΡΧΙΑΙΣ	»	9
» Τῶ ΕΣΩΤΕΡΙΚῶ	»	12

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ παρὰ τῷ ἐκδότῃ κ. Ἰωάννῃ Γ. Τσακασιάνῳ (πλατεία «Πομπ. »)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ παρὰ τῷ κ. Γ. Σδρίνια
τυπογράφ.

» ΠΕΙΡΑΙΕΙ παρὰ τῷ κ. Μ. Μπούκα.

» ΣΥΡΩ παρὰ τοῖς κ. κ. Σ. Δ. Μάτε-
ση δικηγόρῳ καὶ Ν. Γ. Νικολιάδῃ.

» ΠΑΤΡΑΙΣ παρὰ τῷ κ. Δημ. Καλέκῃ.

» ΠΥΡΓΩ παρὰ τοῖς κ. κ. Ἡλ. Μα-
κρῇ καὶ Ν. Παρπαρῆ.

» ΦΙΛΙΑΤΡΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Δ. Κατσαρῷ.

» ΙΘΑΚΗ παρὰ τῷ κ. Σ. Μακρῇ.

» ΚΑΛΑΜΑΙΣ παρὰ τῷ κ. Παύλῳ Γε-
ωργουλοπούλῳ.

» ΚΕΡΚΥΡΑ παρὰ τοῖς κκ. συντάκταις
τοῦ «Ἐπόπτου» καὶ Ι. Κάω.

» ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ παρὰ τοῖς κ. κ. Π.
Δομενεγίνῃ καὶ Γ. Α. Φωκῆ.

» ΛΕΥΚΑΔΙ παρὰ τῷ κ. Δγ. Κολλέκῃ.

» ΠΑΞΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Χρ. Πευρίκῃ.

» ΚΩΝ)ΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ κ. Ἰω. Κ. Πα-
πάδῃ, ἐν Σταυροδρομίῳ, (Passage Orient-
tal N. 10.)

ΕΝ ΔΑΡΔΑΝΕΛΙΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Λπ.
Οἰκονομῆ.

» ΣΜΥΡΝῆ παρὰ τῇ Διευθύνσει τοῦ
περιοδικοῦ «Ὁμαρ»

» ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ παρὰ τῷ κ. Δ.
Τσακασιάνῳ.

» ΠΟΡΤ—ΣΑΙΤ. παρὰ τῷ κ. Ι. Βάρκῃ.

» ΚΑΒΑΛΑ παρὰ τῷ κ. Ζ. Καλέντῃ.

» ΒΡΑΙΔΑ

» ΜΑΝΣΟΥΡΑ παρὰ τῷ κ. Ι. Βασι-
λοπούλῳ.

» ΔΟΝΔΙΝΩ παρὰ τῷ κ. Χ. Ρουσιάνῳ.

» ΔΙΒΕΡΗΟΥΛῆ παρὰ τοῖς κ. κ. Δ.
Κεφαλινῷ καὶ Χ. Β. Ἀδάμ.

» ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Ἄντ. Πρόντῃ.

» ΠΙΑΣΣΑΔΙΑ παρὰ τῷ κ. Σ. Στουπῆ.